

Flykten undan Nazismen

Förord

”Flykten undan nazismen” är en berättelse om min far som i unga år var en stark motståndare till nazister och dess ockupation av Danmark, under andra världskriget

Min far, Hans Jakobsen, fullkomligt hatade tyskarna vilket också präglade resten av hans liv

”Flykten undan nazismen”, som till största delen är en sann berättelse kom till genom att min far förde anteckningar under krigsåren. Anteckningar som kom mej tillgodo efter hans död

Strax före hans bortgång gav han mej, som ende son, alla sina hedersmedaljer och bad mej att leta fram hans anteckningar från krigsåren som han trodde fanns hos något av barnbarnen

Efter en tids letande hittade ett av barnbarnen den gedigna bunten med anteckningar som han fört på ett både allvarsamt och skämtsamt sätt

Med dessa anteckningar och med alla berättelser som jag hört genom åren från min far, från släktingar och vänner var det bara att sätta igång

För mej blev det en gripande berättelse med både tårar och skratt och jag hoppas att ni som läsare får känna detsamma

Namn och militära grader stämmer inte helt överens med verkligheten med hänsyn till eventuella efterlevandes anonymitet. Namnen på platser och familjen däremot, är de rätta.

I hela berättelsen har jag satt mej själv i rollen som min far

Arly Jakobsen

Flykten undan nazismen

Sommarjobb

Jordbruket, som var stort i Danmark under min uppväxt, behövde all arbetskraft de kunde få under de hektiska sommarmånaderna. Därför var det inte ovanligt att även skolungdomar fick hjälpa till på de större godsens under sommarlovet.

Ungdomarna läkarundersöktes och varje gård blev tilldelade ett antal utifrån godsets storlek och behov.

Detta utspelar sig några år efter första världskriget och Danmark, liksom övriga Europa var det mycket fattigt. Jordbruk, industrier och allt annat hade gått i stå under krigsåren och återhämtningen gick mycket, mycket långsamt.

Mitt första sommarjobb var på ett medelstort gods med mjölkkor, slaktdjur och sädesmarker. Godset låg bara några kilometer från Ansager, där jag bodde, men eftersom det enda kommunikationsmedlet var häst och vagn kunde vi inte åka hem under den tilldelade arbetsperioden.

Jag var elva år och ganska liten och spinkig, men fick ändå godkänt av läkaren att jobba och bo på ett gods under sommarlovet.

Sommarjobben hade fler syften än bara arbete. Pojkarna fick lära sig hur ett jordbruk skulle skötas, töserna lärde sig husmorsgöromålen men framför allt, både pojkar och flickor fick lära sig att stå på egna ben utan sina föräldrar.

Det var både spännande och skrämmande att lämna mina föräldrar för något helt okänt. Jag hade aldrig varit utanför Ansager, där jag var född och uppväxt och där hela min familj fanns. Min mor, som var sömmerska, tillhörde de fåtal kvinnor som verkligen bestämde i hemmet. Hon var en mycket stark kvinna som aldrig skrädde orden och som aldrig undvek att förmedla sina åsikter. En härlig mor som i alla lägen försvarade sina fyra pojkar och samtidigt läxade upp oss när vi gjort något fel. Hon höll med järnhand ihop familjen och hon hade även ett öga på min far, som skötte vår lilla gård, när han inte satt med gubbarna på bykrogen och drack öl. Hon sa alltid till oss pojkar, det är vännerna man skall vara rädd om, dom andra når ni ändå aldrig och då tänkte hon i första hand på överklassen.

Jag var äldst i brödraskaran och jag var också den förste som skulle lämna hemmets trygga vrå för mitt första äventyr.

Vi var fyra pojkar och tre tjejer som blev placerade på godset söder om Ansager. Pojkarna fick ett rum intill den stora ladugården och flickorna inkvarterades i boningshuset.

Våra arbetsuppgifter var mjölkning, utfodring av djuren, renhållning i ladugården, åkerarbete, bygga hässjor, kratta gårdsplanen, laga staket och inhägnader.

Tösernas arbetsuppgifter var mestadels hushållsarbeten med matlagning, städning, bäddning och sådant som hörde kvinnor till. Deras uppgift var även att förse oss som arbetade på åkrarna med fikakorgar.

Efter lunchen varje dag hade vi fritt i några timmar innan kvällsarbetena satte igång och det var då, på min första lediga lunch jag fick se Kristine, en liten sprallig flicka med mycket spring i benen. Hon hade ett sprudlande leende och stora vackra ögon som tindrade likt små stjärnor på himmelen. Hennes hår var mörkbrunt och det böljade så vackert när hon hoppade omkring. Hon såg ut att vara något äldre än mej men vi drogs ändå till varandra och redan från första dagen var vi tillsammans på alla våra lediga stunder.

Vi lekte och hittade på hyss hela tiden och jag hade aldrig haft så roligt med någon lekkamrat tidigare. Varje kväll, innan jag somnade, längtade jag bara efter morgondagen och tiden tillsammans med Stine, som vi kallade henne.

Vi sprang barfota på grönskande ängar, hon i en liten ljus klänning med blommor på och jag i knäbyxor med hängslen. Vi jagade fjärilar, hoppade hage, puttade kula och skrattade. Vid något tillfälle tog vi av locket på en stelnad komocka, skrev våra namn i smeten och la tillbaka locket. Vi hittade på alla tänkbara tokigheter och hade väldigt roligt tillsammans hela tiden.

Vi hittade även på bus som till exempel när vi spelade hartsfiol på pigornas fönster en mörk kväll. Vi såg genom fönstret hur skräckslagna pigorna blev. Dom kröp upp i ett sänghörn intill väggen och höll sej tätt intill varandra när dom hörde det mystiska ljudet.

Vid ett annat tillfälle sa vi, lite utmanande, till en mindre pojk.

- Du kan inte pinka så högt så att du når den översta stängseltråden.

- Det kan jag visst, sa pojken stolt. Han tog fram sin lilla snopp och riktade strålen mot tråden. Vad inte pojken visste, var att det var ett elstängsel för djuren i hagen. Det var ju inget farligt, men han fick en ordentlig stöt och sprang tjutande därifrån.

Vi hade även annat bus för oss, men detta var de två mest minnesvärda, som vi gladdes åt många gånger.

Vid dåligt väder höll vi mestadels till på höskullen där vi byggde grottor och gjorde kullerbyttor från hanbjälkarna ner i det mjuka höet.

De lediga timmarna efter lunchen gick alltid alldeles för fort. Men innan vi skildes lovade vi alltid varandra att leka tillsammans även nästa dag.

Sommaren och de fem arbetsveckorna, gick också alldeles för fort och när vi sa adjö till varandra kändes det som om någon stulit något från mej.

Väl hemma i Ansager igen återgick livet till det vardagliga med skola och lekkamrater. Jag tänkte kanske någon gång på Stine, men det suddades undan för undan bort av allt annat som hände runt omkring.

Två år senare, när jag fyllt 13, fick jag än en gång sommarjobb på samma gods. Jag hade ett svagt minne av att det fanns en rolig tös som hette Kristine förra gången jag var här, men jag såg henne inte.

Stine dök upp ett par dagar senare. Hon var nu 15 år och fina damen i sin ärmlösa topp, kjolen som böljade i vinden och det vackert vågiga håret. Hon var ännu gulligare än minnesbilden jag hade av henne.

Jag höll mej i skymundan för hon tyckte nog att jag bara var en liten snorvalp om hon överhuvudtaget såg mej. Ålderskillnaden hade blivit mer markant sen vi sågs sist.

Vid lunchbordet den första dagen märkte jag att hon tittade väldigt mycket på mej och varje gång våra blickar möttes fick jag än en gång se hennes härliga leende och hennes glittrande ögon. Det blev en härlig varm känsla inombords och efter lunchen träffades vi på gårdsplanen. Det blev skratt och glädje från första stund och det kändes nästan som om vi inte varit ifrån varandra en enda dag sen sist.

Våra lekar var nu mer på ett annat plan. Visserligen sprang vi omkring på ängarna men vi satt mest och pratade om vad som hänt sedan sist, var vi bodde, vilka kompisar vi hade och så vidare.

Vi satt tätare tillsammans och vid ett tillfälle råkade jag nudda hennes små spetsiga bröst. Jag ryckte snabbt bakåt och blev högröd i ansiktet och sa med nedböjt huvud - förlåt. Hon log mot på mej och sa - det gör inget, dom går inte sönder och det gjorde heller inte ont. Jag tittade blygsamt på hennes kropp medan endorfinerna löpte gatlopp i min kropp. Snoppen som jag bara använt till att pinka med, stelnade och nu förstod jag att jag var i puberteten.

Visserligen hade vi pojkar i skolan pratat om tjejer och sådant, men att det skulle bli en sådan reaktion visste jag inte.

Dagarna gick och vi halvlåg ofta tätt intill varandra på logen eller i gräset på ängen. Än en gång lyfte vi locket på en stelnad komocka. Vi skrev våra namn men nu ritade vi även ett litet hjärta i smeten och samtidigt som vi la tillbaka locket tittade vi varandra i ögonen under total tystnad. Jag hade aldrig i hela mitt liv känt mej så lycklig.

Sista dagen på gården vandrade vi hand i hand på ängen. Solen sken, det var varmt och Stines hår böljade så vackert i den svaga vinden. Vi lade oss tätt, tätt intill varandra, skrattade och kramades och innan vi återvände till gården fick jag en puss. Än en gång kom rodnaden på mina kinder och innan våra vägar skulle skiljas hade vi pussats åtskilliga gånger.

Denna gång var det inte lika lätt att glömma alla härliga veckor på godset, men vi lovade varandra att träffas igen nästa sommar.

Jag tänkte ofta på Stine, långt efter det att jag återkommit till vardagen och hon fanns fortfarande kvar på näthinnan när jag kom till godset för fjärde året i rad.

Besvikelsen var stor när jag fick veta att Stine inte skulle komma, samtidigt som jag visste att det var mitt sista år som sommararbetare.

Idrottskarriären

Efter skoltiden tog idrotten en allt större plats i mitt liv. Det var allt från friidrott till boxning och vid 18-års ålder började jag helhjärtat att satsa på boxningen.

Jag gick med i Varde boxningsklubb där jag fick gå några ungdomsmatcher. Jag spåddes en lysande framtid och något år senare var det dags för min första seniormatch.

Jag mötte en jämnårig kille från Hodde, en liten by några kilometer från Ansager, där vi bodde, och efter en jämn match dömdes jag som segrare på poäng.

Efter matchen frågade jag min motståndare om han kände någon Kristine i Hodde, för jag hade ett svagt minne av att hon kom därifrån. Det växte upp en flicka som vi kallade Stine i Hodde sa han, men hon flyttade tillsammans med sin familj för fem, sex år sedan, men jag vet inte vart sa han.

Jag, liksom andra ungdomar, var ofta ute på dans och träffade flickor men minnet från min och Stines sista dag på blomsterängen ville inte försvinna. Jag började inse att hon var min första och kanske enda kärlek och ofta tänkte jag på vad som hänt henne. Det var nu sex år sedan vi träffades senaste. Hade hon gift sej, skaffat barn, ja det var mycket som snurrade i huvudet och jag önskade av hela mitt hjärta att få träffa henne igen.

Efter ytterligare ett år, vid en boxningsgala i Varde fick jag plötsligt syn på henne. Jag såg henne när jag satt i min ringhörna mellan andra och tredje rondan. Jag ledde skyhögt på poäng och min sekonder gav mej sina sista instruktioner inför tredje rondan men jag uppfattade ingenting av vad han sa.

När sista rondan började tog min motståndare över matchen helt, mina tankar fanns nu på annat håll. Jag garderade mej som en nybörjare, jag var oaktsam och klumpig och i mitten på rondan träffades jag av en hård högerkrok mitt på käken. Benen vek sej och det kändes som jag fått gelé i knäna. Jag blev sittande på huk med ena knät och bägge handskarna i golvet och hörde hur domaren började räkna. Jag reste mej på åtta, lite vimmelkantig, men kunde ändå skymta i ögonvrån att någon form av uppståndelse pågick där Stine suttit. Domaren tittade mej i ögonen, torkade av mina handskar och pekade på mittpunkten som tecken på att matchen kunde fortsätta.

Min motståndare såg mycket tänd ut, nu eller aldrig tänkte han nog och satte in en riktig offensiv så fort domaren givit klartecken. Han fullkomligt öste slag mot både kropp och huvud och jag gjorde allt för att försvara mej. Han var helt enkelt ute efter att knocka mej. Hemmapubliken ropade och skrek, gardera dej, gardera dej, och på något underligt sätt lyckades jag hålla mej på benen tills gongongen gick.

Poängdomarna räknade ihop poängen och gav dom till ringdomaren som höjde motståndarens högerarm som visade att han vunnit matchen.

Jag brydde mej inte så mycket om det, jag var mer intresserad av vad som hände i publiken så jag frågade min sekonder om vad som skett. Det var en dam som svimmade när du gick ner för räkning sa han, men hon är på benen igen.

Jag hoppade ner från ringhörnan och rusade, svettig och blodig, fram till Stine. Vi kramades och kysstes helt ogenerat trots allt folk runt omkring oss. Publikens stod upp och jublade, visslade och klappade händerna och lyckan att träffa Stine igen var obeskrivlig, helt obeskrivlig.

Jag märkte direkt att mina känslor var besvarade. Stine hade känt precis detsamma för mej under dessa år och efter det lovade vi varandra att vi aldrig mer skulle skiljas.

Stine berättade att hela familjen med mor och far samt sju syskon flyttat från sin gård i Hodde strax efter vår senaste sommar tillsammans.

- Inkomsterna på vårt lilla jordbruk räckte inte till för att försörja den stora barnaskaran, sa hon, därför tvingades dom söka arbete i Varde. Mor fick arbete som servitris på Järnbanehotellet och far började köra taxi.

- Vad var det som hände där nere när det blev sådan folksamling, frågade jag.

- Jag har aldrig tyckt om boxning så hon, men det var en kompis som talade om att Varde hade en duktig boxare vid namn Hans Jakobsen som hon gärna ville se. Jag kände inte igen namnet men när jag fick se dej i boxningsringen höll jag nästan på att svimma. När du sedan fick ett slag i ansiktet och sjönk ihop, då svimmade jag. Folk runtomkring kom för att hjälpa mej och sedan vet du ju resten.

Vi skaffade ganska så snart en liten lägenhet i Varde, gifte oss och knappt ett år senare, 1936, föddes vårt första barn, Inga, en vacker liten flicka med böljande mörkbrunt hår precis som sin mamma.

Livet lekte och Danmark blomstrade. Dom stora jordbruken gick på högvarv och det exporterades råvaror som aldrig förr.

Jag jobbade med vägbyggen och Stine arbetade tillsammans med sin mor på Järnbanehotellet. Hennes dröm var att ha ett eget pensionat och efter något år gick drömmen i uppfyllelse. Vi fick möjlighet att hyra en större våning med en stor lägenhet, en stor sal och fem gästrum, och den möjligheten tog vi.

När min far erbjöds jobb som trädgårdsmästare på Arnebjerg i Varde och resten av bröderna flyttat hemifrån bestämde mor att det kanske var dags att lämna Ansager och flytta till Varde. Och så blev det, för det blev alltid som min mor bestämt.

Nu var alla samlade i den lilla gemytliga byn Varde, förutom ett fåtal syskon som valde andra vägar.

Samtidigt blev jag kallad till militärtjänst men eftersom vi hade så mycket att göra med Stines pensionat bad jag om uppskov. Det blev avslag och kallelsen till mönstring kvarstod. Min enda tanke var att komma undan och vid mönstringen gick jag raka vägen fram till inskrivningsbefälen och talade om att jag av religiösa skäl är vapenvägrare. De tittade strängt på mej och ville ha bevis på mitt påstående. Beviset har ni mitt framför er så jag, det är jag personligen som vägrar bära vapen, det finns ingen eller inget annat som påverkat mej. Jag kände nästan igen mej i min mor just då.

I stället för militärtjänsten blev jag inskriven i det danska hemvärnet som innebar att jag slapp nio månaders utbildning på en militärförläggning. Hemvärnet är en stödfunktion till militären som vid krig eller annan kris har samhällsuppgifter som inte innebär att man skall bära vapen. Det var kort utbildningstid och jag fanns alltid hemma för att hjälpa till med pensionatet. Redan från första början hade pensionatet beläggning med ett sextiototal matgäster varje dag och tre fyra uthyrda rum varje natt. Gästerna bestod till större delen arbetare som tillfälligt var på Jylland för att hjälpa bönder och vägbyggare.

Det var en blomstrande tid full av kärlek. Vår dotter växte och mådde bra, mat fanns alltid i huset och ekonomin var god.

Tyska invasionen

Oron spred sej över Europa efter *nazistiska förbundets* frammarsch i Tyskland och 1939 startade den lilla mustaschpydda mannen, med den raka högerarmen sträckt snett upp mot himlen, ett andra världskrig. Till en början var Danmark inte involverade i kriget utan livet gick vidare trots de orosmoln som fanns i landets närhet. Alla förstod att även Norden, förr eller senare, skulle bli indraget i kriget.

Tysklands planer var, enligt rykten, att använda Danmark som transportbas till Norge. Tyska Luftwaffe skulle överta flygplatserna på Jylland för att närma sej Norge och Norrland där den åtråvärda svenska järnmalmen fanns.

Norge skulle ockuperas för att säkra järnmalmstransporterna från de norrländska gruvorna och på den norska västkusten skulle det byggas flott- och flygbaser för att kunna anfalla Storbritannien.

Sverige, som var ett neutralt land skulle bli en lydstat under tyskarna. Svenskarna skulle leverera malmen som tyskarna behövde för att bygga sina vapen. Dessutom skulle all transport av krigsmaterial och soldater vara mer eller mindre fritt genom landet.

Nazisterna med Hitler som fältherre hade stora planer. Dom visste inga gränser, och Hitler ansåg sej själv som "Guds gåva till mänskligheten".

Tyskland skulle bli en stormakt bestående enbart av den germanska "rasens" överhöghet eller arier som de kallades.

Med alla dessa rykten om tyskarnas planer, mobiliserade danska armén en trupp soldater vid gränsen mellan Flensburg och Tönder för att förhindra ett eventuellt anfall.

I början av 1940 fick vi ett glädjande besked av vår husläkare, Stine väntade vårt andra barn. Lyckan var stor men glädjen förtogs något när vi fick veta att tyskarna den 9 april samma år, invaderat vårt kära fosterland.

Ryktena om en tysk anstormning mot de nordiska länderna besannades och klockan 04.15 marscherade tyskarna över gränsen vid Tönder samtidigt som Norge anfölls.

16 danska soldater miste sina liv den morgonen när de gjorde ett omöjligt försök att stoppa den tyska stormaktens trupper. Samma morgon intog även tyska sjötransporterade soldater Köpenhamn.

Det blev, tack och lov, inget fullskaligt krig. Danskar och tyskar satte sej vid förhandlingsbordet, eftersom den danska regeringen insåg att det var bäst att ge upp mot stormakten. Danska regeringen valde att kapitulera och ställa sej under tysk administration. I gengäld skulle länderna bilda en samlingsregering där Danmark fick behålla sitt inre självstyre.

Den danska regeringen manade folket till lugn och under den första tidens belägring märktes inte så mycket trots att nästan alla danskar helst skulle vilja utrota det ogräs som kommit in i landet.

I oktober samma år kom Grete till världen, en liten lintott som redan från födseln charmade sin omgivning.

Släktingar strömmade till för att gratulera oss och ingen brydde sej särskilt mycket om att det var tyskarna som styrde landet.

De danska arbetarna hatade nazister och det bildades små grupper av motståndsmän, i byar, på arbetsplatser, i idrottsklubbar och så vidare som gjorde allt för att sabotera för tyskarna. Men det gav ingen större effekt eftersom man inte var samordnade och det fanns inga vapen att tillgå.

Regeringen befarade att motståndet skulle organiseras och beordrade alla sabotörer att sluta. Stadsminister Buhl höll ett radiotal där han varnade för dessa olagliga aktiviteter och menade att all lag och ordning kommer att undergrävas och att man bäddade för total anarki i landet om sabotagen fortsätter.

Dessutom var budskapet att oskyldiga danskars liv sattes på spel.

Danskarna brydde sig inte om varningen från regeringen. Man var trött på en regering som beskylldes för att tjäna stora pengar på att samarbeta med ockupationsmakten.

Jag fortsatte min boxningskarriär och under ockupationen tillhörde jag en av de högst rankade welterviktarna i Danmark. Tyskarna, som hade många jippon både i Danmark och Tyskland, bjöd ofta in mej till deras välbetalda boxningsgalor men jag tackade alltid nej. Jag hatade tyskar från första dagen av ockupationen, trots regeringens mjukare syn, och det fanns inga pengar i världen som kunde få mej att ställa upp på deras jippon. Jag lovade mej själv, dyrt och heligt, att göra allt för att ställa till jävelskap för dessa inkräktare.

Efter något år skärptes det allmänna läget i Danmark. Det var när organiserade danska nazister, "Frikår Danmark", anmälde att de ville medverka i Hitlers antikommunistiska korståg mot Sovjetunionen.

1 500 danska nazister anmälde sig till korståget och föraktet mot dessa danskar växte i våldsamt takt.

När danska nazister kom hem på permission möttes dom av ett utbrett hat, ett hat som utmynnade i våldsamma gatuslagsmål mellan danska arbetare och danska nazister.

Hatet mot nazismen växte över hela Danmark och inte blev det bättre när vi fick reda på att sju danskar fått sätta livet till efter ett våldsamt slagsmål i Ålborg.

Vid upprepade tillfällen blev "Frikårister" överfallna och misshandlade och i Odense till exempel, stängdes en hel fabrik för att danska arbetare, på heltid och med full betalning, skulle spöa lokala nazister.

Eftersom alla dessa små aktiviteter inte var så effektiva beslöt den kommunistledda underjordsgruppen KOPA att ta upp smågrupperna i sina led för att effektivare kunna organisera motståndet. Samtidigt bytte man namn till BOPA (Borgerliga Patrioter). Tillsammans med Holger Danske, en annan stor motståndsgrupp, trappades sabotagen upp.

Själv sökte jag efter motståndsrelser i våra hemtrakter för jag ville till varje pris medverka till att bekämpa ohyran som tagit över vårt kära Danmark och även de nazister som hade danskt medborgarskap.

Jag fick kontakt med den BOPA, som hade en mindre grupp aktivister i Varde. Jag ville bli medlem i organisationen men det gick inte, enligt gruppens talesman. Det fanns två anledningar. Dels var jag vapenvägrare och dessutom var det inte bra om mitt namn fanns med i deras rullor, om det skulle hända något skulle vårt pensionat kunna vara en tillflyktsort. - Men, sa han efter en kort betänketid, jag känner till en grupp som tillhör Danmarks Frihetsråd, som nog gärna tar emot dej. Ta kontakt med dem för de är ofta med på våra sabotageaktioner, men du får absolut inte avslöja ditt medlemskap, inte ens för din hustru, eftersom tyskarna vet att vi samarbetar.

Strax därefter sprängde vi ett packhus i Esbjerg med över 100 000 lådor fisk som var avsedda för tyskarna. Ockupationsmakten svarade med att införa utgångsförbud för det inträffade men arbetarna slog tillbaka med en generalstrejk som lamslog hela landets fiskeindustri. Utgångsförbudet upphävdes bara efter någon dag eftersom tyskarna var i strängt behov av mat.

I vår lilla grupp, som ingick i det landsomfattande Danmarks Frihetsråd, genomförde vi mer eller mindre farliga sabotage mot tyskarna.

Under en period bestämde vi oss för att bevaka några av byns krogar efter mörkrets inbrott. Vi stod i mörkret, hela Danmark var mörklagt, och väntade till det dök upp några enstaka nazister, tyska eller danska, som gick ut för att pissa eller var på väg hem. När dom lämnat krogen spöade vi upp dem och drog undan deras kroppar. Där fick de ligga tills de kvicknade till, om de överhuvudtaget kvicknade till. Därefter gick vi till nästa krog och utförde samma sak. Vi kunde besöka fyra-fem krogar på en kväll men sedan höll vi upp, tills nazisterna vågade sej ut på krogarna igen.

Detta pågick under en längre tid och på olika krogar trots att det stred helt mot allt vad jag lärt mej som boxare.

I en boxares regelbok står det klart och tydligt att slagsmål utanför boxningsringen är förbjudet. Förbudet är till för att skydda allmänheten från allvarliga skador som kan uppstå när en försvarslös person möter en utbildad boxare.

Den regeln gav jag totalt fan i och mina ledare i boxningsklubben ansåg inte att nazister ingick i begreppet "allmänhet".

Det hemska ogräset som spritt sej över vårt dejliga land, nyttjade mer än gärna våra krogar för att festa. Samtidigt lämnades deras förläggningar ganska så tomma och oftast fanns det bara ett fåtal vakter kvar för att skydda anläggningen vilket gav oss fritt fram att oskadliggöra vakterna och spränga deras baracker med våra hemmagjorda bomber.

Många sabotage vi gjorde var mycket farliga och vid ett tillfälle tillfångatogs två gruppmedlemmar av tyskarna. Vi fick aldrig veta vart de tog vägen och vi såg dem heller aldrig mer, men vi förmodade att de fördes till något koncentrationsläger.

Efter några attacker av denna typ trappade nazisterna upp bevakningen och vi gick under jorden tills det hela lugnat ner sej igen.

Men under åren i ockupation gjordes även mycket annat som kunde störa nazisternas vardag. Vi skar till exempel sönder deras bildäck, strödde ut sönderslagna ölflaskor på deras tillfartsvägar, vi grävde nattetid djupa diken tvärs över deras vägar och så vidare.

Den danska regeringen fortsatta att mana till lugn för dom befarade efterspel vilket det också blev.

Strax efter eskaleringen av hatinsatser mot nazisterna upplöste tyskarna den samlingsregering som träffats vid kapitulationen och den danska regeringen fråntogs sitt inre självstyre.

Den danska militären avväpnades och den danska flottan skulle överföras till tysk ägo. 27 av dessa fartyg sänktes dock av den egna besättningen för att de inte skulle falla i tyskarnas händer.

Upplösningen av samlingsregeringen innebar också att tyskarna fick fritt fram att tillfångata de danska judarna, vilket inte tillåts under samlingsregeringens styre.

Motståndsrörelsen försvårade dock denna förföljelse genom att varna alla judar i förväg och när nazisterna skulle genomföra sin planerade razzia hade de flesta judarna gått under jorden. Någon dag senare hade rörelsen planerat en enorm flykt över Öresund med en flotta bestående av fiskebåtar, lustjakter och roddbåtar från både Sverige och Danmark och efter två natters intensiv flykt över sundet hade mer än 6 000 judar landstigit i Skåne.

Jagad av Gestapo

Min bror Manne, som också var med i vår organisation, hade som främsta uppgift att sprida illegala tidningar och flygblad och informera oss i gruppen om det var något på gång. Han fick i sin roll många kontakter, pålitliga och opålitliga, men han hade en otrolig förmåga att sortera rykten och skvaller och registrera sådant som var av vikt för vår grupp.

På ett möte berättade han att Gestapo, tyskarnas statliga, hemliga polis, höll på att ringa in vår lilla grupp och att det snart skulle hända något. De hade ju redan fångat två gruppmedlemmar så vi beslöt att ligga lågt en längre period.

Dagen efter kom Manne till min arbetsplats på ett vägbygge utanför Varde. Han berättade att hans informationskälla fått reda på att Gestapo sökte en mördare i vår grupp och att mitt namn figurerade i anklagelsen. Men av säkerhetsskäl ville han inte berätta det för hela gruppen.

Jag fick kalla rysningar och det började dunka i huvudet. Tankarna snurrade som tivolikaruseller i huvudet.

- Fan också, sa jag, har vi gått för långt nu.

- Jag är ju inte helt säker på att det är sant, sa Manne, men jag känner han som sa det och han har hittills varit pålitlig, jag tycker nog att du skall ta det som ett varningstecken. Jag vill inte mista min bror och gruppen vill inte mista fler medlemmar. Tänk på det.

- Har vi en infiltrator i gruppen? Hur fan kan någon utanför vår grupp veta att vi ens finns, sa jag något uppgivet. Tanken slog mej också att de tagit två gruppmedlemmar till fånga, vad kan de ha sagt under tortyr.

Cykelresan tillbaka till Varde var lång och tankarna många. Vad skall jag säga till Stine, hon vet ju inte ens att jag är med i en motståndsgrupp och framför allt vet hon inget om vad vi hållit på med.

Det var med tunga steg jag gick uppför trappan den kvällen. Hur skulle min hustru, mina barn ta beskedet? Hur skulle övriga familjen reagera, vad hade jag gett mej in på. Så jävla egoistiskt!

Vi satt som vanligt tysta vid köksbordet efter dagens arbete, gästerna hade lämnat pensionatet och flickorna hade lagt sej.

Precis när jag skulle tala om vad Manne sagt var det någon som bankade på dörren. Dörren var alltid olåst så jag ropade, kom in. Inget hände så Stine gick för att se vad det var. Mannen som bankat gick bakom dörren i skydd och sa att han inte ville visa vem han var. Men, sa han kort, tyskarna kommer och hämtar Hans i morgon, så vände han sej om med rocken uppdragen över huvudet och gick nerför trappan.

Stine var på väg att svimma, men vacklade ändå tillbaka till köksstolen så hon fick satt sej. Jag berättade då att jag ingick i en liten organisation i Varde som tillhörde Danmarks

Frihetsråd. Än en gång var Stine på väg att svimma, tårarna strömmade utmed hennes kinder, hon hade svårt att förstå vad som hänt.

Jag berättade vad Manne sagt och att han också var med i organisationen. Efter en stunds tystnad sa hon.

- Samtidigt som jag är stolt över ditt agerande, harklade hon fram mellan snyftningarna, undrar jag om du inte tänkt på farorna och ansvaret mot din familj.

- Jo, sa jag nu väldigt lågmält och med nedböjt huvud, men jag har varit helt förblindad av mitt hat mot nazismen. Det väcktes en varningsklocka för en kort tid sedan, när tyskarna tog två av våra kamrater. Men då var det för sent och hur dom fått mitt namn vet jag inte.

Förmodligen finns det någon dansk nazist i Varde som känner till vår organisation.

- Du har ju både hustru och två små flickor, dessutom är jag ju i sjätte månaden, sa Stine nu lite vassare och mer bestämd i sin röst.

- Ja, jag har varit otroligt självisk, men mitt hat var större än mitt förnuft, men det får vi ta vid ett annat tillfälle. Nu måste jag till Sverige och vi måste röja undan alla spår efter mej. Tänd kakelugnen så vi kan elda upp alla mina kläder, skor, foton, toalettartiklar, brev med mitt namn på, ja allt som vittnar om att jag varit här. Dom får absolut inte veta att jag bott här för då kan du och barnen råka illa ut.

- Det känns lite löjligt att säga förlåt just nu, men du skall veta att jag är djupt ångerfull för min ansvarslösa behandling mot dom jag älskar mer än allt annat, dej och flickorna. Men det är försent nu, jag måste iväg så fort som möjligt.

Jag packade ner klädbyte och annat viktigt i en stor väska som jag brukade använda till mitt dragspel när jag var ute och spelade. Vi tog avsked av varandra och efter världens längsta kram och kyss lämnade jag Stine. På vägen ut gick jag till flickornas rum och gav dem en lång puss där de låg och sov.

Jag stod på järnvägsstationen i Varde i totalt mörker och försökte läsa vad som stod på tågtabellen.

När jag stod där med böjd rygg, var det någon som dunkade mej på axeln.

- Hej Hans, känner du igen mej.

- Nej sa jag, det är lite för mörkt för det, rädslan spred sej i hela kroppen.

- Ska du ut och spela, frågade han.

- Ja jag har en spelning i Esbjerg, fick jag klämt ur mej.

- Lycka till sa mannen och försvann, lika fort som han dykt upp.

Tanken var att ta nattåget till Köpenhamn, men den här mannen, som bara dök upp så plötsligt, hade skrämt mej. Jag började fundera på om det var något lurt i görningen.

Samtidigt tyckte jag att hans röst var bekant och att den påminde om mannen som bankat på vår dörr tidigare på kvällen.

Jag tog det säkra före det osäkra och bestämde mej för att åka till min bror Vagn i Esbjerg. Vagn öppnade och blev väldigt förvånad när han fick se att det var jag som kom.

- Hej Hans, har det hänt nåt frågade han.

- Vi kan väl gå innanför, sa jag, så skall jag berätta.

Vagn och hans hustru fick höra hela historien, vi drack några öl och Jytte, som Vagns fru heter, bjöd på smörrebröd innan vi gick till sängs.

Nästa morgon löste jag biljett till Nyborg som ligger på östra Fyn.

Resan gick sakta och tåget stannade i stort sett vid varje mjölkpall. Vid varje stopp såg jag från min kupé tyska beväpnade militärer som synade alla som skulle gå på och av. Det pirrade av nervositet i magen men resan gick vidare utan att det hände något anmärkningsvärt. Efter ett antal timmar var vi framme i Nyborg och det var dags för mej att stiga av.

Jag såg militärer överallt och alla såg lika barska ut. Dom synade mej uppifrån och ner men ingen sa något så jag gick vidare ut på stan. Jag såg mej omkring och försäkrade mej om att ingen förföljde mej.

Jag gick med snabba steg mot färjeläget i Nyborg och båten som skulle ta mej över Stora Bält till Korsör på Själland.

När jag närmade mej den stora färjan såg jag att det fanns två ingångar. Jag avvaktade en stund för att se vilken de andra resenärerna valde. Jag iakttog att den ena öppningen bevakades av två tyska militärer. I den andra öppningen stod en tysk och en civilklädd vakt, jag valde den sistnämnda.

Tysken stoppade mej och sa något på tyska som jag inte förstod. Samtidigt kom den civilklädda mannen fram och sa något till tysken innan han tog mej i armen och drog med mej in på båten. Här skall du vara sa han, vänligt men bestämt, innan han försvann.

Än en gång stod jag som ett levande frågetecken och förstod ingenting men resan gick bra och jag kunde lugnt stiga av färjan i Korsör.

Min osäkerhet gjorde att jag än en gång valde en annan väg till huvudstaden. Jag köpte tågbiljett till Kalundborg på nordvästra Själland för där visste jag att en av Stines bröder bodde.

Än en gång blev det ett varmt men förvånat mottagande.

Jag skulle precis börja berätta anledningen till mitt besök, när brodern sa att han talat med Stine som berättat att du var på flykt undan tyskarna. Men att du skulle ta vägen via oss visste hon inte.

Hon berättade att tyskarna varit där klockan sju i morse. De rev ut hela lägenheten, pensionatet, uthyrningsrummen, allt för att hitta spår efter dej. Flickorna hade varit skräckslagna och gråtandes klamrat sej fast i sin mammas kjol.

När tyskarna inte hittat något, trots att de till och med tömde ut sophinken innan de gav sej iväg, gav de löftet att återkomma. Stine fick sitta hela förmiddagen och förklara för barnen vad som hänt och att det kan dröja länge innan de får se sin pappa igen.

Det blev för mycket, jag fick ett sammanbrott och ville till varje pris åka tillbaka hem till Varde.

Smile, som Stines bror kallas, brottade ner mej på golvet och lugnade mej.

- Du åker inte tillbaka sa han. Gör du det så kommer det att gå illa för både dej och din familj.

Tyskarna kommer att fånga dej, Stine arresteras för undanhållande av sabotör och dina flickor hamnar på barnhem.

- Är det så du vill ha det, frågade Smile som såg riktigt förbannad ut.

Storgråtandes gick jag åt sidan och tänkte på min mors ord, ”det är inte alltid man gör rätt, men det är bättre än att inget göra alls”, jävla konstig uppfostran som absolut inte var till någon nytta nu.

När jag lugnat mej något hade familjen dukat fram öl och smörrebröd i vardagsrummet. De dömde mej inte men de tyckte väldigt, väldigt synd om Stine och barnen och de lovade att hjälpa till så gott dom kunde.

Innan vi skildes talade Smile om att han hade en kamrat i Nörrebro, strax utanför Köpenhamn, som jag kunde kontakta.

- Kliv av Köpenhamnståget i Nörrebro och fråga efter Jens, så kommer du rätt, sa han.

Jag fick mycket riktigt, utan problem, kontakt med Jens som inte ville att vi skulle synas ihop i Nörrebro. I stället bestämde vi att träffas på Café Svarta Duvan i Nyhavn, dagen därpå.

- Du får själv hitta en plats att övernatta på för jag törs inte ha dej hemma hos mej sa han.

- Jag förstår, sa jag.

- Och, sa han innan vi skildes, jag heter inte Jens, jag heter Jessen, glöm inte det.

Jag hittade ett pensionat intill Nyhavn där jag bokade rum. Det var sen eftermiddag och jag satt länge på sängkanten och tänkte på Stine och flickorna. Tankarna ville inte släppa taget kring den förskräckliga upplevelsen som de fått utstå när tyskarna vände upp och ner på hela vårt hem. Det måste ha varit en förskräcklig upplevelse.

Jag somnade tidigt den kvällen men väcktes flera gånger av att Stine och barnen hemsökte mej i mina drömmar.

Utvilad men fortfarande mycket nedstämd begav jag mej till Café Svarta Duvan i Nyhavn.

Jessen satt där redan när jag kom och jag slog mej ner vid hans bord. Vi beställde in öl och smörrebröd och småpratade lite när en person kom fram till vårt bord och sa att tyskarna jagar en man med skinnmössa. Jag hade haft min skinnmössa på mej under hela resan hit men inne på Caféet hade jag lagt den på bordet. Mannen tittade på mej och sa, göm undan den där och pekade på mössan, om du inte vill bli tagen av tyskarna.

Han vände på klacken och gick ut igen och än en gång förvånades jag av alla dessa varningar jag fått under min flykt.

Jessen berättade för mej att han ordnat en båt till Sverige genom den underjordiska motståndsrörelsen.

- Vi skall träffas här i morgon bitti, före klockan fem och invänta vidare order, sa han.

Vi drack några öl till och hade några trevliga timmar tillsammans innan Jessen sa att han måste gå. Jag satt kvar en stund och funderade över mannen som varnat mej för min skinnmössa. Vilka är dom, varifrån kommer dom. Det måste finnas en hel armé med osynliga personer som hjälper folk på flykt.

Jag begav mej till hamnen strax före fem på morgonen. Det var kallt och becksvart och efter en stund dök även Jessen upp.

- Nu är det bara att invänta order, sa han.

- Men här finns ju inga båtar sa jag och tittade ut över den tomma hamnen.

- Nej sa Jessen. Det är fiskebåtar som transporterar flyktingar och dom ligger i Amagers fiskehamn på nätterna. Men din båt dyker nog upp vilken minut som helst för ni måste nå den svenska gränsen innan det ljusnar.

Tiden gick men ingen båt syntes till och oron började sprida sej. Även Jessen som hjälpt folk på flykt många gånger började fundera. Det måste ha hänt något sa han precis samtidigt som det dök upp en man i mörkret. Han gick fram till Jessen, viskade något i hans öra, och lika fort som han dök upp, lika snabbt försvann han i mörkret.

Jessen vände sej mot mej och sa, du måste vara född med änglavakt. Jag tittade förvånat på honom.

- Mannen som jag talade med, sa Jessen, berättade att en infiltratör har nästlat sej in i vår organisation. Infiltratören, hade bedrättat att han hört att tyskarna ligger med en konvoj söder om Köpenhamn och väntar på en flyktbåt. Organisationen bestämde då att ta en omväg upp med kusten till Helsingör och därifrån över till Helsingborg. För att hinna över till svenska gränsen, innan det ljusnade, startade de två timmar tidigare än bestämt. Ingen visste var du fanns, så dom gav sej iväg utan dej. När vår båt var på väg norrut utmed kusten anfördes den av en tysk konvoj och på bara några minuter sänktes båten med tre besättningsmän och elva flyktingar. Ingen tros ha överlevt.

Jag blev än en gång knäsvag, ungefär som när jag gick ner för räkning av en högerkrok. Det svartnade för ögonen och med stapplande steg kom jag in på Caféet som just öppnat. Nästan alla bord var upptagna av hamnarbetare som var på väg till sina jobb. Vi hittade ett bord och beställde varsin kaffe med smörrebröd.

Efter ett par timmar sa Jessen att han skulle gå ett ärende och jag skulle vänta på Caféet tills han kom tillbaka och strax efter lunch var han tillbaka.

- Packa ihop dina grejer sa Jessen. Ser du fiskebåten längst ute på piren.

- Ja, den ser jag.

- Du kommer att transporteras över till Sverige på den båten men först skall du hålla dej vid skjulet intill båten och vänta där tills jag säger till. Du skall uppträda helt normalt, inte gömma dej eller smyga omkring utan bara vara helt normal.

- Jaha sa jag, och hur länge skall jag vara där då frågade jag.

- Det beror på sa Jessen. Jag skall syna av området runt omkring och försäkra mej om att det inte finns tyskar eller danska kollaboratörer här som kan ställa till det. Jag känner dom flesta som jobbar i hamnen och ser jag någon okänd så måste jag ta reda på vem det är.

Efter ett par timmar kom Jessen tillbaka.

- Nu kan vi gå bort till fiskaren och snacka med honom, sa Jessen. Vi skall stå helt öppet på kajen och prata med varandra och efter en stund lämnar jag er. Men ni skall stå kvar minst 15 minuter till på kajen innan ni går ombord. Har ni inget hört från mej innan dess så är det fritt fram för er att åka ut på en fisketur.

- Efter drygt 20 minuter sa fiskaren, nu åker vi ut och fiskar.

- Men jag måste tacka Jessen för all hjälp, innan vi far sa jag.

- Jessen, sa fiskaren och skrattade, var det så han hette i dag. Då får väl jag heta Jensen i dag då.

Han berättade att de som hjälper flyktingar över sundet, aldrig säger sina riktiga namn för säkerhets skull. Skulle någon hamna i förhör med tortyr och sådant så vet personen inte namnen på oss som hjälpt er. Vi lever väldigt farligt och vi gör det med livet som insats bara för att vi hatar nazisterna precis lika mycket som ni i motståndsrörelsen gör. Vi är helt enkelt en del i samma rörelse.

När jag steg ombord fanns det ytterligare en fiskare på båten. Han presenterade sej som Kristian.

Vägen mot friheten

Efter tre dagar i rädsla och skräck för att inte bli upptäckt var jag äntligen framme vid målet, båten som skulle ta mej till friheten i Sverige.

Resan började på den danska västkusten, tvärs över Jylland, bron över Lilla Bält till Danmarks näst största ö, Fyn. Därifrån med båt över Stora Bält till norra Själland och Kalundborg innan jag träffade min kontakt i Nørrebro. Båten som jag enligt planerna skulle varit med på sänktes med besättning och allt i sundet och nu befann jag mej på en liten båt som officiellt var ute på en fisketur.

När jag kom ombord placerades jag under däck på den kalla durken. I fosterställning, täcktes jag med en stor hög av gamla flytvästar som bestod av korkplattor sammanfogade med rep. Bara sekunder efter att jag blivit gömd hördes luckor som slogs igen och motorn startades. Dunk, dunk, dunk, var det enda ljud som hördes, jag låg intill maskinrummet och efter bara någon halvtimme började det värka i hela kroppen. Med allt skräp över mej blev det olidligt varmt och stanken av diesel och fotogen var nästan outhärdlig. Men inget var så outhärdligt som ovetskapen om vad som höll på att hända. Allt var nattsvart och ingen sa något, jag var långt utanför min egenkontroll.

Efter ett par timmar i orörlig ställning började den lilla motorn gå ner i varv för att till slut helt stanna.

Det dunkade till i båten precis som om vi kört på något och några sekunder senare hördes bestämda steg uppifrån däckets. Röster höjdes, jag hörde inte vad som sas men det lät som tyska.

Nu började jag inse att det var tyskar ombord och det lät som om de var upprörda. Öppnar de luckan och hittar mej här så har jag nog dragit mitt sista andetag, då är det ute både med mej och besättningen. Tankarna gick genast till de därhemma, nu får jag nog aldrig se dem mer, min vackra hustru, mina två småflickor, mor och far, alla vännerna. Svetten flödade i kapp med tankarna när motorn återigen startades.

Jag förstod fortfarande inte vad som pågick och nu hörde jag bara motorns dunk, dunk, dunk igen.

Efter ytterligare någon timme gick motorn ner i varv igen. Luckan till däckets öppnades och nu stannade all tankeverksamhet och hjärtslag upp, nu är det kört tänkte jag, innan jag började gråta.

Efter en evighet, som jag upplevde det, ropade Jensen att jag skulle komma upp. Jag sparkade bort all bråte som låg över mej och klättrade sakta upp på den korta stegen ovetandes om vad som skulle hända. Skjuter dom mej direkt eller blir jag tillfångatagen var de alternativ som for runt i huvudet. Jag stack försiktigt upp huvudet i luckan och såg Jensen och hans medhjälpare Kristian inne i styrhytten.

- Hans, du kan komma upp nu, det finns inga risker längre. Nu är vi på svenskt vatten.

En mycket, mycket tung sten föll från mitt hjärta. De tog emot mej med ett stort leende över hela ansiktet och själv kände jag mej berusad av glädje. Vi dansade, skrattade och kramade om varandra och fiskarna var precis lika glada och uppspelta som mej.

- Vad var det som hände när ni stannade motorn förra gången frågade jag när glädjeruset dämpats något.

- Det var tyskar som bordade oss. Dom undrade var vi höll på med.
 - Var dom ombord frågade jag.
 - Ja dom var ombord, vi fick visa våra papper och dom frågade varför vi körde med släckta lanternor. Vi fiskar olovligt sa jag, för det gillar herrefolket att höra. Dom har nämligen ont om mat och när fiskebåtarna kommer i land så tar dom helt enkelt ”sin del” av fångsten. Hur länge vi kan klara oss på lögnen vet jag inte men det kanske är dags att hitta på en ny version.
 - Du fick visa dina papper sa du, vad var det för papper?
- Inget svar. I stället kom min nästa fråga.
- Varför tog det så lång tid att komma över sundet, det är ju inte så långt och vi har varit på havet länge nu.
 - Jo vi seglade från Nyhavn förbi Amager ner mot Köge Buket där vi följde stranden tills vi såg Stevns Fyr. Därifrån, vid rätt tillfälle, styrde vi rakt norrut över sundet mot Falsterbo.

Eftersom jag legat gömd i maskinrummet under alla flytvästar och annat bråte hade jag inte märkt så mycket av den kraftiga sjögången som gick.

Innan Jensen startade motorn igen sa han till mej att jag skulle hålla i mej ordentligt för nu skulle jag få känna på havets krafter.

Jensen hade förstås rätt, för när den lilla fiskebåten gick ner i en vågdal lättade jag från durken och slog huvudet i taket på styrhytten och när vi gick upp igen kändes det som att jag hade en hundra kilos säck med potatis på ryggen.

Ser du ljuset där borta sa Jensen när vi var på toppen av en våg, men jag såg inget och strax därefter var vi nere på botten av en vågdal igen. Det var ljust när vi åkte från Nyhavn i Danmark men nu var det helt mörkt. Så snart vi kom upp på en vågtopp igen pekade Jensen än en gång mot färdriktningen och då såg jag en liten ljusstrimma långt, långt bort.

Det är Falsterbo i Sverige och det är dit vi skall, för dig är flykten från Danmark snart över. Jensen gör en kort paus och efter en stund fortsätter han.

- För dej är resan slut men för mej och Kristian återstår resan tillbaka. Men det skall väl gå bra liksom det gjort de andra gångerna när vi hjälpt danskar att fly undan nazisterna.

- Hur många resor har det blivit frågar jag.

- Jag vet inte sa Jensen, men ett hundratal är det kanske.

- Är hemresan lika farlig som resan hit undrar jag.

- Ja den största faran är just hemresan.

- Hur så.

- Jo vi vet att det finns nazister inom den svenska polisen, militären och tullen och där finns även danska och svenska spioner på kajen i Falsterbo, där vi skall lägga till. Alla dessa nazister har lätt för att ringa Gestapo i Köpenhamn och misstänker dom något, kommer Jerusalems klockor att ringa för oss.

- Du gör mej nervös med din berättelse sa jag.

- Du skall inte vara nervös Hans, men jag vill gärna ge dej några råd, liksom jag givit tidigare flyktingar. Du kommer i förhör i eftermiddag eller i morgon förmiddag. Under det förhöret får du aldrig uppge någon persons eller organisations namn. Detsamma gäller även samtal med andra du inte känner. För som jag sa, det finns gott om nazister överallt och i alla yrkesgrupper i Sverige.

Tysk militärdiktatur råder över hela Danmark. Kung Christian sitter fånge hos tyskarna och danska officerare har häktats. Judeförföljelsen har inletts och den danska regeringen har avgått. För bara ett par dagar sedan blev Kaj Munk, en politisk skribent, mördad av danska förrädare på Hörbylunde Bakke i Silkeborg.

- Allt det där vet du nog, det är bara en påminnelse om att vara försiktig även nu när du kommer till ett fritt land.

- Själv kan jag inte röja något. Det enda jag vet om dej är att du kallas för Hans. Jag är inte organiserad i någon motståndsgrupp och om Kristian är det vet jag inte. Om tyskarna tar mej så har jag inga upplysningar att ge dom eftersom jag inga har. Jag vet inget. Jag vet att det jag gör är olagligt och jag vet att jag kan mördas för det.

- Jag hjälper danska motståndsmän undan tyskarnas koncentrationsläger vilket är mitt bidrag till Danmark och er som vågar trotsa den pest som nazismen fört med sej.

Många danskar har denna fiskare och andra fiskare att tacka för sina liv. De seglar över sundet dag och natt i skuggan av tyskarnas bajonetter och med fara för sina egna liv. Drivkraften är att de vill ha tillbaka sitt älskade Danmark.

Sakta men säkert stänkade den lilla fiskebåten mot Falsterbo. Havet hade lugnat sej lite och lamporna från land syntes nu mycket tydligare.

Underlig känsla, vi kommer från ett land som varit helt mörklagt i årtal och nu några timmar senare ser man ljuset från en hel stad kasta sej upp mot himmelen. Det kändes som hela landet ville önska mej välkommen till friheten.

Mina tankar gick framåt, hur blir jag mottagen här i ett helt främmande land. Vad tycker svenskarna om oss flyktingar, hur blir min dagliga tillvaro, blir jag satt i karantän eller får man gå fritt, kommer jag i kontakt med andra danskar som flytt fäderneslandet? Tankarna var många och fiskarens sista ord var att nu kommer du i förhör och du vet vad jag sagt om infiltratörer. På frågan varför du flytt så svarar du att du delat ut illegala tidningar utan att säga var någonstans. Förhöret kan bli tufft men viktigast är att du inte röjer namn eller organisationer.

Registreringen

Allt snurrade runt i huvudet, men tankarna kom alltid tillbaka till Danmark och alla mina nära och kära. Stine, hur går det för henne och mina två små flickor, Grete fem år gammal och Inga åtta år nu, kommer dom att klara sej. Ekonomin skulle säkert ordna sej, det kommer organisationen att se till, men det fanns andra tankar, mörkare tankar.

Stine var havande när jag tvingades fly landet. Hon skall föda sitt tredje barn om bara några månader. Kan hon utstå ännu ett förhör om tyskarna tar henne. Även om tyskarna är råa och hänsynslösa måste de väl ändå ha någon medmänsklighet i sej. Men, man har ju läst om allt hemskt som händer i koncentrationslägren. Allt snurrade, ljusa tankar blandades med mörka, precis som mina sista timmar när jag var tillsammans med familjen för knappt en vecka sedan.

Vårt sista samtal innan flykten handlade om framtiden, en mycket oviss framtid som ingen kristallkula i världen kunde förutspå. Innan vi skildes såg hon på mej med sin ljuva blick, samtidigt som hon strök sej över sin runda mage.

- Hans, om det nu blir en pojk sa hon, och lade min hand på sin mage, vad tycker du att han ska heta.

- Jag svarade direkt, han ska heta Arly.

- Jag lovar dej att han skall döpas till Arly och jag hoppas att jag har en pojk att ge dig när vi möts igen.

- Farväl Hans, sköt om dej, du har förtjänat något mycket bättre än det du står inför nu.

Jag satt djupt försjunken i mina tankar och med ett ryck var jag i nuet när Jensen ropade.

- Nu är vi snart i hamn, nu kan du luta dej tillbaka och invänta friheten som du ser där borta.

Utan att röja min identitet berättade jag för Jensen om min hustru, mina två döttrar och att det var ett tredje barn på väg.

- Ja, ja sa Jensen, livet är hårt, men tänk hela tiden på att du har något att återvända till, då blir tiden inte så lång.

- Tack Jensen för ditt engagemang och ditt stora risktagande som du tagit. Jag hoppas att du kommer tillbaka till Danmark igen utan intermezzon. Din adress får jag väl inte men jag hoppas få tacka dej ordentligt efter krigets slut.

- Nej min adress får du inte, det måste du förstå. Nu är vi inne i hamnen och det sista jag vill säga dej än en gång, nämn aldrig några namn på familj, kamrater eller organisation. Tala heller aldrig om varför du flytt, säg bara att du delat ut propagandablad till exempel.

Kanske träffas vi någon gång efter kriget, ingen känner vår herres vägar.

- Tack Jensen, jag förstår dej.

När båten lämnade kajen ropade Jensen att hamnkontoret öppnar om drygt fyra timmar och lycka till nu. Även Kristian ropade, lycka till.

Jag satte mej på en bänk och njöt, det var kallt men tystnaden och den upplysta hamnen gav mej värme och frid inombords.

Jag tänkte på Jessens ord, du måste vara född med änglavakt. Trots allt elände så har jag, när jag tänker tillbaka, haft en otrolig tur på flykten tvärs över hela Danmark.

Först en okänd man som dök upp i mörkret på järnvägsstationen i Varde, sedan en biljettkontrollant på Stora Bält färjan som tog mej avsides till en undangömd plats på båten.

Därefter Stines bror som visade sej ha kontakter i undre världen som ledde mej till Jessen.

Mannen på Café Svarta Duvan i Nyhavn som varnade mej för att använda min skinnmössa, flyktbåten som jag missade, som sänktes med besättning och allt och tyskarnas bordning av fiskebåten som förde mej till Sverige.

Änglavakt är nog rätta ordet. Nu sitter jag ensam, frusen men glad över att ha överlevt flykten, nu gäller det att se framåt i ett nytt land och nya möjligheter.

Förmodligen hade jag slumrat för jag väcktes med ett ryck när någon tog mej på axeln.

- Hej sa hon, och tittade på mej, vem är du?

- Jag har flytt från Danmark och jag kom hit i natt, sa jag.

- Jaha sa damen, då skall du registreras här på vårt kontor. Vi öppnar strax men du kan följa med in i värmen så länge. Jag arbetar här tillsammans med en militärpolis som ansvarar för inskrivningen. Han heter Karl och han talar nästan flytande danska. Han kommer att ställa några frågor och när allt är registrerat och klart blir du förflyttad till ett flyktingläger, någonstans i Sverige. Svårare än så är det inte.

Jag satte mej på en stol i värmen, tände min pipa och strax därefter kom Karl in.

Det första han sa,

- Vá fan är det som luktar och tittade sej omkring.

- Det är nog min pipa sa jag.

- Din pipa, vá fan har du stoppat i den då, frågade han.

- I Danmark, sa jag, är det tobaksransonering och det enda vi kan få tag i är något inhemskt surrogat.

- Ta hit pipan och tobaken sa Karl.

Först slängde han tobaken i en papperskorg och sedan knackade han ur min pipa, tog fram en liten kniv och skrapade ur slaggprodukterna i kanterna på piphuvudet. Sedan gav han tillbaka pipan, hämtade ett paket tobak och sa stolt med ett brett leende, du har kommit till ett land som inte har tobaksransonering.

- Tänd din pipa nu och sätt dej här vid mitt skrivbord, medan jag byter till reglementsenlig klädsel, sa han med ironi i rösten.

- Mitt jobb är enbart att registrera dej, sa Karl, så att myndigheterna vet vem som anlänt till Sverige. Är det OK?

- Ja, svarade jag.

- Första frågorna gäller din identitet och varifrån du kommer. Jag vet att ni flyktingar inte gärna vill avslöja vilka ni är men vi måste ändå fylla i något så myndigheterna håller sej lugna.

- Namn, frågade Karl?

- Kurt Jensen, sa jag.

- Ålder?

- 29 år

- Familj?

- Mor och far. Och så vidare tills allt om min identitet var ifyllt.

- Nästa avdelning är varför du kommit till Sverige, sa Karl.

- Främsta anledningen till varför du är här, frågade Karl?

- Jag tror att jag är jagad av tyskarna.

- Jaha, sa Karl, och varför tror du det?

- Jag delade ut propagandablad när jag ertappades av tyskar. Jag lyckades fly från dom men jag är rädd att dom känner igen mej om dom ser mej igen. Jag vet att det kan bli ett hårt straff ifall dom tar mej och eftersom jag inte har någon annan än mej själv att tänka på så beslöt jag mej för att söka asyl i Sverige. Dessutom hoppas jag att jag kan hitta ett arbete här i Sverige och börja ett nytt liv här.

– Man blir nästan tårögd sa Karl och skrattade. Den historien har jag hört ofta, det verkar som ni gått på kurs innan ni kom hit.

Karl fortsatte småleende med att fylla i blanketten och när han frågat färdigt sa han.

- Nu har jag fullföljt mitt uppdrag, nu skall jag bara kontakta staben att dom kan hämta dej.

- Vart ska jag nu då, frågade jag.
- Du skall först till Malmö, där polisen kommer att förhöra dej. Anser dom att ditt liv är i fara, ifall du skickas tillbaka till Danmark, kommer du att placeras på någon lämplig förläggning, någonstans i Sverige.
- Vi har ett väntrum som du kan sitta i tills det kommer någon från staben och hämtar dej. Det kanske dröjer några timmar för militären jobbar inte så fort här i landet och ta på dej rejält för det finns ingen värme i väntrummet.
- Ha det så bra nu, vad det nu var du hette, och var rädd om dej, sa Karl med glimten i ögat, innan vi skildes.

Främlingspass

Några timmar efter registreringen kom två svenska militärer för att hämta mej med en kamouflagefärgad lastbil.

- Är det du som ska till Malmö, frågade den ena soldaten när han kom in i väntrummet där jag satt och frös.

- Ja, sa jag.

Han slängde till mej en fårskinnspäls och jag fattade ingenting. Jag frös som en hund efter timmarna i det kalla väntrummet. Militären sa någonting som jag inte förstod och efter en stund pekade han på lastbilens flak.

- Skall jag sitta på flaket i denna kyla, sa jag, vad är det för land jag kommit till?

Militären ruskade oförstående på huvudet och satte sej bakom ratten. Hans kompis satte sej intill mej på flaket, dom är nog rädda för att jag skall fly, tänkte jag, men vem fan vill fly i denna kyla. Min flakkompis kunde ingen danska och jag förstod inte svenska så det blev en mycket tyst resa, som gav utrymme för funderingar.

Redan före avresan frös jag om fötterna, jag hade ju bara ett par tunna sockor i ett par ofodrade läderkängor. Att sitta still på ett lastbilsflak utan att kunna röra fötterna gjorde ju inte saken bättre. Hela min kropp var som ett djupfryst köttstycke och jag svor långa ramsor på danska, som svensken inte förstod.

Plötsligt, efter drygt en halvtimme, stannade bilen och ut hoppade chauffören. Han drog isär kapellet som vi satt bakom och bad oss hoppa ner.

- Kom in till mej i hytten, sa han, för det är väl väldigt kallt därute.

Det var säker ingen reglementsenlig handling, utan ett medmänskligt initiativ.

Vi trängde ihop oss i den trånga lastbilshytten, det var knappt chauffören fick plats att styra, men det gick och det var varmt och skönt. Hela min djupfrysta kropp var på väg att tinas upp. Svenskarna snackade på och verkade ha det väldigt trevligt medan jag bara njöt av värmen. Det hade varit några omtumlade dagar så jag slumrade till i värmen. Efter ett par timmar vaknade jag av att bilen stannade. Vi var i Malmö, utanför en stor byggnad som soldaterna visade mej in i.

Innanför dörren hälsades jag välkommen av två lottor, damer i försvarets tjänst, som var dansktalande. Jag visades in i ett kontorsliknande rum där jag fick sätta mej framför ett skrivbord. Den ene soldaten överräckte ett kuvert med papper som han hade med sej från Falsterbo till lottan som nu satt sej på andra sidan skrivbordet. Hon öppnade kuvertet och

bläddrade igenom papperen samtidigt som det uppstod en livlig diskussion, på svenska, mellan damerna och de två militärerna.

Jag förstod inte ett pip av vad de sa och jag fick heller inga frågor. Jag begrep överhuvudtaget inte varför jag satt där.

Efter svenskarnas livliga diskussion visade reskamraterna mej till förläggningens matsal. Ett grådystert rum med svag belysning. Där tog de fram några plåtmuggar som de fyllde med nykokt härligt doftande kaffe. Den ena muggen överräckte de till mej och äntligen efter flera dygns väntan fick jag smaka på detta underbara gift.

Det satt fler soldater runt borden och alla skrattade och var glada, långt från nazismen och kriget som rådde bara ett stenkast från deras förläggning. Jag kunde inte förstå språket men det lät nästan som om dom sjöng när de talade.

När jag suttit där en stund kom en av lottorna fram till mej och bad mej sitta kvar en stund till. Hon skulle bara uträtta något ärende innan det var dags att visa mej runt på förläggningen och presentera mej för några andra danska flyktingar.

Mina två reskamrater i lastbilen reste sej, tog farväl och önskade mej lycka till. Själv gick jag och hämtade en mugg kaffe till, tände min pipa och njöt för snart skulle jag få träffa några landsmän som var i samma situation som mej själv.

När jag satt där i min ensamhet och försökte samla mina tankar var det någon som knackade mej på axeln. Jag vände mej om och tittade.

- O herre gud är det du Sören, sa jag.

- Ja, det är jag.

- Jag tror inte mina ögon, det var verkligen roligt att få se dej här, sa jag. Är det länge sedan du kom?

- Jag kom i går tillsammans med min hustru, men du då, hur länge har du varit här?

- Jag kom helt nyligen, sa jag.

Sören kom från samma by som jag och han tillhörde också en motståndsgrupp, men inte densamma som den jag var med i.

- Jag hämtar ett par muggar kaffe så vi kan snacka lite, sa Sören. Min hustru kommer om en liten stund för vi skall snart gå och lägga oss.

Sören berättade att han också tvingats fly och att han chansat på att ta med sin fru på resan, de hade inga barn och då behövdes inga tillstånd för att resa in i Sverige.

- Vi överlåter till "han däruppe" att avgöra vår framtida lycka, sa han.

- Jaha, sa jag, det var intressant, men vet du något om hur länge ni skall vara här i Malmö.

- Ja det vet vi. Vi har varit hos doktorn i dag och vi har suttit i polisförhör och så vitt vi förstod skall vi få främlingspass redan i morgon bitti och det är därför vi måste gå till sängs strax. Så snart vi fått våra pass skall vi flyttas till en förläggning i Hjo som ligger norrut vid en stor sjö som heter Vättern.

Lottan som skulle visa mej runt kom tillbaka igen. När hon såg att jag inte var ensam sa hon.

- Jag ser att du har sällskap så jag återkommer lite senare.

- Ja tack sa jag, det är bekanta hemifrån och vi sitter gärna och snackar en stund till.

Jag frågade Sören om han hört något om de andra i våra motståndsgupper.

- Nej jag har inte hört någonting men jag kan berätta att Frank, som du väl också känner, kom hit igår. Vi träffades här på förläggningen och vi drack kvällskaffe tillsammans. Han verkade

väldigt nervös och frånvarande, så vi fick inte så mycket sagt. Hoppas han kommer i kväll också så att du får prata med honom.

- Förresten var han med i din grupp, sa Sören?

- Nej sa jag, jag trodde han tillhörde din grupp.

Efter ett härligt samtal med folk hemifrån sa Sören och hans hustru att de måste gå till sängs. Jag önskade dem lycka till på resan och vi lovade att försöka hålla kontakten.

Lottan visade mej runt på förläggningen och inne i ett sällskapsrum satt Frank ensam i ett hörn och läste i en tidning. Han såg mej inte och jag sa till lottan att jag gärna ville hälsa på mannen där borta.

- Ja gör du det, sa hon, vi har sett det mesta nu. Men kom ihåg att du skall på läkarbesök klockan sju i morgon bitti.

- Det ska jag inte glömma, sa jag och tackade för visningen.

Jag gick sakta bort mot Frank som inte lyfte blicken från sin tidning.

- Hej Frank, sa jag.

Han tittade sej försiktigt omkring, liksom för att förvissa sej om att vi var ensamma i rummet.

- Hej Hans, viskade han fram, jag tänkte nästan att jag skulle träffa dej här. Men Hans, för helvete, tänk dej för när du säger namn för här finns både svenska och danska nazister och dom finns i alla yrkesgrupper.

- Men vad gör du här, undrade jag.

- Jag är precis som du på flykt från tyskarna. Jag var kollaboratör i en dansk nazistisk organisation som gav information till motståndsrörelserna. Jag har haft god kontakt med din bror Manne och det var jag som tipsade er grupp att tyskarna jagade dej.

- Vå fan säger du, sa jag, mycket förvånad.

- Det var jag som stod bakom dörren när Stine öppnade och det var jag som pratade med dej på stationen i Varde.

- Var det du, sa jag. Jag tyckte väl att rösten verkade bekant. Var det du som var kontrollant på färjan över Stora Bält också?

- Nej sa Frank. Det var en kollaboratör från Korsör, som jag samarbetade med.

- Men vad har hänt nu då. Varför är du här?

- Den tyska kontrollanten på färjan blev misstänksam när min kamrat drog dej åt sidan så dom tog in honom på förhör. Han lyckades klara sej ur det hela så dom släppte honom. En timme efter att han blivit släppt, ringde han mej och sa att allt var ordnat, Hans är på Själland nu, sa han. Men, sa han, när tyskarna förhörde mej frågade dom om jag kände till någon som heter Frank på Jylland.

Kompisen från Korsör nekade självklart till att kände någon Frank men jag tror, sa han, att de har bevakning på dej och att det kanske är bäst att du sticker. Jag lydde kompisens råd och tog första tåget direkt till Köpenhamn.

Vi hade ett långt samtal den kvällen och innan vi gick till sängs sa Frank än en gång,

- Lita inte på någon som du inte känner och kanske inte ens på dom du känner. Det är ett ruttet krig som förändrat många människors ideal.

Innan jag somnade tänkte jag på flykten. Pusslet började ramla på plats, frågetecknen rätades ut

vilket kändes skönt. Eftersom jag inte är religiös så trodde jag liksom aldrig på det där med änglavakt, min ängel var ingen ängel i ordets rätta bemärkelse, det var en livs levande person som stred för Danmarks frihet precis som jag gjort.

Dagen efter vårt sammanträffande var det dags för mej och Frank att undersökas av läkaren och därefter blev det förhör av en dansktalande militärpolis.

Läkarundersökningen var det inga problem med. Vi var båda unga och vältränade.

Militärpolisens förhör för att få främlingspass, var något jobbigare. Första frågan jag fick var om jag var beväpnad.

- Nej, svarade jag, jag har aldrig hållit i ett skjutvapen eftersom jag är vapenvägrare.

- Vill du vara vänlig och säga ditt namn, sa polisen med misstänksam blick.

- Det står i papperen, sa jag.

- Ja det ser jag, sa han, men jag vill att du upprepar det.

- Hur gammal är du.

- 29 år, sa jag.

Så flöt hela förhöret på. Jag fick upprepa allt som jag sagt vid inskrivningen i Falsterbo. Jag märkte att polisen inte trodde på mina uppgifter och när allt var ifyllt sa han.

- Kolla igenom uppgifterna i passet och säg till om någon uppgift är fel.

- Jag bläddrade igenom sidorna och lämnade tillbaka papperen. Det stämmer sa jag.

- Polisen tittade på mej med en barsk blick. Om allt är ok så vill jag att du, på heder och samvete, skriver under att du läst igenom uppgifterna och att uppgifterna är riktiga.

Han överlämnade ett papper med en massa text som jag inte begrep och längst ner stod det Kurt Jensen under ett smalt streck.

- Skriv där sa polisen och pekade på strecket.

Jag hade aldrig undertecknat ett papper med det namnet så det blev lite nervöst.

Polisen märkte min nervositet och spände än en gång ögonen i mej och frågade om allt var rätt.

- Ja allt är helt i sin ordning sa jag med behärskad ton.

- Då vill jag att du skriver din namnteckning en gång till, sa polisen och räckte fram ett helt blankt papper.

Jag förstod genast vad han menade. Att skriva en ovan namnteckningen en gång kan var nog så svårt men att sedan kopiera den utan att se den första kan bli väldigt svårt. Polisen tittade på de båda namnteckningarna, på mej och på namnteckningarna igen. Han tog med sej papperen och försvann ut genom en dörr utan att säga något.

Efter en stund kom han tillbaka och sa att jag skulle få mitt pass i morgon.

- Då skall vi bara se var vi kan placera dej sa polisen. Har du några särskilda önskemål undrade han.

- Jag vill gärna komma till en plats där det finns mest svenskar, men även någon dansk, för jag vill gärna lära mej språket. Sen vill jag gärna ha ett arbete också så att jag kan komma in i det svenska samhället och även tjäna lite pengar.

För första gången såg jag en glimt av glädje i militärpolisens ögon.

- Det låter bra, sa han, för det är ont om arbetskraft i Sverige och skogsindustrin ropar efter arbetare.

- Jag tror att vi kan placera dej på en förläggning i Nissafors så får vi se vad som händer sen, kom till mej i morgon bitti så skall du få ditt pass och din tågbiljett.

Frank hade bett om att få bli förflyttad till samma ställe som mej och det var inga problem, hade polisen sagt.

Dagen efter när vi hämtade våra pass förstod jag varför det kallas främlingspass. Jag kände mej verkligen som en främling, det var inget som stämde förutom fotot.

Förläggningen i Nissafors

Vi var på väg till Nissafors och vår första förläggning i Sverige. Första timmen genom skånelandskapet såg ut precis som i Danmark, men efter någon timme ändrades det platta landskapet till tät skog. Det var en fascinerande syn för en som tidigare bara sett åkermarker och sanddynor.

Efter drygt tre timmar i skog med höga berg, djupa dalar, forsande bäckar och istäckta insjöar, kom konduktören och talade om att vi skulle byta tåg vid nästa station.

Vi steg av på perrongen i Alvesta och tittade oss omkring och förmodligen såg vi väldigt vilsna ut. Efter en kort stund kom tågklararen, en lång uppsträckt man med mörkblå kostym och en mörk skärmhatt, fram till oss och pekade på det tåg vi skulle byta till. Han sa även något som vi inte förstod men vi tackade så mycket och klev ombord.

Så fort tåget fått upp farten igen, slumrade vi återigen till av det monotona ljudet från rälsskarvarna, men vi väcktes vid varje stopp, för av och påstigning, av att konduktören gick runt och ropade nypåstigna. Jag frågade Frank om han visste vad det betydde, men han ryckte bara på axlarna och somnade om igen.

Efter drygt åtta timmar tågresor väcktes vi återigen av konduktören.

- Nu pojkar, sa han, är vi snart i Nissafors, nu är det dags för er att stiga av, er tågresor slutar här.

Innan vi lämnade Malmö talade militärpolisen om att en av kronans bilar skulle köra oss från stationen i Nissafors till vår förläggning. Det stod mycket riktigt en kamouflagefärgad bil där, med ett rykande gengasaggregat igång. Vi frågade chauffören om han skulle till förläggningen, men han förstod inte vad vi sa, så vi hoppade in.

På vägen såg vi folk som körde runt med en stol monterad på stålskenor. Vi frågade chauffören vad det var.

- Det kallas för sparkstötting, sa han. Den används på vintrarna i stället för cykel, av alla, både stora som små.

- Konstigt fordon, sa jag till Frank, men det kanske fungerar bra i ett så snörikt land.

- Ja, sa Frank, vi kanske får möjlighet att prova en sparkstötting någon gång. Det ser ju onekligen roligt ut.

- Ja, i så fall vill jag sitta på stolen, sa jag.

Framme vid förläggningen möttes vi av en medelålders, lite rödmosig korpulent man, som hälsade oss välkomna. Han presenterade sej som Sörensen och sa att han var chef på förläggningen.

- Som ni hör, sa han, är jag också dansk, så det blir inga problem med språket. Det första vi gör är att gå igenom vissa ordningsregler här på förläggningen och därefter går vi husesyn, sa Sörensen och visade in oss på sitt kontor.

Han satte sej vid ett skrivbord, tog fram en hög med papper och innan han tittade upp, sa han att han ville ha våra pass.

- Dom förvarar jag här i mitt kassaskåp, sa han och ni kan hämta ut dom om ni i samråd med mej beviljats att åka någonstans utanför området. Ni måste alltid ha era pass med om ni lämnar området.

- I mitt pass står det att jag heter Kurt Jensen, sa jag, men därifrån både jag och Frank kommer, har jag alltid kallats för Hans.

- Jaså du sa Sörensen, med glimten i ögat, då kan väl jag också få kalla dej Hans.

- Ert arbete här på Nissafors Gård kommer i huvudsak att bestå av skötsel och städning av era egna rum, sa Sörensen. Alla gemensamhetsytor inom förläggningen skall städas efter ett uppgjort schema. Utearbetena, nu på vintertid, består mestadels av snöskottning och vedhuggning. Det blir även en del köksarbete som att skala potatis, diska, duka på och av och på eftermiddagarna har ni egentid. Det låter kanske betungande men vi bor ett tjugotal personer här som delar på uppgifterna.

Det finns inga toaletter i huset men det finns ett ouppvärmrt torrdass ute på gården. Dasset har plats för åtta personer, så ni behöver aldrig känna er ensamma när ni sitter där, sa Sörensen och flinade.

- Har ni några frågor.

- Ja, sa jag, vi skulle vilja provköra en sparkstötting.

- Tyvärr, sa Sörensen, vi har vi inga här på förläggningen, men vi kanske borde köpa hem några.

Matsalen låg i bottenvåningen med ett långt bord och några småbord samt en lång skänk där all maten stod uppdukad. Det fanns mycket mat att välja på och för oss en del nyheter som vi aldrig sett tidigare som till exempel margarin, falukorv och knäckebröd i olika former.

Efter att ha synat bordet och fyllt våra tallrikar satte vi oss på ett par lediga stolar vid långbordet, men innan vi börjat äta skrek en stor fet man från andra änden på bordet.

- Det här bordet är till för oss svenskar, här i matsalen sitter ni utlänningar där borta, sa han och pekade på några bord i ett hörn.

Jag förstod vad han sa och tänkte för mej själv att den där person tycker inte om vår närvaro. Akustiken i matsalen var i det närmaste outhärdlig. Alla pratade i mun på varandra och några ropade tvärs över rummet. Man kunde nästan inte ens höra vad man själv sa.

Efter maten gick vi husesyn på den stora förläggningen. Vi började i bottenvåningen och gick uppåt i ett otal gånger och labyrinter. Vi gick in genom en dörr som var skyltad med läsrum. Där var helt folktomt men rummet var välfyllt med böcker och tidningar på både danska och svenska.

Efter några dagar på förläggningen undrade Frank hur jag mådde.

- Tror du att du kommer att trivas här, sa han.

- Nej det tror jag inte, sa jag, alla är ju som galna, dom ropar och skriker, svär och betar sej som vilddjur vid matbordet. Jag har faktiskt funderat på att fråga Sörensen om det inte finns något arbete någon annan stans.

- Vilket jobb hade du tänkt dej frågade Frank. Vad jobbade du med i Danmark?

- Jag tar vad som helst bara det är ute i friska luften. I Danmark var jag vägarbetare men jag har även provat en del andra grovarbeten som murarhantlangare, jordbrukare osv. På vägen tillbaka satte vi oss vid vårt bord i matsalen och tog en mugg kaffe och ett wienerbröd. Kaffet var som vanligt mycket gott men brödet var inte ens värt namnet wienerbröd.

- Dom har nog aldrig smakat ett riktigt danskt wienerbröd, viskade Frank med ett leende. Jag tände pipan och föll in i tankarnas värld. Här sitter jag och njuter av riktigt gott kaffe medan Stine, som är en riktig kaffeälskare, sitter ensam med två små och en i magen och dricker det blask, som på grund av ransoneringen, finns tillgängligt i Danmark. Det är orättvist, hon som går i väntans tider hade verkligen behövt en riktig stor och stark kopp kaffe.

Allt detta lidande för att en liten tokig skitstövel, med en klick hönsört under näsan, fått storhetsvansinne. En krigisk jävel som tror att han kan trampa ner oss danskar med sina järnskodda, blodbesudlade höga stövlar.

Mobbing och sysslolösheten

- Dags att gå till sängs, sa Frank, skall du med?

- Ja det gör jag, jag behöver sova för det har varit dåligt med sömn den senaste tiden. Det ska bli skönt att äntligen få ligga i en riktig säng.

Innan vi lade oss satt vi och snackade på varsin sängkant när Frank plötsligt sa.

- Jag tror inte heller att jag kommer att trivas här på förläggningen.

- Lägg dej och sov på saken, sa jag, så pratar vi mer om det i morgon.

Jag stod vid fönstret och blickade ut över det snöklädda vackra landskapet när Frank vaknade.

- God morgon, har du sovit gott, frågade jag.

- Nej det var ett jäkla spring och tjoande i korridorerna i natt. Än du då?

- Nej jag har heller inte sovit så mycket, men det beror inte på grannarna, det finns så mycket annat som trycker mej, sa jag. Mina tankar återvänder hela tiden tillbaka till tiden innan mannen med den utsträckta högerarmen kom och förstörde våra liv.

- Ja, jag har förstått det, jag märker på dej att du tänker mycket på din familj därhemma. Jag är ju ungar och har inte riktigt samma ansvar som du som familjefar har. Visst tänker jag på far och mor och mina syskon ibland men det blir ju inte alls detsamma.

Vi berättade lite om våra liv och våra familjer och jag märkte att kamratskapet växte sej allt djupare. Det kändes skönt att ha en kamrat att tala med, det blev som ett surrogat för saknaden av familjen.

- Ska du inte ha mat frågade Frank, där han satt med en stor tallrik havregrynsgröt framför sej.

- Jo, jag ska allt försöka få i mej något jag med.

- Sen går vi till Sörensen, sa jag. Vi måste få ett jobb, för du har väl inte ändrat dej?

- Nej, vi får hitta på något för att komma härifrån, här kan vi inte bara gå och dra.

Sörensen satt på sitt kontor och vi frågade om det gick bra att störa så här tidigt på dagen.

- Ja det är helt i sin ordning, sätt er så skall vi se vad jag kan hjälpa er med. Ni har väl era bekymmer som alla andra har den första tiden här i Sverige.

- Vi skulle båda vilja ha ett arbete, vi är inte vana vid att gå helt sysslolösa. Vårt önskemål är att hitta något jobb som får oss att tänka på annat än den där jävla nasseockupationen och eftersom jag och Frank blivit riktigt bra kamrater så vill vi gärna ha ett jobb där vi kan vara tillsammans.

- Det här var något nytt för mej sa Sörensen. Det brukar oftast var helt andra bekymmer som flyktingarna har. Min svenska kollega på arbetsförmedlingen kommer hit i eftermiddag, så vi får se vad vi kan hitta på. Men det lär nog dröja ett par veckor, under tiden vill jag föreslå att ni går runt och tittar på den vackra naturen som vi har runt omkring här. Men som ni vet har ni arbetsplikt på förmiddagarna.

Ni vet att ni inte får lämna området utanför förläggningen utan pass, men strövområdena i den fria naturen är helt ok.

- Har jag någon möjlighet att skriva ett brev till min hustru, frågade jag

- Jag föreslår att du väntar några veckor till innan du gör det, sa Sörensen. Den razzia som uppstod i samband med att många flydde landet behöver lugna ner sej ytterligare en tid. Du skall veta att den tyska polisen, Gestapo, med sitt högsäte på Shellhuset i Köpenhamn, läser igenom alla brev som ni flyktingar sänder hem. Den censuren kan ta både två och tre månader innan brevet skickas vidare till adressaten, om det över huvud taget kommer iväg.

- Jag kan hjälpa dej att skicka ett illegalt brev skrivet på flygblad, men det är inte att rekommendera. Går det galet för kuriren kan det ställa till besvär för din familj. Du var ju själv kurir, enligt papperen, sa Sörensen med ett underfundigt leende, så du vet säkert vad som gäller.

- Nog om det, nu pratar vi arbete igen. Vilken typ av jobb vill ni ha, är ni vana vid skogsarbete?

- Nej inte jag, sa jag. Som du vet så har vi ju nästan ingen skog i Danmark, men det går väl att lära sej.

- Du då Frank?

- Nej det är samma här, men för mej är det viktigast att få arbeta tillsammans med Hans.

- OK sa Sörensen. Kom in till mej i morgon för då har jag pratat med min kollega, så får vi se vad vi har att erbjuda.

Vi tackade för oss och gick på en promenad runt herrgården. Vi såg på det mycket vackra huset som var byggd helt i trä, vilket är ovanligt för oss, eftersom alla hus i Danmark är murade. Mitt på byggnaden var det en bred stentrappa upp till huvudingången och ovanför fanns en stor balkong. Hela gårdsplanen var grusbelagd under snötäcket och vid sidan om gångarna låg det uppskottade snövallar. Lite längre ner fanns det små röda stugor och närmast förläggningen låg vårt utedass med åtta passande hål i en lång sittbänk. Vi tittade in i ”hjärtehuset” som för tillfället hade två besökare. Det var grymt kallt därinne så det blev nog inga längre njutningsstunder.

Hela omgivningen runt förläggningen var inklädd i ett tjockt vitt böljande snötäcke och från gården fanns en skottad stig till en bro över Nissan som är en av södra Sveriges längsta åar. Från bron såg man den vackra gamla herrgården som stod stolt på sin kulle, inramad av vackra lövträn i vinterskrud.

Jag drömde mej bort en stund, såg mej själv sitta här en varm härlig sommarafon och bara njuta av allt fantastiskt som naturen byggt upp, med och utan människans hjälp. När nazisterna krupit tillbaka till sina hålor måste jag visa mina barn och min kära hustru allt detta vackra, tänkte jag.

Vi gick tillbaka till förläggningen där vi mötte Sörensen.

- Har ni sett er om, sa han.
- Ja sa vi och talade om hur vackert vi tyckte att landskapet var.
- Vi ses i morgon sa Sörensen, som verkade jäktad, så får vi se om vi har hittat något för er att sysselsätta er med.

Dagen efter blev vi inkallade till Sörensen.

- God morgon pojkar sa han vänligt när vi steg in på kontoret. Har ni sovit gott?
- Nja, sådär.
- Jag har diskuterat era önskemål med min kollega och ni kan få ett arbete men det kan dröja ett par veckor innan allt blir klart.
- Min kollega vill att ni besöker honom på hans kontor som han har i en röd liten stuga på andra sidan ån, ni har säkert sett stugan på er promenad.
- Kan vi gå dit i eftermiddag undrade jag.
- Ja, han vill gärna träffa er så snart som möjligt.
- Tack Sörensen, vi går dit så snart vi ätit lunch.
- Ja gör det. Jag kan upplysa er om att det bidrag ni får från svenska staten blir den samma så länge ni arbetar där.
- Det här är vi båda väldigt tacksamma för, sa Frank.

Glada över beskedet gick vi in i matsalen, satte oss med varsin stor portion vid vårt eget bord. Vi snackade och skrattade, nu skulle vi äntligen få ett jobb. Vi var så uppspelta att vi knappast hörde den annars så störande och bullriga ljudnivån.

Efter maten och det obligatoriska pipstoppet bar det iväg till den lilla röda stugan på andra sidan ån.

- Vi glömde ju att fråga vad mannen heter sa Frank.
 - Ja det gjorde vi, men jag tycker vi kallar honom för Lycke.
- Spända och lite nervösa knackade vi på dörren till den lilla stugan.
- Kom in, hördes det inifrån.
 - Vi öppnade dörren och steg försiktigt in.

Lycke satt i ett litet rum strax innanför dörren. När han såg oss önskade han oss välkomna.

- Ni är väntade sa han. Sörensen sade att ni gärna vill ha ett jobb, fortsatte han på ett språk som var en blandning mellan svenska, danska och norska. Det skall vi väl ordna, fortsatte han, men först vill jag veta om ni har några särskilda önskemål.
- Nej svarade vi båda i kör, vi tar vilket jobb som helst.
- Jag har mest arbetat med vägbyggen på somrarna. På vintrarna har jag grävt diken, varit murarhantlangare, grävt ner avloppsrör i min hemstad, hjälp till på bondgårdar...
- Stopp, stopp det räcker så sa Lycke, men har du arbetat med skogsavverkning.

- Nej sa jag, i Danmark finns nästan ingen skog – jo förresten jag har fällt ett äppleträd en gång.
- Du då Frank, vad har du arbetat med frågade Lycke.
- Jag har mest arbetat med parkanläggningar.
- Du har alltså heller inte arbetat med skogsavverkning.
- Nej, det är av samma anledning som Hans.
- Är ni bägge villiga att ta ett skogsarbete, undrade Lycke.
- Ja, svarade vi, än en gång i kör. Vi trivs inte på förläggningen så vi vill helst komma därifrån.
- Varför trivs ni inte? Kommer ni inte överens med personalen eller någon annan.
- Personalen är det inget fel på men vi är båda vana vid att arbeta och vi tycker att det blir alltför långtråkigt att bara gå runt utan att göra något.
- OK sa Lycke. Jag skriver en ansökan till en skogsförläggning i Småland så får vi se vad som händer. Det tar minst en vecka att få ett arbetstillstånd, så det är bara att vänta. Jag kan berätta att skogsvaktaren där är dansk så det lär inte bli några språksvårigheter. Förläggningen ligger i Virserum som ligger ungefär 15 mil rakt österut härifrån. Jag meddelar Sörensen när jag fått veta något.

Glada som små barn dansade vi hela vägen tillbaka till herrgården. Vi skojade och skrattade och allt kändes som om vi blivit kvitt en stor börda.

När vi kom tillbaka möttes vi av Sörensen.

- Jag ser att ni är nöjda, sa han.
- Ja det är vi verkligen sa vi i munnen på varandra. Vi berättade att vi inte visste hans namn och att vi döpt honom till Lycke.
- Sörensen skrattade gott, er Lycke heter Andres.

Vi satt kvar i matsalen nästan hela eftermiddagen. Vi drack kaffe, rökte och pratade om framtiden.

Några av de andra kom fram till vårt bord och undrade vad som var på gång. Dom hade hört att vi inte trivdes på herrgården och undrade om det var deras fel.

- Nej, nej sa jag, de flesta av er har alltid varit bussiga och hjälpsamma. Men det finns ett par andra som vi har svårt för. Dom styr och ställer, och dom är på oss för att vi är bidragstagande utlänningar. Vi är bara en belastning som kostar en massa pengar för samhället, tycker dom. Det kanske är rätt, men det är inte roligt att hela tiden bli påmind om det. Men det är inte bara oss två dom är på, dom har även andra hackkycklingar.
- Främsta anledningen till att vi vill bli förflyttade är att vi saknar vår frihetskänsla, sa jag, vi känner oss instängda, inlåsta på en herrgård långt bortom allt folkliv och festligheter.

Den ena dagen var den var den andra lik. Grötfrukost, städning av rummet och vissa gemensamma utrymmen, handräckning i köket och snöskottning innan det var dags för lunch. På eftermiddagarna blev det mestadels långa promenader ända till skymningen som var vid fyratiden. Sörensen hade helt rätt när han sa att naturen är stor och strövområdena många. Vi hittade upptrampade stigar och smala vägar överallt i det tjocka snötäcket.

Efter mörkrets inbrott satt jag ofta i biblioteket och försökte läsa svenska tidningar för att lära mej språket. Till en början med sa jag ofta till Frank att jag skiter i det här, det går inte att lära

sej det här språket. Mest besvärligt var att uttala alla ske-ljud som sju, sked, sjunga och så vidare.

Vi hade även tillgång till en gymnastiksal där det var fullt av aktiviteter. Vissa höll på med tyngdlyftning, gymnastik, boxning, brottning och andra med biljard, och kortspel.

Översittarna

Vår näst sista eftermiddag på Nissafors Herrgård tillbringade vi i gymnastiksalen. Jag och Frank spelade bordtennis när den fete översittaren kom in i rummet och ropade.

- Är det någon som vill boxas, samtidigt som han drog på sej ett par boxhandskar.
 - Det är väl bara på vänskap sa en som anmälde sej. En mindre kille som kanske tillhörde lätt welterviktsklassen.
 - Nej sa översittaren som vi kallade Tycke, det skall bli en riktig match.
- Tycke vägde minst 100 kilo men det mesta var fett och han såg inte speciellt vältränad ut.
- Tycke pekade på sin kompis som vi kallade Fis, och sa att han är domare.
 - Om det är på allvar så ställer jag inte upp sa han som anmält sej, vilket jag kunde förstå för han hade nog blivit ihjälslagen.
 - Kom upp nu din fegis ropade Tycke. Du har ju anmält dej.
 - Nej jag ställer inte upp på en riktig match, sa han återigen.
 - Någon annan då, ropade Tycke och slog sina stora handskar mot bröstet.
- Det blev tyst en lång stund och alla tittade på varandra och skakade på huvudet.
- Jävla ynkryggar ropade Tycke och spatserade runt i ringen, finns det inte en riktig karl på den här förläggningen.
 - Jag ställer upp ropade jag. Alla tittade förvånat på mej som om jag inte var riktigt klok.
 - Nej gör det inte Hans, väste Frank fram, gör det inte, tänk på följderna.
 - Jag hörde inte vad han sa utan snörde på mej ett par handskar och klev in i ringen. Tycke hånlog där han stod och hängde över repen i sin ringhörna. Jag vevade lite på axlarna, skuggboxades lite som någon form av uppvärmning. Min motståndare log inte längre han hånskrattade.
 - Jag tittade på Frank som satt strax intill ringen och såg mycket orolig ut.
 - Vill du vara min sekond, frågade jag.
 - Nej, nej sa Frank, jag vill helst att du drar dej ur detta.

Ryktet spred sej snabbt att det var match i gymnastiksalen och på en kort stund var nästan hela lokalen fylld med åskådare.

Många hade nog önskat att jag var lite större för dom flesta önskade att båda Tycke och Fis skulle få sej en riktig minnesbeta.

Jag såg även Sörensen i ett hörn och tänkte att han kommer nog att stoppa detta, men inget hände. Domaren torkade av våra handskar och pekade på mitten som tecken på att matchen kunde börja.

Tycke for rakt emot mej som en brunstig tjur och vevade i väg en högerkrok som snuddade strax bakom örat på mej. Jag dansade undan och den store följde efter som en väderkvarn med sina grova armar. Min enda tanke var att trötta ut honom för han såg inte direkt vältränad ut. Hela första ronden fortlöpte på samma sätt, han rusade och vevade, jag dansade undan.

I rondpausen såg jag hur trött han var. Hans kompis Fis, en liten fjant som utsetts till domare, kom fram till mej och sa att det är boxningsmatch det här, ingen jävla balettuppvisning. Jag bemödade mej inte ens att kommentera saken.

Jag satt lugnt i min ringhörna och tittade på Frank och dom andra som nu såg mer förvåningsfulla ut. Jag hade ju överlevt en rond åtminstone.

Rond två började som den första, för nu hade Tycke fått tillbaka lite krafter.

Efter halva andra ronden ungefär, såg jag att den tjocke började mista sin kraft och ork. Vid en rusning, helt utan gard, nöp jag till med en vänsterkrok på hans högra kindben.

Som boxare vet man att på käkbenet strax nedanför tinningen ligger ett stort nervcentra.

Träffar man klockrent där så faller även den störste.

Det var inte helt klockrent men min motståndare vacklade till och tog ett par steg bakåt.

Många boxare hade jagat efter motståndaren för att avgöra matchen i det läget, men jag inväntade nästa rusning. Jag dansade undan ett par gånger och strax före gonggongen nöp jag till igen. Han gick ner för räkning men jag visste att han skulle räddas av gonggongen för det var bara några sekunder kvar.

Motståndaren såg inte lika kaxig ut längre och domaren såg mest förvånad ut. Publiken, om vi får kalla den så, såg helt plötsligt glad ut, vilket även motståndaren och domaren kunde se.

Det hördes även spontana hejarop på dansken.

I tredje ronden bytte Tycke taktik. Han rusade inte med full kraft utan närmade sej sakta med höjd gard och började i stället att vänsterjabba. I en boxares ögon såg det hela mest komisk ut. Vänsterjabben, som är till för att bana väg åt en högerkrok, var mer en lång utsträckt arm än en boxningsrörelse. Där stod vi mitt i ringen och inget hände. Planen var att avvaktade tills han inte orkade hålla sin tunga vänsterarm i utsträckt läge längre. När en minut återstod började långa armen med den stora handsken så sakta sjunka. Han bytte fotställning för att hålla kvar armen i utsträckt läge, med det gick inte. Då tog jag chansen. Jag dansade runt honom några varv, vajade med överkroppen för att hitta luckan förbi den långa armen, och den kom. Jag fick in en klockren högerkrok på hans vänstra kindben, precis där den skulle. Tyckes ögonvitor vände utåt och precis innan benen började krokna gav jag honom en skur av slag mot huvudet. Det blev en kraftig duns i golvet och där blev han liggande. Domaren försökte lyfta honom upp men det gick inte. I stället kom han rusande mot mej och sa att jag fuskat men då trädde Sörensen fram.

- Här har ingen fuskat, jag har sett alltihop, det var en helt korrekt match. Dansken har vunnit på knockout. Den lille fjanten Fis, viskade i mitt öra.

- Detta kommer du att få ångra, vi vet vart du skall flytta.

- Du kanske vill gå en match du också, sa jag och klappade honom på huvudet.

- Vi återkommer, sa Fis med darr på rösen, för nu kunde han ju inte gömma sej bakom Tycke.

Vid ett senare tillfälle frågade jag Sörensen varför han inte stoppade matchen innan vi började.

- Frank har berättat om ditt boxningskunnande och han berättade att du var en av Danmarks bästa welterviktare innan du flydde till Sverige. Det var en chansning från min sida som jag hoppas att du förlåter.

- Jag, sa Sörensen, jag hoppades verkligen att du skulle sätta dom båda översittarna på plats vilket du gjorde med besked. Jag var inte ensam om den önskan kan jag försäkra dej, nu kanske det blir lite lugnare här på förläggningen.

Frank, Sörensen och många andra kom fram och tackade mej.

Det var genom boxningen som hela den här resan började. Boxning var en stor sport i Danmark och varje större by hade en egen boxningsklubb. I vår boxningsklubb var vi ungefär 50 medlemmar i alla åldrar. När tyskarna vandrade in i Danmark var vi några stycken som diskuterade om hur vi skulle kunna ställa till jävelskap, vi var heligt förbannade på deras närvaro. Vå fan hade dom jävla nazisterna i vårt land att göra. Dom välldes in i mängder och styrde och ställde med allt från att bygga vägar till att belamra våra krogar.

Vi blev deras slavar. Vi fick bygga transportvägar och flygplatser för deras vapenleveranser till Norge, vi fick bygga skyddsbunkrar, kaserner och observationsanläggningar utmed hela Västerhavet, för framtida nazistanfall mot England.

Dagen efter boxningsmatchen kallade Sörensen in oss till sitt kontor. Där inne satt även Lycke som hälsade artigt och sa några ord om boxningsmatchen som jag gått mot Tycke.

- Nu när du satt den där odågan på plats så kanske du vill stanna här sa Lycke till mej.

- Nej absolut inte sa jag. Både jag och Frank vill gärna härifrån så vi kan få ett riktigt arbete.

- Det är bra sa Lycke för nu är alla papper klara, men innan ni reser skall vi förse er med kläder och annat som ni skall ha med er. Jag vill först veta vilken klädstorlek och skonummer ni har.

Lycke började med att plocka fram två uppsättningar blåställ, strumpor, skjortor och vinterunderställ som vi skulle ha i arbetet. Sen fick vi varsin uppsättning fritidskläder och lite hygienartiklar.

Lycke ville även upplysa om en del ordningsregler som gäller på skogsförläggningen.

- Ni kommer att bo i en barack tillsammans med 8-10 andra skogsarbetare och det finns en kvinnlig kock till varje barack. Ni bäddar naturligtvis era egna sängar. Städning och eldning i spisen sköter ni efter uppgjort schema som hela baracklaget deltar i. Det skall alltid vara rent och varmt när ni kommer hem från dagens arbete. Ni tvättar själva era kläder och det finns en liten tvättstuga i varje barack.

- Som jag tidigare upplyst er om så har ni samma betalning som ni haft här på herrgården, det vill säga 1 kr om dagen alla dagar i veckan. Ert arbete består i att hugga ner träd som skogvaktaren märker ut. När ni fällt träden skall de kvistas av och sågas upp i enmeterslängder. Sedan staplar ni veden så att varje stapel innehåller en kubikmeter.

- Men innan ni kommer igång skall skogvaktaren lära er att hantera yxa och såg, hur man slipar sin yxa och hur man filar sågen. Eftersom skogvaktaren, som heter Winter, är dansk så blir det inga problem att lära er detta.

När ni kommit in i jobbet så kan man arbeta på ackord om man vill. Då tjänar man 2 kronor och 25 öre för varje kubikmeter ved som man staplar upp men ni behöver inte alls förta er för den lön ni får från staten räcker gott och väl till.

Klockan var 6 på morgonen, de flesta låg och sov men Sörensen med sin personal och Lycke följde oss ut på gården för att ta adjö.

- Både jag och min kökspersonal, sa Sörensen, önskar er all lycka och det gäller inte bara nu utan hela resten av ert liv. Ni är ju allt för unga för att hamna i krig och skit. Sköt nu om er för vi tycker verkligen om er.

Det var så vänligt och fint sagt att mina ögon vattnades. När jag tittade på Frank såg jag att han gömt ögonen bakom handen och av skakningarna att döma, förstod jag att han grät.

Den väntande taxin körde oss till järnvägsstationen i Nissafors och därifrån var det tåg till vårt nästa mål, Virserum.

Skogsförläggningen i Virserum

Det sövande ljudet från rälsskarvarna gjorde att mina tankar återigen for tillbaka till min familj därhemma. Jag hade nu varit på flykt i över en månad utan någon som helst kontakt med någon hemifrån. Hur går det för Stina, hon skall väl snart föda nu, det kan inte vara så många veckor kvar. Mina små flickor, hur har de det, längtar de efter mej. Det hela var som en lång mardröm och hela mitt hjärta ropade efter att få krama om dom, få höra deras röster, känna deras dofter och allt annat som är ett familjeliv.

Efter Tyskarnas ockupation har allas våra liv förändrats från att vara en liten familj som levde lyckligt i en liten småstad med egen lägenhet, vänner och umgänge och allt annat som händer när man är mitt i livet. Allt detta rycktes ifrån oss när den lilla mustaschpyrda idioten fick för sej att han skulle styra hela världen. Först ville han utrota judarna, sen var väl tanken att alla svarta skulle skickas bort från denna planet och till slut skulle han sitta på tronen och härska över en elit som han kallade det ariska folket. Hur kan man bara bli så jävla dum och hur lyckades han att få med sej ett helt lands befolkning på dessa dumheter.

Vi som var ockuperade fick ju ändå leva vidare om man inte, som jag, ställt till en massa jävelskap för dom. Men jag tänker på alla tyska pojkar som dör ute på fälten, alla judar som eldas upp i koncentrationslägren, man ryser av bara tanken.

För att få bort alla dessa mörka tankar, tvingades jag stålsätta mej själv för att tänka på något annat.

Jag tittade ut genom fönstret, det började ljusna ute och jag såg nästan bara barrskog. Men ibland dök det upp någon mindre björkdunge med vita raka stammar eller någon litet rött torp i en glänta.

Sverige är ett fantastisk vackert land och jag är glad att det följde sin neutralitet, för det räddade förmodligen mitt liv, vart skulle jag annars tagit vägen.

Svenskarna tillät tyska trupper att passera genom landet för att ta sej upp till Norge som var i samma situation som danskarna. Detta ansågs ju självklart som fegt och osolidariskt men det var den politiken som rådde. Det innebar inte att Sverige rullade på som vanligt för alla krigsdugliga svenskar låg i beredskap på kaserner, i tält eller på förläggningar likt den vi nu lämnat. Alla som var i Nissafors, utom vi danskar, var svenska ungdomar som mobiliserade sej för ett eventuellt tyskt anfall.

Tåget skramlade vidare och vi var nu inne i ett mer bergigt landskap. Vi hade lodräta bergväggar på ena sidan och på den andra låg små istäckta sjöar och snötäckta åkrar. Överallt såg vi något som dom kallar gärdesgårdar, stenar staplade i drygt halvmeterhöga långa raka rader som någon typ av gränsmarkering. De största stenarna kunde vara upp mot halvmeter höga, andra i storleksordning som en tennisboll och alla storlekar däremellan. I gärdesgårdens botten låg de större stenarna och på toppen de minsta.

Bönder har under århundraden flyttat stenarna från de små åkerlapparna för att frigöra odlingsbar mark. Vilket slit dessa människor haft, tänkte jag, för att kunna odla lite grönsaker och sånt, men det var förmodligen deras enda sätt att överleva.

Tankarna for tillbaka till kriget. Tänk om vi haft denna dramatiska landskapsstruktur i Danmark, vilket gerillakrig vi kunde haft. Tyskarna skulle inte haft en chans att komma åt oss för här fanns otaliga gömställen och reträttvägar.

Tåget stannade i varenda liten ort och på varje station kom det på nya resenärer. När vi närmade oss Virserum kom ett äldre par, som såg väldigt frusna ut och satte sej i vår kupé. De var också på väg till Virserum så vi började samspråka lite. Vi hade ju lärt oss en del svenska och även om uttalet inte alltid var det bästa så förstod vi varandra rätt så bra. Vad jag förstod, var paret var på väg till Virserum för att handla. Dom berättade att deras torp var så oisolerat och i så dåligt skick att dom hade frost på insidan väggarna. Dom fick ligga på golvet så nära kakelugnen som möjligt för att inte frysa ihjäl.

Termometern hade de sista dygnet varit under -20-gradersstreck, vilket inte är så vanligt så här långt söderut. Paret berättade att de hade gott om ved att elda med. Det mesta högg de själva i skogarna runt torpet och om det inte räckte köpte de famnved från en skogshuggare i Virserum.

- Vilket sammanträffande, sa jag, för det är dit vi är på väg, vi skall jobba där.

Mannen berättade då om den danske skogvaktare Winter som bott här i Sverige i många år. Han kom hit för att han förälskat sej i Astrid, en ung vacker kvinna från trakten. Det dans-svenska paret hade ett stormigt förhållande och det blev mycket sladder i byn om allt från otrohet, förskingring, stölder, sprit och så vidare. Det slutade med att kvinnan blev satt i fängelse för att hon troligtvis hade levt i hor.

Dansken som är en mycket vänlig person fick på nåder lov att stanna kvar på bygden om han garanterade att aldrig mer träffa kvinnan. Paret skilde sej och när kvinna avtjänat sitt straff flyttades hon till en liten by längre norrut i landet.

Det var en trevlig pratstund med det äldre paret och lite sladder är ju aldrig fel.

När vi stigit av tåget tog vi farväl av paret och lovade att vi skulle hugga riktig bra eldningsved åt dem.

Bakom stationsbyggnaden stod en bil, en stor svart Volvo PV800 eller "Volvodroska" som den kallades i folkmun, och väntade på oss. Chauffören kom och frågade om vi skulle till skogsförläggningen, Kantebo Gård i Bösebo.

- Ja, jag tror att det var så det hette, sa jag.

Förläggningen låg i en skogsglänta i skydd från väder och vind bakom ett högt skogsbeklätt berg.

- Ni ska väl till "danskebaracken" sa chauffören när han passerade den första av de två barackerna.

- Vi vet inte, sa jag, men det låter väl rimligt.

Chauffören skakade på huvudet för han förstod nog inte ett ord av vad jag sa.

När vi stannat kommer tre glada killar springande mot oss, de var danskar och de önskade oss välkomna med ett stort leende. Det blev direkt högt i tak med råa men hjärtliga skämt, så som danskarna är. De presenterade sej som Viggo, Kurt och Flemming.

Chauffören ställde ut våra väskor i snön och hoppade in i bilen samtidigt som vi ropade farväl och tack.

- Är ni hungriga frågade Viggo.

- Ja det är vi, sa jag, vi hade inte ätit sedan vi lämnade förläggningen i Nissafors i morse.

- Ja men då går vi in i värmen så får vi se om vi kan bjuda på något, sa Viggo.

Viggo och Kurt visades oss runt i baracken, visade oss våra sängar och skåp, toaletterna, tvättstugan och så vidare.

På bordet stod en rykande varm kaffekittel, några brödsivor och något som liknade pålägg.

Kaffet var underbart, precis så gott som på herrgården. Brödet däremot var inte som det vi är vana vid hemifrån. Brödet var nästan omöjligt att skära igenom och margarinet var så hårt att det nästan inte gick att stryka ut. Pålägget bestod av smaklös ost, grådaskig prickekorv, falukorv samt en burk senap.

- Håll till godo sa Viggo, snart blir det kvällsmat

- Smakade det bra, frågade Flemming.

- Nja, svarade Frank. Kaffet är väldigt gott men brödet, ja ni vet ju själva, är inte detsamma som ett riktigt gott danskt fransbröd.

- Nej vi vet sa Flemming. Vi som bor i baracken bestämmer själva hur mycket maten får kosta. Vi har en kokerska som handlar och tillagar allt efter våra önskemål och vi har bestämt att det inte får kosta mer än 6 kronor om dagen. Vi är 8 personer i baracken och alla får 1 krona om dagen från Svenska Staten. Med den budgeten får alla 25 öre över om dagen till godis, tobak, toalettartiklar och så vidare och det räcker gott. Man kan tjäna mer om man arbetar på ackord men då kan man inte ta ledigt som vi gjort i dag för att möta er till exempel.

- Vilka är det mer som bor i baracken, frågade jag.

- Det är en dansk till, en stor tjock som väger minst 110 kg. Vi kallar honom Biffen och vi vill gärna varna er för honom för han har en oerhört kort stubin. Men om han får vara i fred, om ingen retar honom så är han mycket snäll och hjälpsam. Dessutom bor det två svenskar här också som alltid arbetar oavsett hur kallt eller regnigt det är.

- I den andra baracken, fortsatte Flemming, bor det normmän, spanjorer och polacker som vi inte umgås särskilt mycket med. Men vi vet att normmännen kokar brännvin på allt som kan kokas. Enligt rykten så har dom till och med pressat saften ur hästgödsel och destillerat. Om det är sant vet vi inte. Spanjorerna sjunger och dansar och visar stort intresse för både vår och deras kokerska. Dom tar livet som det kommer, skiter i allt och säger till skogvaktaren att, ”vi jobbar inte förrän det blir sommar igen”. Polackerna jobbar och super ihop med normmännen och dom äter allt som kommer i deras väg. Det ryktas att polackerna ätit upp alla katterna som tidigare fanns på gården här intill, men det tror vi är en skröna.

Skogvaktaren

Den danske skogvaktaren Winter kom in i baracken och hälsade oss välkomna och frågade oss hur resan varit.

Winter är en medelålders man med typiska danska drag, lätt överviktig, rödlätt vindpinat ansikte, utstående öron och mörkbrunt tjockt hår och han ser ut att tillhöra den stora grupp danskar som tar varje tillfälle i akt att dricka några öl.

- Först vill jag ha era pass säger Winter sen kan vi gå igenom lite rutiner här på förläggningen.

- Vi fick en hel del upplysningar av Andres, eller Lycke som vi kallade honom, innan vi lämnade förläggningen i Nissafors, sa jag.

- Jaha ja, det är bra då kan ni direkt gå och hämta varsin papperssäck som vi skall fylla med halm, det skall bli era madrasser. Lakan får ni inga, det är lyx i krig, men ni får tre filtar. Jag vill gärna rekommendera er att behålla vinterunderstället på under pyjamasen, för här kan det bli väldigt kallt. Baracken blir som ett kylskåp när kakelugnen slocknar.

- Men enligt Lycke skulle vi ha eldningsvakt på nätterna efter ett visst schema.

- Ja det är riktigt, sa Flemming, som lade sej i samtalet. Eftersom vi bara är 8 personer i baracken så har vi beslutat att inte elda på nätterna. Vi klär oss varmt och varje morgon går en av oss upp en timme tidigare än oss andra för att tända upp kakelugnen. Vi har morgonpasset en vecka var efter ett schema.

- Som ni kan se, fortsatte Flemming, har vi en europakarta på väggen där borta med små nålar på som visade frontlinjen. På kartan ser det ut som om hela Tyskland står i lågor och det har Kurt målat helt enligt allas vår önskan.

- Det är nog nära nu, sa Kurt. Tyskarna har enligt senaste uppgifterna förlorat stort både i Ryssland och Italien.

De två svenskar, som också bodde här, kom in i baracken efter dagens skogsarbete. De hälsade oss välkomna och presenterade sej som Sten och Arvid.

När alla var på plats hjälptes vi åt att duka fram. Kokerskan, en medelålders bastant dam, kom med bestämda steg in med ett stort fat rykande oskalade potatis, ett fat med stekt fläsk och en skål med brun sås. Var så goda sa hon med ett leende, nu skall ni hugga in.

Jag hade aldrig skalat en kokt potatis i hela mitt liv, i Danmark skalar vi potatisen innan vi kokar dem. Jag såg på de andra hur de gjorde. De fiskade upp potatisen på sin gaffel med vänsterhanden och försiktigt tog dom, med högerhanden, tag i skalet med sin kniv och tummen. Försiktigt, försiktigt drog de sedan av skalet. Jag brände min tumme några gånger innan jag lärt mej knepet, men det gick och jag tyckte faktiskt att smaken var bra.

Såsen var också god, lite tunn kanske, men fläsket, fy fan. Det var en tjock skiva helt utan kött, bara segt fläsk som man kan tugga på i fler dagar och sedan lämna det till skomakaren för att halvsula träskorna.

Det påminde mej om 20-talet när jag var sex år och min far kom hem med äkta amerikanskt fläsk. Det var billigt sa han. Min mor stekte och stekte och hur hon än stekte blev fläsket inte tuggbart, vi skar det i små bitar och svalde det helt. Far köpte aldrig mer amerikanskt fläsk.

Dom första dagarna i Virserum fick vi lära oss att hantera och sköta verktygen som bestod av en ganska lång såg, en mindre såg, en kraftig yxa, barkspade och några järnkilar. Vi fick några timmars praktik i fällning och hanteringen av de fällda träden innan det var dags att själva börja arbeta. Det var inget svårt jobb när man väl lärt sej tekniken, men det var oerhört tungt och det var trötta kroppar som gick till sängs de första dagarna innan vi vant oss. Vi vaknade varje morgon med träningsvärk så vi bestämde oss för att ta det lugnt med skogsarbetet i börja, vi nöjde oss med ersättningen från staten.

Vi trivdes bra i Virserum, det var mysigt i den lilla baracken och det var ett härligt gäng att umgås med.

På kvällarna satt vi mestadels och pratade, spelade kort eller vårdade våra verktyg. En kväll när jag filade min såg hörde jag att den gav ifrån sig olika toner beroende på hur jag höll den. Eftersom jag är musikintresserad, jag spelade dragspel innan flykten, så blev jag intresserad av tonerna som gick att få fram på sågen. Winter hjälpte mej att hitta en gammal fiolstråke och efter ett antal timmars träning spelade jag faktisk några enkla låtar på min såg.

Jag greppade sågen som en fiol, med såghandtaget mellan axel och kind. Stråken höll jag i högerhanden och samtidigt som jag drog stråken över sågbladets rygg, höll jag fast den andra änden med vänsterhanden. Genom att böja sågbladet olika mycket med vänsterhanden, fick jag fram de olika tonerna. Det lät sådär. Det blev väldigt svajiga toner men det var ändå uppskattat av mina kompisar som fått utstå alla mina träningstimmar.

Skogsblomman

I grannbaracken var det ofta fest. Det dracks mycket och det var ofta högljudda diskussioner på tre olika språk. Dom bjöd ofta in oss också till sina fester, men jag fick inte komma utan min såg.

Vi gick dit några gånger och jag spelade de få låtarna jag kunde om och om igen. Det var väldigt uppskattat, spanjorerna dansade och sjöng, norrmännen och polackerna drack och sjöng och alla sjöng på sina egna modersmål. Det lät fruktansvärt, men det var ändå ett trevligt avbrott på de långa mörka kvällarna mitt ute i skogen.

Destillationsapparaten fanns i tvättstugan och hela baracken luktade som en spritfabrik. Winter kände till det men brydde sig inte och som tack fick han en flaska då och då. Frank och jag blev också bjudna på det som dom kallade "skogsblomman". Första gången, när en norrmann fyllde våra glas med "skogsblomman", flöt det en fet hinna ovanpå spriten.

- Ta bort det där för det smakar inte så gott, sa han.

- Va är det för något, frågade jag.

- Det är finkel, sa norrmannen. Det försvinner normalt om man blandar aktivt kol i satsen, men eftersom vi inte har tillgång till kolet så flyter fettets upp till ytan. Men tar du bort det så smakar spriten bra.

Det var minst 15 centiliter i glaset och jag som aldrig druckit mer än den "lille", en snaps på två centiliter som vi unnar oss vid högtidliga tillfällen i Danmark. I övrigt dricker nästan alla danskar bara öl.

Jag smuttade på drycken, som var vedervärdig. Jag sköt glaset åt sidan och sa nej tack, det är inget för mej och detsamma sa Frank.

Polackerna tittade konstigt på oss, höjde sina glas och ropade "na zdrowie" som tecken på vi skulle skåla, men vi skakade bara på huvudet och fortsatte att spela.

Vi berättade detta för våra svenska kompisar som ofta köpte hembränt av norrmännen.

- Tyckte ni inte om "Skogsblomman", sa Sten förvånat.

- Nej fy fan, sa jag, vad var det för rävgift dom har kokat ihop.

- Jag vet inte hur dom tillverkar det men vi dricker det i kaffe fortsatte Sten, vi lägger en sockerbit i botten på en kopp och håller den halvfull med sprit. Därefter fyller vi på med kaffe

sa att man nästan inte ser sockerbiten längre. Blandningen kallar vi för ”kaffe halv” och det dricker vi ofta. Det är gott och det gör gott och nu när det är så kallt ute tar vi oss en stor ”kaffe halv” varje morgon innan vi går ut i skogen. Vi har även med oss varsin termos fylld med den ädla drycken för att hålla värmen under dagen.

Vi tittade på varandra, Frank och jag. Ord var överflödiga, vi såg bara förvånade ut. Hur kan någon dricka detta?

Dagarna gick och våren började närma sej. Vi hade blivit duktiga skogshuggare och efter en månad ungefär började vi arbeta på ackord, vi fick då 2 kr och 25 öre för en kubikmeter ved och tillsammans fällde vi, lite beroende på vädret, ungefär 2 kubikmeter på tre dagar vilket gav oss en något högre dagsersättning. Vi blev inte rika på det men vi kunde ändå spara några kronor.

Operation rädda Danmark

En dag i april kallade Winter in mej till sitt kontor.

- Det ligger till så här började Winter. Du har kanske hört talas om något som heter Danska Brigade eller Danforce?

- Nej, sa jag, vad är det.

- Det är en militär enhet som består av danska flyktingar som utbildas i Sverige. Brigaden är tänkt att användas i något som kallas ”Operation rädda Danmark”.

- Trots att jag bott i Sverige under en längre period så har jag fortfarande kvar vissa kontakter i underrättelsetjänsten. En av mina kontakter har frågat mej om det fanns några danskar här som är intresserade av att ingå i Brigaden.

- Jaha och var kommer jag in i bilden då, sa jag, jag är ju vapenvägrare.

- Jag har studerat dej, liksom de andra danskarna och vad jag kan förstå så hatar du ockupationen, mer än många andra, och jag tror att du gärna vill hjälpa ditt land att bli av med dräggen.

- Min kontakt sa att Brigaden har svårt att hitta alla danska flyktingar eftersom många uppgett felaktiga identiteter till svenska polisen, sa Winter med ett leende.

Jag vill gärna ha dej kvar här på Kantebo Gård men, missförstå mej inte, jag vill ännu hellre ha ett fritt Danmark igen.

- Jag tackar dej för din uppskattning, men jag måste nog tänka över det här några dagar. Har du frågat Frank förresten.

- Nej sa Winter, jag har bara frågat dej, min kontakt har nämligen höga krav på dom som skall utbildas och jag tror inte att det är någon annan dansk här på Kantebo som matchar hans krav. Frank är ingen stridsmaskin, han var kollaboratör.

Självklart skall du tänka över saken noga och som sagt, jag vill gärna ha dej kvar och själv är du betydligt tryggare här.

- Förresten, tänk inte på din identitet, jag vet att den inte är riktig men det ordnar dom på Brigaden om du ansluter dej dit.

Jag trivdes på skogsförläggningen. Här var det lugnt och risken att någon hämndlysten nazist skulle hitta mej här var nästan obefintlig, tänkte jag för mej själv. Sverige är fullt av nazister och jag kanske inte kan stanna på Kantebo tills kriget är över och vad händer då.

Nazisterna fanns ända upp på regeringsnivå i Sverige och i Dalarna fanns det även planer på att bygga ett koncentrationsläger likt Auschwitz. Ritningar fanns framtagna, enligt tidningsuppgifter och med regeringens goda minne, så Sverige kanske inte är helt säkert ändå om man ville flytta på sej. Tankarna var många.

Självklart ville jag gärna hjälpa till att slänga ut tyskarna från vårt land samtidigt som det är en stor risk att ingå i ett väpnat krig.

Nästa gång jag träffade Frank berättade jag för honom vad Winter sagt.

- Har du hört talas om Brigaden, sa jag.

- Ja, sa Frank, det är en stor organisation som utbildar danska flyktingar till soldater i Sverige och dom gör det med Sveriges goda minne. Dom kallar det "Operation rädda Danmark".

- Jag har blivit erbjuden att få den utbildningen genom en kontakt som Winter har. Vad tycker du, ska jag tacka ja till erbjudandet.

- Det tycker jag verkligen. Själv är jag inte den typen av människa, jag håller mej hellre i skymundan som du vet.

- Du är alltså intresserad av att följa med, sa jag.

- Nej sa Frank, men jag tycker faktiskt att Brigaden behöver sådana som dej, jag vet vad du duger till. Vår vänskap kommer ändå att bestå och vi kommer med all säkerhet att träffas igen så snart det här eländiga kriget är över.

I tre dagar gick jag och grubblade för mej själv innan jag stegade in på Winters kontor.

- Jag har bestämt mej, sa jag.

- Låt höra sa Winter.

- Jag anmäler mej till den Danska Brigaden, men jag vet inte hur det går till.

- Roligt att höra, sa Winter. Som sagt, jag vill inte bli av med dej men jag är glad att du ansluter dej till krigsutbildningen. Jag ordnar allt för dej, vilken förläggning du skall till, tågbiljetter och så vidare.

- Innan vi slutar det här samtalet, sa Winter, så kan jag glädja dej med att du kan skicka brev hem till din familj nu. Du adresserar breven hit så skickar jag dom vidare till din familj och ingen kan se vem som skrivit breven. Detsamma gäller om din hustru vill skicka brev till dej, så skall det gå via Kantebo.

Jag berättade för Frank att jag bestämt mej och att flytten blir redan i morgon bitti.

- Winter har ordnat allt och du kan väl prata med dom andra i baracken om min förflyttning när dom vaknar i morgon.

Vi tog ett mycket känslomässigt farväl av varandra och lovade varandra att inget fick skilja vår vänskap åt, vad som än händer.

Jag hade eldvakten den morgonen och under tiden packade jag mina saker. Strax innan de andra vaknade hoppade jag in i en taxi som Winter beställt till Virserum station. Jag hade en 40 mil lång tågresä rakt norrut, framför mej och det var med stort vemod jag lämnade skogen och Kantebo Gård.

Det som berörde mej mest var ändå när jag tog avsked med min bästa kompis Frank. Det var nästan lika tungt som att skiljas från min familj för drygt ett år sedan.

Här trivdes jag verkligen, men nu var det nya vindar, nya äventyr, nu var jag inte på flykt längre.

Nu var det dags att dra sitt strå till stacken för att ut bort gräshopporna som mörklagt vårt land.

Inskrivningen i den Danska Brigaden

På Bro station blev jag mottagen av en militärklädd korpral som presenterade sej som Kristian Paul Lund. Han välkomnade mej till den Danska Brigaden.

- Du är inte ensam, sa KP Lund, vi får vänta här en stund för det skall finnas fler nyanlända på tåget, som vill vara med i "Operation rädda Danmark".

KP Lund hälsade den ene efter den andra välkommen och när tåget försvunnit och perrongen var tom stod vi sex stycken förväntansfulla och studerade varandra. Vi var sex danskar, med samma målsättning, på samma tåg utan att veta om varandra.

- Då kör vi till förläggningen, sa KP Lund, och satte sej i lastbilshytten bredvid chauffören. Ni kan sitta på flaket, för det är bara några minuters väg härifrån.

När vi närmade oss Håttunaholm herrgård såg jag en massa vita tält på vägens vänstra sida och på andra sidan två stora militärbaracker. KP Lund visade in oss i den barack som låg närmast vägen.

- Sätt er här i väntrummet, sa han. Intendenten kommer att kalla in er en efter en och eftersom han inte vet era namn så pekar han på nästa.

Ut kom en krokig mager gubbe med tjocka glasögon.

- Nästa, sa han, och pekade på den som satt längst ut.

Det tog ungefär en halvtimme innan han kom ut igen och nu pekade han på mej.

- Välkommen till Håttunaholms herrgård, sa han kort samtidigt som han bläddrade i sina papper.

- Tack.

- Hur är det här då, sa han, är du frisk och beredd att offra ditt liv för ditt fädernesland, sa han med militär pondus.

- Ja, det är därför jag är här, sa jag. Jag kommer för att dra mitt strå till stacken när det gäller att rensa vårt land från allt ogräs.

- Det är bra, sa han, men du får vara beredd på att det är en tuff utbildning. Det är inte alla som klarar av de hårda kraven som våra välutbildade befäl ställer. Det kan ibland var mycket, både fysiskt och psykiskt krävande, men du ser ju frisk och stark ut.

- Vad heter du?

- Hans Jakobsen, sa jag.

Jag rabblade upp nästan allt om min person, födelsedag, yrke, gift, barn men på frågan om vilken bataljon jag tillhörde i Danmark, svarade jag inte. Jag kunde ju inte utbilda mej till en mänsklig krigsmaskin och samtidigt säga att jag är vapenvägrare.

- Det gör inget sa intendenten, det tar vi reda på.

- Från och med nu har du en helt ny identitet, sa han.

- Din identitet är 2185, 2:a bataljon, 1:a kompaniet och inget annat. Namn, bostad och sådant tjafs som civilisterna talar om, gäller inte inom Brigaden. Första siffran står för bataljonen du tillhör, andra siffran för kompaniet och de två sista siffrorna är din identitet.

- Om allt är förstått, fortsatte han, så kan du utgå.
- Du förresten sa han när jag närmade mej dörren. Han lyfte blicken så att han såg över glasögonkanten. Det är den 15 juni i dag, ser jag och året är 1944, så grattis på din 30-årsdag.
- Tack ska du ha, sa jag, det hade jag faktiskt helt glömt bort.

Jag visades in i ett tolvmanntält med fyra tvåvåningssängar och fyra enkelbäddar och till varje sängplats fanns ett plåtskåp. Golvet inne i tältet var belagt med trätrall ovanpå en grusbädd och det fanns både elbelysning och högtalaranläggning i tältet.

Jag gick runt och hälsade på mina nya kamrater och det var första gången i mitt liv som jag presenterade mej som ett nummer, 2185 eller 85:an som alla sa.

Vid vår första måltid i matsalen, som låg i en av barackerna, kom vår bataljonschef, Freeiseleben, och bad om några minuters tystnad.

Officeren började med att hälsa oss välkomna och fortsatte.

- Förläggningen här på Håttunaholms herrgård är ingen förläggning för "Utbildning av poliser", som är den officiella benämningen. Det är ett kamouflerat namn för att inte tyskarna skall veta att danskarna mobiliserar ett krigsförband här med svenskarnas goda minne. På denna förläggning utbildar den Danska Brigaden militärer som vid ett givet tillfälle skall strida för Danmarks befrielse. Operation rädda Danmark, som är Brigadens arbetsnamn, är underställd Danmarks Frihetsråd som i sin tur är underställd 21:a engelska armégruppens högste chef fältmarskalk Montgomery. Montgomery avgör när och var vi skall göra vår insats.

Brigaden består av frivilliga danska flyktingar som skall fungera som en trupp. Ni som nyss anlänt skall veta att det kommer att krävas mycket hårt arbete, tålamod och disciplin av er. Ni skall ha stort förtroende för befälet och respektera deras ledarskap samtidigt som ni ser dom som era kamrater. Vår uppgift är att tillsammans befria Danmark. Soldatyrket är tufft och den som inte orkar eller missköter sej får lämna Brigaden med omedelbar verkan. Alla måste följa Brigadens regler för att uppnå önskad stridsvilja och kamratskap där alla kan lita på alla även i utsatta krigssituationer.

- Er gruppchef, sa bataljonschefen, är mannen bredvid mej, löjtnant LT Nilsen. Löjtnanten har till sin hjälp korpralerna Kristian Paul Lund och Jens Sindling

LT Nilsen tog vid och informerade oss om förläggningen och fortsatte med att berätta om tyskarnas förluster på öst och västfronten.

- Det kan betyda, fortsatte han, att vi kan bli hemkallade redan till sensommaren för att tillsammans med Frihetskämparna driva ut tyskarna från vårt land. Det kan uppfattas som en kort utbildningstid för nyanlända, vilket det är också. Vissa bataljoner och kompanier har varit här över ett år och dom lär sej fortfarande nya saker.

- Därför, flikade Freeiseleben in, säger jag än en gång, hårt arbete, disciplin och samarbete är vad som gäller för er.

- Ni får 2 kr och 50 öre om dagen plus 20 kr till resor oavsett om ni använder dom eller inte, sa LT. Och lönen utbetalas var 10:e dag. Ni skall stiga upp klockan 5 varje morgon, bädda era sängar och utföra era toalettbehov. Toaletterna finns mellan 1:a och 2:a bataljonen och det finns inget varmvatten.

- Löjtnant, ropade 2158, är det tillåtet att gå upp lite tidigare, till många soldaters skratt. LT Nilsen svarade inte, utan fortsatte med sin information om förläggningen.

- Har ni några frågor så ställ dem nu, sa han med militärisk korrekthet.

- Ja jag har en fråga till, sa 58;an. Jag gick förbi ett av 1:a bataljonens tält och såg att tältvakten inte hade något gevär, han höll en stor träpåk i handen. Nu undrar jag, när eller om vi möter tyskarna, får vi då slå dom i huvudet med klubborna.

Nu skrattade även de lägre rankade befälen. Nilsen, som nu började se märkbart irriterad ut, förklarade att det var de svenska myndigheterna som bestämt att vi inte skulle ha patrullerande vakter med gevär här på förläggningen. Detta för att inte utomstående skall uppfatta Håttunaholm som en dansk militärförläggning, vi är ju officiellt en utbildningsplats för svenska poliser.

Redan klockan 5 morgonen efter Freeiselebens tal, väcktes vi av ett fruktansvärt ljud från en trumpet. Några minuter senare kom korpral Lund in i tältet och ropade, upp och hoppa, reveljen har gått.

58;an, som var vass på ett glatt sätt utan att vara elak, frågade befälet om det var Louis Armstrong som var på besök, och om det är så fortsatte han, så kan ni väl be honom att ställa om sin klocka till svensk tid.

Nu var det svårt för alla som hade vaknat att hålla sej för skratt.

- Det är så ni kommer att bli väckta under er utbildning sa korpralen utan att dra på mungiporna, och från och med nu, när reveljen gått, skall ni genast stiga upp och göra er klara för dagen övningar.

När vi kom ut ur tälten, vår första morgon som militärer, ropade ett befäl.

- Uppställning på två led!

Jösses vilken röra det blev. Vi irrade runt som myror i en myrstack där någon slängt ut en sockerbit.

Befälet skrattade åt oss.

- Ni har en del att lära, sa LT Nilsen och pekade på 1:a bataljonen som redan stod snyggt uppställd. Men sa han, dom ett års utbildning redan.

- Vi lovar er sa KP Lund, att ni skall få lära er exercisen så grundligt att ni kan ställa er i rätt led på rätt plats, även i sömnen.

Blåställ som kamouflage

Utbildningen börjar i morgon, men först skall vi gå i trupp till förrådet och försök nu att gå lite ordnat så att inte manskapet på 1:a bataljonen skrattar ihjäl sej.

Vi gick i en ganska hygglig formation till förrådet där vi skulle få våra uniformer, skjortor, strumpor, mössa, ryggsäck och så vidare, allt utom vapen. Allt var packat i en säck med vårt nummer på och när vi kom till tältet tömde vi allt på våra sängar. Det blev direkt ett väldigt skratt, våra militäruniformer var vanliga blåställ.

- 58;an ropade direkt. Hurra grabbar, nu skall vi bli skogshuggare.

- Som ni kanske förstår, sa korpral Lund, kan vi inte gå runt i danska militärkläder här eftersom det officiellt är en utbildningsplats för poliser.

Efter ett par dagar i våra blåställ var vi ändå rätt nöjda. Dom var lätta och lediga och som någon sa, man vinner inga krig med vackra uniformer.

Jag var äldst i gänget, 30 år, och de andra pojkarna var mellan 18-25 år så det blev en hel del skrafft och fantasier om vad man skulle göra med dom vackra svenska tjejerna.

Första permisen var nästkommande lördag och då skulle de minsann åka till Sigtuna, som var närmaste större ort.

Jag blandade mej aldrig i deras tjejsnack så de undrade till slut om jag var gift.

- Ja, svarade jag, jag är 30 år och har både fru och tre barn därhemma. Den yngsta är bara tre månader gammal och honom har jag aldrig sett, eftersom jag flydde för ca ett halvår sedan.
- Men fortsätt ni med ert tjejsnack, jag har själv varit i er ålder, sa jag och skrattade.

Det kändes något underligt att umgås med nio unga pojkar från Danmark, som inte vågade röja sin identitet. Vi blottade inte våra namn utan använde oss av sifferkombinationen som vi tilldelats. Men trots att vi inte kände varandra så skulle vi kriga tillsammans. Vi skulle lita på varandra och försvara varandra i nödsituationer, kunde vi verkligen lita på det?

Frågorna inombords var många men vi var alla i samma situation och vi fick snart ett bra förtroende för varandra.

Min säng och sängen ovanför stod närmast ingången och användes ofta som samlingspunkt när vi pratade om invasionen, förhållandet i Danmark, tyskarnas förluster på öst och västfronten och så vidare. Vår senaste information talade om att tyskarna var rasande och desperata för att dom inte kunde stoppa de intensiva järnvägssabotagen på Jylland som var deras största transportväg till Norge.

Tältlägret på Håtunaholm låg på en lerig plan som var hård som granit vid torrt och soligt väder och hal som en isbana vid regn. Det blev rena lervällingen när alla trampade runt i regnet och ibland satte man sej på arselet. Allt blev lerigt, kläder, skor, tältgolvet och allt annat vi vidrörde.

Efter några regnperioder ledsnade bataljonschefen, Freeiseleben, på detta. Han beordrade gångstråk av trätrall fram till varje tält och några stora lass grus som spreds ut på gårdsplanen.

Lägret låg mycket vackert några hundra meter från Mälarens strand där vi ofta tog ett svalkande och renande bad efter dagens aktiviteter.

Mellan lägret och Mälaren låg en dunge med lövträd som skymde sikten mot sjön men bakom dungen fanns en stor gräsbeklädd yta där vi kunde spela fotboll, göra gymnastik och annat på vår fritid.

Efter någon vecka på Håtunaholms förläggning mötte jag några nykomlingar och redan på långt håll verkade en av dem bekant. När vi kom närmare såg jag att det var Paul Erik, en bekant från Varde.

Han kände direkt igen mej också och efter handskakningar och ryggdunkningar frågade jag om han varit här länge.

- Nej, jag kom hit till Brigaden igår men menar du till Sverige så har jag varit här ett drygt halvår. Innan jag kom hit var jag på ett vägbygge någonstans i Småland.

- Men du då, frågade Paul Erik.
- Ja, jag har snart varit på Håtunaholm en vecka och vi skall inom kort börja vår krigsutbildning. Jag kom till Sverige i början av januari, så vi har nog varit hemifrån nästan lika länge.
- Eftersom jag känner dej Paul Erik, som gammal idrottskamrat, så är det väl ingen risk att fråga dej vilken motståndsgrupp du tillhörde där hemma.
- Nej det är OK. Jag var inte organiserad i någon grupp, jag var bara så jävla trött på dessa gräshoppor som mörklagt vårt land. Jag klarade inte att se hur dom bar sej åt mot både kvinnor och barn, så därför stack jag. Lite fegt kanske, men jag är inte den där starka typen.
- Vet din hustru om att du är i Brigaden frågade Paul Erik.
- Nej svarade jag, och hon skall heller inget få veta förrän vi kommer hem till Danmark igen. Breven hon skriver skickas till Kantebo Gård i Bösebo, där jag jobbade i skogen, så hon tror att jag fortfarande är kvar där och skogvaktaren Winter, har lovat att skicka breven vidare till mej här på förläggningen. Han har också lovat att hjälpa mej att skicka brev till familjen. Jag postar brevet till Winter som skickar det vidare med avsändaradress Bösebo.
- Men, du menar att du inte skickat något brev till Stine, sa Paul Erik, något förvånat.
- Nej jag har inte skickat några brev, sa jag något skamset, för jag vet inte vad jag ska skriva. -
- Jag får inte uppge mitt namn, jag får inte tala om var jag bor och vad jag gör. Vad finns kvar att skriva om. I Nissafors blev jag avrådd av Sörensen, förläggningsschefen, att skicka brev eftersom Gestapo läser allt som skickas till och från Danmark. Genom breven kan dom spåra efterlysta personer, sa han och därför har det inte blivit av.
- Nu är det ju en annan situation, sa Paul Erik, du måste förstå att Stine och dina barn därhemma, undrar hur du har det.
- Jag, jag förstår och jag skäms för det. Jag vill helst inte undanhålla henne sanningen än en gång, samtidigt som jag inte kan berätta att jag utbildar mej inom den Danska Brigaden.
- Jag förstår ditt problem sa Paul Erik, men du måste ändå skicka ett brev så att hon får veta att du fortfarande lever.
- Vet du om det finns någon skrivmaskin som jag kan låna, frågade jag.
- Ja, det finns sa Paul Erik, men du skall inte använda skrivmaskin, du skall använda din handstil. När Stine ser brevet oavsett vad det står, så vet hon att du lever för din handstil är ditt signum. Ett brev med skrivmaskintext kan vem som helst ha skrivit.
- Tack, sa jag, det har jag aldrig tänkt på.

Vi fortsatte vår väg förbi 1:a bataljonens tält där man runt ett stort träbord höll på med vapenvård efter dagens övning.

Jag var lite nyfiken så jag gick lite närmare för att se hur vapnen såg ut och då såg jag ytterligare ett bekant ansikte. Jag smög upp bakom honom och nöp han i ändan. Han ropade till och vände och sej irriterat om.

- Nämen va fan, är det du Hans, vad gör du här.

Börge Nicolaisen, som han hette, var också bekant med Paul Erik. Vi idrottade ofta tillsammans och jag berättade att jag vi kommit för ett par dagar sedan och att jag tillhörde 2:a bataljonen. Efter vanligt snack om dom därhemma och de allierades motgångar frågade jag Börge, som varit här under en längre period, om utbildningen varit jobbig.

- Ja sa Börge, som tillhörde Brigadens äldsta bataljon, det har varit både slitsamt och tröttande. Men nu är vi på 1:a bataljonen i mycket god kondition och väl insatta i soldatyrket. Många har lämnat Brigaden under utbildningstiden, dels för att dom inte orkat med det psykiska trycket men framför allt för den hårda fysiska träningen som vi genomgått. Vi som fullföljt hela utbildningen vet vad som gäller om vi möter stridsvana tyskar. Med vår kondition och sammanhållning, vet vi att vi kan klara av en krigssituation.

- Tror du att jag kommer att klara utbildningen.

- Det är inga problem för dej sa Börge. Du som var på toppen inom boxning har ju en bra grundkondition, så det är bara att bita ihop. När du kommit så långt som jag har gjort, färdig med utbildningen alltså, så är du så stark att alla fysiska och psykiska hinder går att övervinna.

Börge fortsatte att berätta om utbildningen som han påbörjade i Sättra brunn för ungefär ett år sedan.

- När vi tränade på skjutfältet, sa han, fick halva gruppen åla sej tvärs över banan och den andra halvan skulle träffa oss med sina gummikulor. Så kunde vi hålla på i fler timmar, eller ända tills befälet var nöjd med vad han såg. Vi fick krypa genom halvmeterhöga vägtunnlar, vada i meterdjupa bäckar, gå armgång på en lina som var spänd över en fem meter bred å, springa i orörd terräng i skogen över stock och sten och så vidare. Vi tränade minst åtta timmar varje dag och vi bar alltid på en fullpackad ryggsäck, ett tungt vapen och ammunition. När vi kom hem var vi så trötta att vi somnade utan att varken äta eller klä av oss de skitiga kläderna. När vi låg där helt utslagna hände det ibland att befälet kommenderade uppställning med fältmässig utrustning. Inom några minuter skulle vi stå på gårdsplanen, fullt färdiga för en marsch på 40 -50 kilometer, som slutade med att vi inte var tillbaka förrän vid midnatt. Som du förstår så var det väldigt hårt för dom som aldrig tränat förut och det var inte så konstigt att många hoppade av utbildningen.

När jag kom tillbaka till vårt tält hade det anlänt två nya pojkar, så nu var tältet fullt.

- Nu när alla är samlade, sa LT Nilsen, som just kommit in i tältet, kan vi börja militärutbildningen som skall göra er till stridsdugliga soldater, beredda att kriga för fosterlandet. Utbildningen skall vara klar redan innan kommande vinter, så tiden är knapp som ni förstår.

På kvällen satte jag mej i biblioteket och skrev ett brev till Stine.

”Hej kära Stine. Jag vill bara meddela att jag mår bra och att jag längtar efter att få träffa er. Hoppas du och barnen har det bra också.
Hälsningar från Sverige.”

Jag visade brevet för Paul Erik.

- Bra sa han, det går inte att spåra, det är bara din hustru som vet att det är du som skrivit brevet. Din handstil är kvitto på det och jag tror att hon förstår varför du inte skriver sida upp och sida ner om hur mycket du älskar din familj. När hon får brevet vet hon att du lever. Dessutom, sa Paul Erik, när Gestapo läser detta så skickar dom det vidare till mottagaren direkt, dom försöker inte ens att spåra avsändaren.

Jag lade brevet i ett frankerat kuvert med Stines adress, sedan stoppade jag det i ett större kuvert som var adresserat till Winter i Bösebo. Jag skrev några rader till Winter och kompisarna på skogsförläggningen också och några extra hälsningar till min kompis Frank. Winter hade ju lovat mej att ombesörja att breven till Danmark fick en avsändare från Virserum för att undanröja varifrån det egentligen kom.

Utbildning och exercis

Första dagen på vår utbildning började med, som vanligt, att man blåste revelj klockan fem på morgonen.

- 64:an, som den en av dom nyanlända blivit döpt till, blev så irriterad att han ropade rätt ut, va i helvete är det för jävla spektakel, sluutaaa!!!

I dörröppningen stod KP Lund, vår korpral och stirrade storögt in i tältet.

- Vad är det första man säger när ett befäl kommer in på logementet, sa korpralen.

- Ursäkta, sa jag, för jag låg ju närmast tältöppningen, god morgon.

- God morgon röt korpralen. Hans ögon var stora som tefat och dom rullade runt som grammofonskivor i hans rödmosiga ansikte. 85:an har väl lärt sej att den som först ser ett befäl i logementet ropar givakt.

- Hur skulle jag kunna veta att jag var den förste som såg korpralen, frågade jag.

- Skit samma, om ingen annan ropat givakt, så skall du göra det, glöm inte det.

- Jag skall försöka komma ihåg det.

- I det militära försöker man inte, här lyder man ordet, ropade korpralen ännu högre. Om jag säger att du skall hämta ner månen så är det bara att lyda order. Vad säger du då?

- Korpral, ropade jag och ställde mej i givakt, jag skulle fråga om vi har någon stege här på bataljonen.

- Stegar och annan civil skit använder vi inte som soldater så det är bara att tömma hjärnan på alla civila tankar och tokigheter.

- Har korpralen sovit dåligt i natt, frågade jag.

- Håll käften!

Korpralen gick en inspektionsrunda i tältet och såg att de två nykomlingarna låg kvar i sina sängar. Han fullkomligt exploderade och fick ett nytt raseriutbrott med rop och svordomar.

- Här ligger ni, ropade han, ni ligger kanske och väntar på att mamma kommer med en varm kopp choklad och väcker er med en puss på kinden. Jag skall bara göra klart för er att här kommer ingen snäll mamma och väcker er, hon är inte här och hon kommer heller inte att vara här, förstått!

- Jag kommer tillbaka om en kvart och då skall alla vara färdigklädda, sen skall jag visa er hur man bäddar en säng.

- Herre Gud sa 63:an, den andra nyanlända, det var ett jävla sätt att bli väckt på, han var ju för fan helt vild.

- Det var nog inte så farligt, sa jag, jag såg att han skrattade när han gick ur tältet.

En kvart senare var korpralen tillbaka. Han började med att inspektera vår klädsel. Vi hade inte klätt oss enhetligt, en del hade skjortan utanför byxorna andra hade stoppat ner den osv.

Nu hade korpralen intagit en betydligt vänligare ton när han sa att alla skall ha skjortan nedstoppad i byxorna, så som jag har det och skjortkragen skall ligga utanpå blåblusen. Han gick runt och synade alla och rättade till klädseln här och var tills alla var likadant klädda. Så

skall det se ut, sa han och vi fick vårt första erkännande. Därefter visade han oss hur man bäddar en säng.

- Om en kvart, sa han, är jag tillbaka och då skall alla sängar se ut som den jag bäddat.

- När bäddningen av era sängar är godkänd blir det uppställning på gårdsplanen och därefter marscherar vi till matsalen.

- Tack för att du bäddat min säng sa jag, vilket jag inte borde sagt. Han blev fly förbannad och rev ur allt ur min säng och slängde det på golvet.

- 85:an, ropade han, som soldat tackar man aldrig för något, här är allt en plikt, från och med nu är det slut på alla civila manér. Förstått! Ja eller nej.

Jag svarade inte trots fler uppmaningar.

Efter en stunds tystnad och många skrämda ansiktsuttryck, sa korpralen:

- Skall vi ha den minsta chans i ett krig mot stridsvana tyskar måste ni vara så disciplinerade att ni aldrig tvivlar på en given order, den skall bara utföras.

Marschen till matsalen blev rörig men korpralen sa att det gör inget. Vi kommer att lära oss det med tiden, men efter frukost skall vi först lära oss att göra honnör.

Korpral Lund ställde sej i givakt och visade hur man gör en honnör. Därefter fick vi ställa upp oss på ett långt led och gå fram och tillbaka förbi en soptunna som stod mitt på gårdsplanen. Varje gång ni passerar tunnan skall ni göra honnör och ni får hålla på tills ni kan göra en reglementsenlig honnör och det är jag som bestämmer när ni är klara.

Det blev mycket skratt och tissel i ledet och efter första rundan blev de allra flesta tillrättavisade. Korpralen visade än en gång hur det skall se ut och vandringen runt tunnan fortgick till 1:a bataljonens stora förtjusning. Man hörde spontana hejarop och skratt.

- Men du 85:an är väl utbildad soldat sa korpralen.

- Nej sa jag, men jag var med i det civila hemvärnet där hemma före kriget och där fick vi lära oss ett och annat om soldatlivet.

- Jag förstår sa korpralen, du kan ta ledigt tills alla de andra är färdiga.

Jag satte mej på en trappa och njöt av solskenet medan de andra kämpade med att lära sej att göra en honnör.

Eftermiddagen fortsatte med grupperingar och uppställningar, höger och vänster om, ett steg fram, helt om och så vidare. Vi skulle även lära oss befälens gradbeteckningar, vilket var svårt.

58:an, som allt mer framstod som 2:a bataljonens lustigkurre, hittade på egna namn.

Löjtnanten som hade en vinkel på överärmen kallade han för "vinkeljärnet". Korpralerna som hade en stolpe på axelklaffen fick smeknamnet "stolpsläparen". Dom andra som hade stjärnor och annat krimskrans på axlar och ärmar fick samlingsnamnet "diagonalremmarna" för att dom hade ett läderbälte som gick från livremmen diagonalt över bröstkorgen, över axeln och sedan diagonalt över ryggen tillbaka till livremmen.

På eftermiddagen fick vi en ledig stund och det diskuterades livligt om exercisens nytta. Men efter många om och men kom vi ändå fram till att exercisen ändå är en grundlära för disciplin och att disciplin måste vi ha för att lära oss att respektera befälens order. Befälen måste kunna lita på oss och veta att vi litar på dom och deras order.

Mitt i vår diskussion hör vi någon ropa, Uppställning! och som en blixtnad med eld i röven vältrade vi oss ut ur tältet och ganska snabbt rättade vi in oss i två led.

På gårdsplanen stod löjtnant LT Nielsen, rak som en fura, det var han som skulle ha hand om eftermiddagspasset.

- Det gick ju snabbt och bra sa han, med det kan bli bättre och det ska bli mycket bättre.

- När ni hör kommandot lediga, skall ni inta era positioner framför mej, sa han.

- När ni hör kommandot uppställning skall ni stå i två raka led med armbåges avstånd mellan er, men det återkommer vi till.

- Nu skall vi först gå till förrådet och hämta våra vapen sa LT Nilsen och genast blev det tassel och tassel som små barn när tomtén kommer.

Håll käften, ropade Nilsen, ni är väl inga jävla barnungar heller?

- Hur gammal är du, frågade jag.

Nilsen blev något lång i ansiktet på min fråga och ett snett leende syntes på hans läppar.

- OK sa han, om en vecka är ni less på att släpa runt på ett tungt gevär, ni kommer att hata det för nu när ni fått det får ni aldrig släppa det ur handen. Geväret skall med tiden bli er bästa vän.

Vi tilldelades även patronbälte, bajonett, stål hjälm, extra pjäxor och en extra uniform innan vi lämnade förrådet.

- Höger och vänster om marsch kommenderade Nilsen. Om en halv timme skall ni vara fältmässigt klädda och uppställda på gårdsplanen. I en fältmässig klädsel ingår er uniform, pjäxor, damasker, gevär, bajonett, fältflaska, närkampskniv och brödpåse.

Nilsen stod uppsträckt och rakryggad på gårdsplanen när vi började släntra ut. Vi ställde oss i två led och Nilsen gick sakta framför oss och besiktade vår fältmässiga klädsel. Han rättade till lite här och där och han uppmanade oss att vi alltid skulle vara likadant klädda.

Nästa morgon väcktes vi som vanligt av missljudet från trumpetén. Samtidigt kom korpral Sindling in i tältet och ropade att vi skulle vara uppställda om en halvtimme med reglementsenlig klädsel och våra sängar skulle vara bäddade.

Prick halv sex synade Sindling våra sängar, inspekterade vår klädsel och sa något så ovanligt som, duktiga soldater. Därefter började exercisen med höger om, vänster om, helt om, lediga, honnör och så vidare.

I mina ögon såg det ut som en hönsgård med en ilsken tupp som gol mitt i högen. Det såg faktiskt lite komiskt ut men jag tror inte att Sindling var av samma åsikt. Lite uppgivet sa han till slut.

- Efter frukost kanske det är lika bra att vi lär oss vilken sida som är höger och vänster, för det verkar inte som om alla vet det.

Första skjutvapnet

Exercisen var mycket hård och det tycktes som om befälen aldrig blev nöjda. Hur mycket vi än sprang fram och tillbaka på exercisfältet, hur många armhävningar vi än gjorde, hur snabbt vi än tog oss igenom hinderbanan eller hur fort vi ålade oss igenom en smal tunnel och så vidare, så ropade dom högljutt, det kan bli bättre och det skall bli bättre. Detsamma gällde när vi marscherade, gjorde vändningar och honnörer, det kan bli bättre och det skall bli bättre.

När vi började gevärsexercisen med skyldra gevär, framåt marsch, helt om, halt och så vidare kommenderade LT Nilsen, löjtnanten som ansvarar för gruppens utbildning, framåt marsch

med språng och då skulle vi springa i takt med geväret på axeln. Detta höll vi på med dag ut och dag in i någon vecka tills det var så inövat att allt flöt på utan tillrättavisning.

Exercisen i alla former fortsatte dag efter dag och vi var ordentligt trötta när kvällen kom.

Genomblöta av svett släpade vi oss in till tvättrummet eller gick ner till sjön för att tvätta oss innan det var dags för kvällsmaten. Sen var det bara sova och vila som gällde.

Dagarna gick, men fortfarande efter ca en månad, fick vi veta ett detta är rena barnleken när vi gnällde. Vänta bara det kommer att bli mycket hårdare övningar sa befälet med ett hånfullt leende och kom ihåg, ni har själva, frivilligt, anmält er till den Danska Brigaden.

- Den som inte vill vara med när vi motar ut tyskarna från vårt land, säger till mej.

Ingen sa något, men trots trötthet och smärta i kroppen tändes en gnista inom mej när jag hörde befälens ord, ord som fick lågan att börja brinna igen.

Första månaden var exercis, exercis, exercis. Men just denna morgon kom det vi alla väntat på. Nilsen meddelade att vi skulle till skjutbanan, men först skall ni under korpral Sindling befäl ha siktövningar på exercisfältet.

På fältet fanns höga pallar uppställda med en liten sandsäck på varje och framför sandsäcken var det monterat en liten skjuttavla.

Efter grundlig genomgång av hur man håller ett gevär stadigt mot axeln, hur siktet används, kulans avvikelse i vinden och fallhöjden till målet fick vi kommandot ”lägg an”. När vi i stående ställning lagt geväret tillrätta och siktat in måltavlan skulle vi ropa klart.

När vi ropat kom korpralen upp bakom axeln på oss och inspekterade vår ställning.

De flesta i gruppen hade knappt någon gång sett ett gevär, än mindre haft ett vapen i handen, så vissa hade mer eller mindre svårt med inställningen.

Jag observerade att 47:an, en ung blek pojk som smög sej undan, liksom för att slippa skjutövningarna. Han tillhörde dom som fortfarande höll på att lära sej hålla vapnet på rätt sätt. Han ropade aldrig klart och när befälet undrade varför, han hade alltid en massa ursäkter. Jag tänkte inte så mycket på det just då, men jag förstod att allt inte stod rätt till.

På skjutbanan fanns bara tolv måltavlor så vi delade upp oss i tre grupper. Tavlorna satt på 100 meters avstånd. Vi fick tio skarpladdade skott var och ytterligare en uppmaning om att trycka geväret hårt mot axeln för att undvika slaget från den rekyl som blir när skottet går av. Jag och 86:an Holst lärde oss snabbt skjutningens ädla konst och vi hade inga större problem med träffsäkerheten. Vi hade en intern tävling i vem som fick mest poäng och efter bara ett par rundor fick vi utgå och lämna över våra platser till dom som sköt sämst.

47:an hade svårt att trycka geväret tillräckligt hårt mot axeln så efter bara ett fåtal skott var axeln illröd och svullen. Han togs åt sidan och fick ytterligare instruktioner i hur geväret skall ligga innan man avlossar skottet, men han verkade mer rädd än intresserad.

Efter första dagen på skjutbanan talade 47:an om att han inte ville vara med längre. Han gick fram till LT Nilsen och bad om att få slippa.

- Jag vill inte vara soldat längre sa han, jag vill befrias från denna tjänstgöring.

- Jaha sa Nilsen, jag meddelar bataljonschefen detta.

Dagen efter blev hela 1:a kompaniet kallat till samlad uppställning på gårdsplanen.

- Givakt! ropade Freeiseleben.

- 2147, två steg fram! Ropade han i ännu barskare ton.

47:an tog två steg fram, varpå bataljonschefen med spikrak rygg, korrekt klädsel och blankpolerade stövlar närmade sej den skräckslagne 47:an som stod i givakt framför alla andra.

- 2147 har bett om att befrias från denna tjänst på grund av sin tro, sa Freeiseleben som nu stod inom 47:ans integritetszon.

- Ja kapten, sa 47:an med darr på rösten, jag är religiös och jag vill inte fortsätta min utbildning i att döda andra människor.

- Här i Brigaden, sa kapten, tränar vi inte för att skjuta människor, här gäller det att skjuta tyskar. Om inte 2147 lyckats förstå det under den dryga månad ni utbildats av mycket kompetenta befäl så är vi, på hela 1:a kompaniet, tacksamma för att bli av med dej. Därefter gjorde bataljonschefen, helt om och gick med spänstig hållning tillbaka till officerstältet.

LT Nilsen sa inte ett ord utan beordrade höger och vänster om.

Jag tyckte nog att Freeiseleben var lite för hård mot 47:an, men med tanke på den energi som vårt befäl lägger ner på oss så kan jag förstå hans besvikelse.

Jag beundrar verkligen våra befäl som står ut med att hela tiden instruera oss och som aldrig tröttnar på att rätta till våra fel. Ibland kan dom bli sura om någon är extra trögtänkt men dom ger inte upp, dom fortsätter enträget att pusha oss med ”nu kör vi pojkar, vi sitter ju alla i samma båt”.

Vi blev mer och mer kompisar med befälen och vi umgicks ofta på vår fritid. Vi snackade med varandra som med vilken kompis som helst men vid övningarna respekterade vi varandras rangordning.

Det hade nu gått en dryg månad sedan jag skickade brevet till Stine och en dag efter exercisen låg det ett brev på min säng. Äntligen ett tecken från min kära familj tänkte jag.

Jag öppnade brevet och såg till min stora besvikelse att det inte var från Stine, det var Winter som skrivit.

”Hej Hans

Jag vill bara informera dej om att Tycke och Fis som du kallade dom när ni var i Nissafors, kom hit en dag och frågade efter dej. Vi sa att vi inte visste var du fanns och då började Tycke bli högljudd för han visste minsann att du bodde här och Fis, den lille fjanten, eldade på. Det blev bråk och några från grannbaracken kom in och undrade vad som stod på.

Det blev mer och mer infekterat och till slut blev det fullt slagsmål mellan Biffen, dansken du bodde ihop med och Tycke. Biffen, om du kommer ihåg, hade ju ett våldsamt humör och han var dessutom ännu större än Tycke. Det blev giganternas kamp, likt två bisonoxar som brakar ihop. Möbler, porslin och annat flög runt och vi andra i rummet hade fullt sjå att hålla oss undan. Frank höll tag i Fis, kanske lite för hårt, för det slutade med att både Tycke och Fis fick så mycket stryk att vi fick tillkalla ambulans. Biffen fick också skador, men de var inte värre än att jag kunde plåstra om honom. Dessutom gav jag honom tre dagars ledighet med full betalning för hans insats.

Det visade sej senare, när jag talat med Sörensen i Nissafors, att dessa två herrar ingick i en svensk nazistorganisation som hade till uppgift att spåra danskar som var efterlysta av Gestapo.

Men Hans, du behöver inte vara rädd, dom kommer aldrig att hitta dej om dom ens vågar fortsätta att leta.

Ha det så bra Hans, Frank och dom andra hälsar också.

Winter”

En morgon på vår sedvanliga uppställning berättade LT Nilsen, att vi fått ett antal maskingevär till Brigaden. Till att börja med har vi ett maskingevär på varje kompani. Ingen av oss har tidigare sett ett sådant vapen och knappt inte hört talas om det heller, sa LT Nilsen, men i korthet kan man säga att maskingevären kan skjuta flera skott åt gången utan att man släpper avtryckaren.

- För allas säkerhet, fortsatte LT Nilsen, bör bäste skytt i varje grupp utbildas på de nya vapnen och som jag uppfattat det så är det 86:an Holst som får ta det ansvaret.

86:an travade stolt fram för att prova sin förmåga men något gick fel med maskingeväret. Efter en salva på tre fyra skott med någon tiondels sekund mellanrum, tystnade det. Patronen hade fastnat patronkammaren. Detta upprepades ett antal gånger tills LT Nilsen stoppade det hela.

- Va’ fan är detta, ropade han, detta vapen är till större fara för Brigaden än för tyska armén. Det är nog gammal skit som Karl den XII använde vid slaget i Poltava och det var väl därför han fick stryk. Hädanefter förbjuds alla att använda vapnet.

Vapenvägraren

Efter första månadens exercis trappades utbildningen upp. Nu kunde en vanlig dag bestå i revelj klockan fem, frukost, påklädning och uppställning i full mundering klockan sex på gårdsplanen. Därefter marsch mot Aske Gårds övningsfält. Efter några hundra meters marsch ropade tjänstgörande befäl, ”ålning medels hasning”, och det vara bara att slänga sej på magen i den daggblöta dikesrenen och åla sej framåt till han ropade, språng och då skulle vi springa allt vad vi orkade med packning och allt tills befälet återigen ropade, ”ålning medels hasning”. Så kunde det fortsätta tills vi var framme vid en vik mellan förläggningen och övningsfältet och i stället för att gå stigen runt beordrades vi att vada genom den meterhöga vassen i viken.

Väl framme var det övning i olika tänkbara krigssituationer som till exempel hur vi beter oss vid fientlig eld, hur vi upptäcker fiendens ställning och hur vi anfaller fienden enskilt och i grupp. Men värst var det när vi tränade närkampsstrid med bajonett och med närkampskniv. Dessa närkamper upplevde jag som ohyggligt råa.

Alla tänkbara krigssituationer upprepades och nöttes in så grundligt att vi kunde anfalla med bindel för ögonen. Vi lärde oss också användandet av de vanligaste färgerna på ljussignaler röd, grön och orange.

- Varför använder vi inte blåa ljussignaler, frågade 58:an.

- Jo, sa LT Nilsen, blåljus är nästan osynligt mot en solklar blå himmel.

Alla föll i skratt och därefter fick 58;an heta blåljus av både oss och befälet.

Vid ett annat tillfälle när vi satt och snackade om vapenvägrare sa LT Nilsen.

- Vet ni att vi har en vapenvägrare i vår grupp?

Det kom väldigt överraskande för mej men efter en stunds tystnad fortsatte LT Nilsen.

- Jo, det har vi, eller hur 85:an?

Det blev helt tyst, så tyst att man till och med hörde fågelkvittret när allas blickar vändes mot mej.

- Efter vad jag fått reda på genom 85:ans handlingar hemifrån och vad han visat oss här, så skall vi vara glada för att han är här, sa LT Nilsen. Vad jag vet om 85:ans civila liv tänker jag inte berätta, det får han göra själv om han önskar.

- Ja, sa jag, jag var vapenvägrare men jag berättar inte varför just nu, men jag lovar att göra det vid ett annat tillfälle.

- LT Nilsen fortsatte, jag vet inte hur mycket ni känner till om oss befäl och om vår bakgrund.

- Nej sa 58:an, vi vet bara att ni är duktiga på att ropa och skrika, men ni är duktiga på att drilla oss också.

Först blev det helt tyst och än en gång hördes fågelkvittret, sedan kom skrattet från både oss och LT Nilsen.

- OK, sa Nilsen, då skall jag berätta varför jag och mina korpraler är här.

- Jag var med i det förband som mötte tyskarna när dom den 9 april 1940 tågade in med sitt infanteri över den danska gränsen vid Tönder. Deras order var att avvärja den danska armén och det blev hårda strider där vi till slut fick hissa vit flagg. Den tyska armén var oss helt övermäktiga. I den striden förlorade vi nio unga danska soldater och hade vi inte gett upp hade vi varit döda allihop.

- Men, sa LT Nilsen, den största bedriften har ändå Sindling och KP Lund gjort.

- När nazisterna trängde längre in på Jylland och tågade över Lilla Bält mot Fyn och Stora Bält tog KP Lund, helt på eget bevåg över ett danskt kompani och beordrade marsch mot Nyborg, vid Stora Bält. Tyska förband som mötte den danska truppen hälsade och hånlog. Dom fattade inte varför vi marscherade där, dom misstänkte inget allvarligt. Danskarna marscherade vidare, med stolta allvarliga ansiktsuttryck, mot Stora Bält och färjan i Nyborg. När dom kom ombord på färjan gick KP Lund fram till kaptenen.

- Jag tar över kommandot på färjan, sa han. Kaptenen protesterade först men när han såg hela kompaniet med infanterister förstod han att det bara var att lyda order. KP Lund beordrade kaptenen att segla den stora färjan till närmaste svenska hamn. Sakta gled det stora fartyget ut i Stora Bält och först nu förstod tyskarna allvaret i hela marschen, men nu var det försent. Det fanns ingen tysk flotta på plats i området så färjan kunde i lugn och ro segla ut från Stora Bält, över Öresund och lägga till i Malmö.

Kort och gott kan man säga att det är därför vi är här, vi är efterlysta av nazisterna.

- Och, tillade han, KP Lund, fattar än i dag inte vad som flög i huvudet på honom.

Våra träningar och övningar fortsatte i oförminskad styrka. Vi hade ofta tävlingar inom kompaniet för att pressa oss ytterligare.

Ibland fick vi bilda tätlag eller bataljonslag som tävlade mot varandra i till exempel terränglöpningar på 20 - 30 kilometer med full mundering och en ryggsäck som vägde 30 kilo, orienteringstävlingar i hård terräng med samma utrustning eller åla oss genom ett

kilometerlångt sädesfält utan att visa oss. Om någon visade minsta klädesplagg, ryggsäck eller gevär fick hela laget vända om och börja från början igen.

Samtliga lagtävlingar gick ut på att det lag som hade samtliga i mål först blev segrare. Och för att motivera oss, fick vinnarna, men bara vinnarna någon form av pris. Det kunde till exempel vara en halvdags permission med bussutflykt till Sigtuna som var väldigt uppskattat.

Det lag som kom sist fick ofta någon form av straffkommendering.

Det som var bra med lagtävlingar var att vi lärde oss att alla i laget skulle vara med. De som var starkast hjälpte de mindre tränade precis som man gör i krig vilket ju också var syftet.

Ibland fick vi som var äldst och kanske också mest vältränade bära de unga pojkarnas ryggsäckar eller ammunition. Några var faktiskt bara 18 år och hade inte den muskelmassa och råstyrka som vi äldre byggt på oss.

Några veckor efter incidenten med det svenska maskingeväret fick vi nya tjeckiska gevär.

Nu hade befälet ändrat inställning gällande vem som fick använda vapnet. Nu skulle alla lära sej att hantera ett maskingevär och än en gång blev det en inofficiell tävling mellan mej och 86:an Holst. Men nu var rollerna ombytta, nu var det jag som vann för det mesta.

Det visade sej att under serieskjutning hade inte 86:an den arm och ryggstyrka som behövdes för att hålla uppe ett så pass tungt vapen under längre serier. Jag hade tränat idrott sedan tolvårs ålder och varit aktiv på elitnivå vilket kanske gav mej en fördel.

Jag utsågs som bäste maskingevärsskytt vilket även innebar att jag fick en hel del kilo extra att släpa på under våra övningar. En annan nackdel var att jag fick lägga betydligt mer tid på rengöringen av vapnet efter övningarnas slut.

LT Nilsen uppmuntrade mej med att jag hädanefter blir fiendens måltavla nummer ett, men som tröst skall du få göra ren min pistol varje kväll. Nu visste jag att han skämtade angående rensningen för trots att LT Nilsen nästan kunde driva oss till vansinne, så fanns det en människa bakom den tuffa fasaden, vi var ju trots allt bra kompisar.

När LT Nilsen förstod att han gått över gränsen sa han alltid, nu tar vi paus pojkar, detta har ni gjort bra och 85:an lägger som vanligt ut sin rökridå så att ingen ser oss. Han menade att jag skulle tända min pipa som alla log åt för att den både luktade illa och bolmade som en skorsten.

- Vi andra sätter oss och vilar tills rökridån försvunnit.

Han har humor, den där Nilsen, tänkte jag och när jag frågade honom om det är vanligt att befälen är så goda kamrater med sitt manskap svarade han:

- Nej, men jag vill vara vän med mitt manskap så att jag inte dör med en kula i ryggen vid en eventuell strid.

En dag fick KP Lund för sej att vi skulle lära oss boxning, den ädlaste av alla sporter som han sa, vilket jag håller med om.

- Jag vill gå en uppvisningsrond mot någon för att visa boxningskonstens regler vilket ni alltid kan ha nytta av. Kan man boxas så klarar man även ett gatuslagsmål.

- Har vi någon som vill testa, frågade han medan han snörde på sej boxhandskarna. Det blir lugnt och ingen kommer att bli skadad.

- Ja, sa jag direkt, jag vill gärna prova på det.

- Kom nu ihåg allt jag lärt dej sa Lund när vi stod i mittcirkeln på den uppritade boxningsringen.

- Ja sa jag, det gäller först och främst att vara uppmärksam och att alltid fästa blicken i hans ögon för det är där man ser om motståndaren tänker gå till anfall. Titta aldrig på motståndarens handskar för då hinner du inte undan när slaget kommer.

- Har jag sagt det, sa KP Lund något fundersamt och började försiktigt dansa runt och jabba med vänstern.

Lund forcerade med vänstern och riktade ett och annat slag med höger. Jag hoppade lätt undan och dansade lätt runt i den provisoriska ringen.

- Vá fan är detta sa Lund, det går ju inte att träffa dej, du måste ha boxats förut och det kunde jag ju inte neka till.

Vissa dagar vid extremt dåligt väder hade vi teori eller filmvisning i biobaracken.

Vid ett tillfälle visades en o censurerad film från östfronten med nazister som forcerade ett ryskt förband med bajonetter, knivar, högafflar och annat tillhygge för att slakta motståndarna med. Det var fruktansvärt att se hur unga människor lemlästades och hur tankers kom efter och bara körde över dessa unga pojkar som skrek ut sin smärta.

Mina tankar for runt när jag såg krigets verklighet, skulle jag frivilligt ge mej in i dessa råheter och slakt eller skall jag dra mej ur Brigaden?

Varje gång tanken kom över mej kom hatet mot nazismen tillbaka vilket fick mej att fortsätta kampen.

Efter cirka tre månader i Brigadens tjänst, 2:a bataljonen, 1:a kompaniet på Håtunaholms herrgård var vi klara med den tuffaste delen i soldatutbildningen. Vi hade nu så god kondition och ork att det bara var att underhålla det som utbildningen givit oss. Alla utom 47:an, som plötsligt blev religiös, var med hela vägen och nu var det nog ingen risk att fler backade ur.

Varje lördag, en timme före lunch var det vapen och materialgenomgång och så snart korpralen godkänt utrustningen var det höger och vänster om marsch. Den som ville lämna förläggningen under helgen hade som enda krav att vara tillbaka på förläggningen senast klockan tolv på söndag kväll.

Ungdomarna lämnade förläggningen nästan varje helg och oftast tog dom bussen till Sigtuna som låg knappt en mil från tältlägret. Vissa hade under utbildningstiden skaffat stadigt sällskap med svenska tjejer, andra jagade nya kontakter på Stadshotellet eller i folkparken och några bara njöt av ledigheten.

Varje tält bemannades med en vakt dygnet runt och eftersom jag inte följde med ungdomarna till staden så tog jag ofta deras vaktjänster utan att vilja ha betalt. Men när helgen var slut stack de till mej en slant och det blev med tiden ganska många kronor.

Jag minns särskilt en lördag när sex pojkar lämnade vårt tält för att ta bussen till Sigtuna. Jag hade vakten nästan hela helgen och vid halv tolvtiden på söndag natt kom bara fem av dom tillbaka. 86:an Holst var inte med, så jag frågade de andra om de visste vad som hänt. Nja sa den ene. Han var på folkparken och skulle bara ta en sista dans när vi sa att vi skulle gå till bussen. Sen såg vi honom inte mer.

Klockan gick över tolvslaget och nu började jag bli orolig för det måste rapporteras. Vi skulle ha vaktombyte vid midnatt men jag sa till 67:an, som just kommit hem, att jag kan ta ditt pass en stund till. Nästan en timme försenad kommer 86:an, trött och vit av skräck med stirrande blick.

- Lugna dej sa jag, jag rapporterar inte detta för jag tror inte att någon såg när du kom. Vi kan stå här och småprata lite för jag har vakten tills jag ber 67:an att ta över. Berätta nu vad som hänt.

- Jag träffade en underbar tjej som jag ville ta sista dansen med och när jag sprang till bussen såg jag att den försvann bakom en kurva. Jag började springa efter den i hopp om att den skulle stanna vid nästa hållplats men det gjorde den inte, så jag fortsatte att springa och gå om vartannat genom skogen.

- Men varför ser du så rädd ut frågade jag.

- Jag har sett något så jävla ohyggligt så jag trodde jag skulle skita på mej. Inte långt härifrån, hörde jag ljud från skogskanten och i mörkret såg jag ett lågt smalt ben som stack upp från dikeskanten. Jag stannade till och då såg jag ett jättestort smalt huvud med stora horn bakom en buske.

86:an andades fortfarande tungt när han sa att det måste varit djävulen själv.

- Jjag trodde att jag skulle dö för jag har då aldrig sett något liknande.

Fler hade samlats i tältöppningen för att höra 86:an Holts historia.

- Ja ni flinar ni sa 86:an, men jag har aldrig varit så rädd i hela mitt liv och jag har heller aldrig sprungit så fort någon gång. Hade det inte varit för den där djävulsmannen hade jag kommit tillbaka ännu senare.

- Men ni tror mej kanske inte, sa Holst.

- Jodå det gör vi sa jag, men jag kan berätta vad det var för något.

- Ja gör gärna det.

- Det var en älgdjur sa jag, och sådana finns det gott om i de svenska skogarna. Svenskarna kallar den för ”Skogens konung”.

Nu bröt alla i tältet ihop i ett gapskratt.

- Jag registrerar att du var tillbaka kvart i tolv och det är nog bäst att ni dämpar er lite och går till sängs, så ingen misstänker den sena ankomsten.

- Ja det skall bli skönt, sa 86:an hoppas jag drömmer om den vackra kvinnan jag mötte i kväll och inte om det skräckinjagande monstret.

Strax före läggdags kom en av våra kamrater springande och ropade att det var upplopp vid en av barackerna. Någon säger att dom fångat en svensk nazist, sa han, som spionerat på oss. Många hade samlats runt baracken när man plötsligt upptäckte att det brann i Herrgårdens ladugård några hundra meter från oss. På bara några minuter stod ladugården i ljusan låga och alla beordrades dit, men det var för sent, allt brann ner.

Vi gick tillbaka till baracken där allt var lugnt nu.

Jag frågade om dom tagit någon spion.

- Det enda jag vet, sa befälet, var att det kom en bil när ni var vid branden. Jag såg en person som sprang till bilen som försvann bort med en rivstart.

Vi fick inte veta mer men det gav oss alla en tankeställare. Prata inte för mycket om oss själva och varifrån vi kommer, vi vet aldrig vem som sitter bredvid oss.

Sprängövningar

Vid vår första övning i kraftig sprängning skulle vi ligga i skydd bara fyra meter från explosionen. Det var en mycket farlig övning och det var frivilligt att avstå, men befälet rekommenderade att vi skulle uppleva även en sådan här situation. Han talade även om att det faktiskt är farligare att befinna sej 40-50 meter från detonationen än fyra - fem meter. Han ritade och berättade om vad som händer när en flygbomb eller granat slår ner. Runt nedslagsplatsen bildas en vall eller en grop av den kraftiga explosionen, därefter kommer allt splitter från bomben och de som ligger närmast explosionsvallen undkommer splittret vilket de inte gör som befinner sej längre bort.

58:an eller Blåljus som vi kallar honom nu, kom som vanligt med sina små allvarliga men skämtsamma frågor.

- Va' tror du tyskarna säger när dom får höra att den Danska Brigade spränger sej själva i luften på sina övningar. Jag tror i alla fall att dom kommer att skratta ihjäl sej, eller vad tror du 85:an.

- Jo om vi spränger oss själva i luften så får dom nog roligt, men jag tror nog att KP Lunds teori stämmer.

Vi grävde en halvmeter djupt hål och lade ner sprängmedlet där. Sedan täckte vi det hela med grästorvor, ställde uppstoppade dockor ca 100 meter från gropen och la oss själva på marken ungefär fem meter från gropen. Den rädsla jag kände gick inte att beskriva men jag liksom alla andra ville inte backa ur med tanke på de gliringar som skulle komma.

- Vi ses däruppe sa Blåljus, lite nervöst hysteriskt.

- Ja sa en annan, vi har haft många trevliga timmar tillsammans.

- Ja verkligen sa en tredje och är det så att jag sagt något olämpligt till någon så ber jag om ursäkt för det nu.

Alla skämtade, sådana där hysteriska skämt som man kan få när man blir riktigt rädd.

- KP Lund ropade – ”tänt var det här”.

Tiden verkade stå stilla men efter en stunds väntan small det, och jävlar vad det small.

Innan dammet och röken lagt sej hörde jag i dunklet av trumhinnornas bedövning.

- Är det någon som lever.

- Jaaa, ropade blåljus, som just börjat resa på sej med ett jättestort leende.

- Det här var väl inget, fortsatte han och borstade av sej dammet, vad var ni rädda för?

Alla var synbart lättade och strålande av glädje klappade vi varandra på axlarna.

Lund pekade bort mot dockorna som inte fanns kvar.

- Nu går vi bort och ser hur dom ser ut.

Dockorna hade flyttats minst 100 meter till och var helt söndertrasade.

- Nu gör vi om övningen sa KP Lund, är det någon frivillig som hellre vill ligga 100 meter från bomben.

Det blev helt tyst och motvilligt sa vi att vi nog heller ligger kvar här. Än en gång hade vi fått lära oss något nytt om överlevnad.

Dagarna flöt på med nya skrämmande övningar, nya kunskaper och hela tiden stegrades utmaningarna. Vi fick träna landstigning från små båtar mitt i natten utan att synas, vi gick armgång i ett rep över en å, vi tränade närkampsstrider, vi ålade oss fram i diken medan ett

antal skyttar sköt skarpa skott mot ett mål bortanför oss, vi fick lära oss att hantera skarpladdade granater, vi besteg en 30 meter lodrät bergvägg med bara linor osv. Vid ett tillfälle tappade Blåljus taget om klätterlinan några meter ovanför marken och dunsade i backen.

- Slog du dej i fallet, ropade KP Lund.

- Nej sa Blåljus

- Men du haltar ju, sa Lund.

- Ja sa Blåljus, men jag slog mej inte i fallet, jag slog mej när jag kom ner.

Vår kondition och uthållighet var på topp, sammanhållningen och skämten visste ibland inga gränser, vi hade nu levt tillsammans i drygt tre månader och inget kunde stoppa oss.

Alla var slanka och smidiga utan ett uns fett på de unga kropparna. Men det var farliga övningar, vid ett tillfälle råkade en soldat, från 2:a kompaniet, vara lite oförsiktig med en handgranat vilket slutade med att han sprängde bort hela underarmen.

Jag såg inte det hela men skrämdes ändå av tanken. Befälet påpekade ofta att det inte får bli slentrian i det man gör som soldat utan det krävs noggrannhet, eftertänksamhet och disciplin i allt man gör.

- Det var därför vi var så noga när vi gick igenom den långa och tråkiga exercisperioden i början av vår vistelse här på Håtunaholm, sa Lund och den kommer ni att ha nytta av resten av era liv.

Det gick ofta rykten om att det snart var dags att driva bort tyskarna från Själland tillsammans med övriga Brigader som fanns på olika utbildningsplatser i Sverige, Danmarks Frihetsråd och 21:a engelska armégruppen. Men ryktena kom och gick och vi närmade oss en förflyttning från sommarlägret på Håtunaholm.

I mitten på september, när det började bli för kallt att ligga i ouppvärmda tält, kallades hela bataljonen till uppställning.

Bataljonschefen Freeiseleben, som vi inte sett så mycket av, förkunnade att vi skulle lämna Håtunaholm.

- Men sa han, ni skall inte till Danmark som vissa rykten säger, ni skall till ett vinterläger som heter Sättra Brunn och avgången blir om tre dagar.

Vissa blev besvikna men jag tror att det var det bästa för oss alla. Även om vi tyckte oss stridsdugliga så tror jag att många av de yngre befälen behöver mer tid för att kunna leda oss i ett riktigt krig.

Vinterläger i Sättra Brunn

En tidig morgon i mitten av september lämnade vi Håtunaholm efter drygt tre månaders hård drillning av den Danska Brigaden.

Vi tog avsked av det kalla oisolerade tältlägret som inte var beboeligt under vinterhalvåret. Nu skulle hela 2:a bataljonen flytta till värmeisolerade baracker i Sättra Brunn, cirka tio mil nordväst om Håtunaholm. Det såg vi fram emot eftersom nätterna redan börjat bli för kalla för camping.

Två unga pojkar valde att hoppa av Brigaden eftersom dom bestämt sej för att stanna i Sigtuna, där de fått arbete. Förmodligen var även den stora kärleken en bidragande orsak.

Utan stridsutrustning marscherade vi till tågstationen Sigtuna, drygt en mil från tätläget. En härlig morgonpromenad med lätt klädsel iförda endast våra gråa overaller. Med vår gedigna träning var förflyttningen en ren fröjd, vi hade ju som längst marscherat drygt åtta mil, med full stridsutrustning på en dag.

All övrig utrustning, skjutvapen, ammunition, kontors och övningsmaterial och så vidare lastades på svenska kronans lastbilar.

Från Sigtuna transporterades vi med tåg till Sala där vi välkomnades av en ganska stor folksamling som förmodligen hört att nu kommer danskarna. Jag förvånades av mottagandet eftersom, som det sades i Håtunaholm, att vi officiellt var svenskar som skulle utbildas till poliser, för det kunde ju alla se eller åtminstone höra, att vi inte var.

Från Sala marscherade vi knappt två mil söderut till en gammal hälsobrunn som nu var omgjort till flyktingläger och där fick vi veta att vi officiellt var flyktingar från olika tätläger i Sverige.

Vi började som flyktingar, tänkte jag, blev sedan svenska poliser och är nu flyktingar igen. Inte ett ord om att vi är en grupp danskar som på svensk mark utbildar oss till fullvärdiga stridsmaskiner.

Sätra Brunn är en mycket vacker gammal park med ett 50-tal röda timmerstugor gröna härliga gräsmattor, nykrattade grusgångar, välskötta häckar, rabatter och så vidare. Det var nästan så det gjorde ont när hela vår stora bataljon marschera in på de nykrattade gångarna.

Jag och mina rumskamrater blev inkvarterade i Riksrådet som byggnaden kallades och vi fick nästan glädjefnatt när vi såg hur fint och rent det var. Där fanns en stor kakelugn och rummet var varmt och härligt med bord och stolar, härliga sängar, några väggbonader och blankpolerade trägolv. Vi kastade av oss kläderna och slängde oss på de mjuka härliga sängarna och njöt av vårt nya gudomligt ombonade hem.

Kakelugnen var något av det vackraste jag sett. Det var ett konstverk uppbyggt av mönstrade glansiga kakelplattor som gick från golv till tak i ena hörnet på rummet. Det fick mej genast att tänka på de små järnspisar som vi har hemma i Danmark och på Stine och barnen, detta borde dom få se.

- Nu reser vi oss inte förrän till julafton, ropade blåljus.

Men säg den glädje som varar, plötsligt stod LT Nilsen i dörröppningen.

- 1:a kompaniet uppställning utanför i övningsuniform. Ni måste ut och röra på er, så ni inte stelnar till som gamla senila gubbar, sa Nilsen.

- Glädjedödare, mumlade 86:an Holst.

- Va sa 86:an frågade LT Nilsen, jag tyckte jag hörde något.

- Jag har inget sagt, sa 86:an.

- Jaså sa LT Nilsen, då kanske det var någon fegis som inte vågar stå för vad han sagt.

Vi marscherade i den fantastiskt vackra parken, gjorde lite gymnastik på en härligt grön gräsmatta och sprang några kilometer i närområdet innan vi återgick till baracken. Där kunde vi för första gången på mer än tre månader tvätta oss i varmt vatten, njuta av värmen och gå på en riktig vattentoalett.

I varje barack inkvarterades åtta personer och det fanns två toaletter. Vi förstod att det skulle bli trångt, framför allt på morgonen, så vi bestämde i vår barack att halva gänget går upp en halvtimme tidigare varannan vecka, för att slippa stå i kö.

Men på det hela taget var det rena lyxen att få komma till Sättra Brunn jämfört med det vi just lämnat bakom oss.

Matsalen var ljus och härlig med dofter av vällagad mat från ett rent och fint kök med franska kokerskor. Förutom att dom lagade goda måltider ställde dom ut korgar med knäckebröd och kallskuret som vi kunde ta om vi var sugna, innan det var läggdags.

Det fanns även en liten välsorterad butik inom området med allt det viktigaste vi behövde för den dagliga verksamheten.

Ett av de större trähusen innehöll ett stort badhus i bottenvåningen med ett härligt badkar i trä som vi fick ligga och löga oss i varje lördag eftermiddag. På våningen ovanför badavdelningen låg sjukstugan med dansk läkare och danska lottor som utbildats sjuksköterskor.

Dagen efter ankomsten till vår nya förläggning, marscherade vi igenom det lilla samhället Sättra Brunn mot Salbohed där vi passerade byns Folkets Hus vidare mot Fläckebo.

Under marschen övade vi flyganfall. När befälet blåste i en pipa skulle vi genast ta skydd i skogskanten och det gjorde vi många gånger denna dag. Men det var inget som störde oss eftersom vi var så vältränade. Att hoppa över ett dike och gömma sej i skogen och upp på vägen igen var som en söndagsutflykt, vi blev inte ens svettiga, vi bara njöt av allt vackert vi såg omkring oss.

Någon dag senare, marscherade det in ytterligare en stor grupp danska soldater till Sättra Brunn. Det visade sej att dom tillhörde samma bataljon fast dom hade legat i ett tältläger på ett helt annat ställe under sommaren.

Sjukstugan

Mitt första besök på sjukstugan gjorde mej verkligen besviken. Jag talade om för läkaren att jag hade ont i ett knä.

- Är det långmarsch i dag frågade doktorn.

- Nej hur så, sa jag.

- Ni soldater kommer alltid med era krämpor när det är långmarsch på schemat.

- Vad menar du, sa jag, tror du att jag simulerar?

- Nej, sa doktorn och smålog, ta det inte så, jag skojade bara.

- Efter att ha känt över ditt knä, sa doktorn, så kan jag inte känna att något är sönder, men man kan ju ha ont ändå. Jag ber sköterskan att lägga ett våtvarmt omslag på ditt knä och så kan du ta ett par albyl också. Ligg kvar här tills sjuksköterskan kommer, så får vi se om du blir bättre, sa han innan han lämnade rummet.

In kom en sjuksköterska med omslaget och albylen.

- Ta de här nu, sa hon, medan hon grejade med det våtvarma omslaget.

- Nej, sa jag, jag skiter i det här, jag skall gå med i marschen.

- Nej, sa sköterskan, det får du inte för doktorn.

- Om det är så att militärläkaren tror att alla soldater försöker smyga sej så skall jag fan i mej bevisa motsatsen. Förresten tror jag inte att ett par albyl och ett våtvarmt omslag hjälper mej ett skit.

Av någon konstig anledning kunde jag inte släppa doktors ord, han skojade ju bara men orden hade etsats sej fast i hjärnan.

- Så, sa sköterskan, ta det lite lugnt nu.

- Nej, sa jag, om jag frivilligt gått med i Brigaden för att kämpa mot nazismen som förtrycker vårt land, vill jag inte bli behandlad som en lögnare. Jag och mina kamrater har legat i hårdträning under hela sommaren i Håttunaholm och är så fysiskt starka som vi kan bli och sedan bli beskylld för att maska, det var inte roligt att höra. Du kan hälsa doktorn att han kanske inte ska dra alla över en kam i fortsättningen. Jag har satt mitt liv på spel i det här kriget och om rätt person får tag i mej i dag så är jag en död man. Hälsa honom det. Under tiden jag klädde mej kände jag mej ångerfull för att jag inte kunde tåla ett skämt, jag brukar ju skämta rätt friskt själv ibland.

- Jag vet att du inte kan rå för det här, sa jag till lottan. Du gör ett bra arbete och jag är inte förbannad på dej. Jag ber både dej och doktorn om ursäkt och du skall veta att vi soldater är väldigt tacksamma för att ni finns här.

Jag anmälde mej till LT Nilsen som skulle leda marschen och talade om min reaktion på sjukstugan.

- Det kan hända alla, sa Nilsen med ett skratt, det är mycket spänning omkring oss som rör upp våra känslor. Ta det lugnt nu och ansträng dej inte för mycket dom närmaste dagarna så ska du se att allt blir bättre.

På föreläggningen i Sättra Brunn fick vi i olika omgångar vaccination för både det ena och det andra. Vaccinet innehöll oftast ämnen som gjorde att vi blev stela i lederna och ibland fick vi även feber.

Blåljus, som alltid skämtade med både befäl och kompisar, frågade LT Nilsen om han kunde få en spruta som gjorde att snoppen blev stel också, för den har inte varit sej lik efter alla de vaccinationer vi fått.

- Vet du var du är Blåljus, frågade LT Nilsen.

Inget svar.

- Vet du var du är, frågade Nilsen igen.

Fortfarande inget svar.

- När Nilsen ställt samma fråga tre gånger sa han, varför svarar du inte.

- Som du ser, sa Blåljus, jag syns inte i solsken, så varken du eller jag vet var jag är.

Det blev som vanligt allmänt skratt och Nilsen gjorde allt för att dölja sitt skratt. Efter det blev det inga fler frågor.

Blåljus var en omtyckt lustigkurre både bland befäl och soldater. Det fanns inget ont i honom, han gillade bara att slänga käft på ett skämtsamt sätt. Han var dessutom en mycket duktig soldat som oftast låg i topp när vi hade interna tävlingar i allt från skytte till hinderlöpning. Han låtsades dum ibland när han till exempel mötte befäl på sin högra sida så gjorde han honnör med höger hand vilket ju var reglementsenligt. Men när han mötte ett befäl på vänster sida gjorde han honnör med vänster hand och var gång fick han tillsägelse om att göra en riktig honnör.

- Ja, sa Blåljus alltid när han blev tillsagd, det är så många regler och bestämmelser för oss militärer så jag blir helt förvirrad emellanåt. Men han spelade bara dum vilket han även gjorde en gång när han mötte två sergeanter, en på var sida om honom. Han gick i uppsträck

ställning mitt emellan befälen och gjorde honnör med bägge händerna. Alla som såg detta brast i förtjusning ut i ett gapskratt. Sergeanterna blev först ilsket röda i ansiktet men bara efter en kort sekund brast även dom ut i skratt.

Det var Blåljus i ett nötskal. Han hade alltid en räv bakom varje öra och han spred oftast glädje både mellan sina kamrater och befäl. En mycket fin människa som gjorde livet lite lättare under denna tid med krig och bortavaro från familj och vänner.

Jag skickade ett brev till Winter och gav honom min nya adress. Jag frågade också om inte min hustru hört av sej för nu var det länge sedan jag skickade mitt brev till henne. Några dagar senare fick jag svar från Winter att det kan ta lång tid för breven att passera Gestapos kontroller så det är bara att vänta.

Under en morgonuppställning kom plötsligt bataljonschefen Freeiseleben och beordrade givakt. Han kommenderade fram den gapiga och illa omtyckta korpral Sindling och när vi stod där i givakt förklarade Freeiseleben att vi skulle få uppleva något historiskt. Han utnämnde Sindling till löjtnant vilket var andra gången i historien som en korpral tar det stora steget direkt från korpral till löjtnant.

- Första gången det hände, sa Freeiseleben, var 1864 i ett krig mot tyskar. Ett kompani miste sin chef mitt under brinnande krig och då utsågs en ung korpral till ny ledare för gruppen. Vi tyckte inte att det var någon stor händelse för vi ogillade Sindling och hans ständiga gapande. Vi kanske inte förstod storheten i uppgraderingen, men det kanske var för att Freeiseleben ville hamna i historieböckerna.

Vi undrade självklart hur det skulle bli nu men det visade sej att Sindling blev som en omvänd hand, han blev till och med både trevlig och skämtsam. Han hade väl nått sitt mål nu.

Vaktstyrkan vid ammunitionsförrådet

I utkanten av förläggningen låg ammunitionsförrådet. Det var lite avlägset men väl upplyst av fyra stora strålkastare. En morgon när ett befäl var där för att hämta ammunition såg han att någon försökt bryta sej in i förrådet, det var tydliga brytmärken runt hänglåset på dörren. Det blev genast larm och alla kallades till uppställning på gårdsplanen.

Kapten Lynn, som var en ny bekantskap för oss, rapporterade händelsen och undrade om det fanns någon som sett något misstänkt.

36:an, en soldat från 2:a kompaniet, sa att han för ett par dagar sedan sett någon som befann sej vid och bakom förrådet. När jag gick dit för att se vem det var hade han försvunnit sa 36:an.

- Har 36:an rapporterat händelsen.

- Nej kapten, jag var helt säker på att det var någon av våra egna.

- Ni skall veta sa Lynn, att vi har fått kännedom om att det finns gott om nazister här i området och det skvallras även infiltratörer inom vår egen bataljon. Jag hoppas innerligt att det inte är annat än skvaller. Men det gäller att vi är uppmärksamma på allt som händer runt omkring oss.

- Vi kommer från och med i dag att ha dygnet runt bevakning på ammunitionsförrådet, sa Lynn vidare och era respektive befäl kommer att upprätta en vaktlista.

- Vaktstyrkan, sa han, kommer att bestå av åtta soldater varav fyra patrullerar åt gången. En soldat vaktar dörren och de andra tre skall vakta var sin sida på förrådet och ni väljer själva i varje grupp vem som gör vad. Efter två timmar blir det vaktombyte och så håller man på ett helt dygn. Alltså, varannan timme håller fyra soldater vakt och dom andra fyra vilar och efter ett dygn är det dags för en ny vaktstyrka med åtta soldater att ta över. Med det antalet soldater vi har i dag kommer varje vaktstyrka att ha ett pass var tredje vecka.
- Uppfattat! ropade kapten Lynn, när han avslutade sin rapport.
Ett mumlande ja hördes från soldaterna.
- Jag hörde inte, ropade Lynn nu ännu högre.
- Ja kapten!

Passet var otroligt långtråkigt och det var ibland svårt att hålla sej vaken. På vårt första pass stod jag och halvsov framför förrådsdörren när jag plötsligt hörde ljud, det lät som om någon smög runt i skogskanten. De andra tre vakterna såg jag inte till för de stod uppställda på varsin sida bakom huset och just som jag skulle ropa halt tystade jag mej själv. Jag slängde mej ner på marken och ålade mej runt hörnet till vakten som stod där.

- Släng dej ner, viskade jag för jag tyckte jag hörde något i skogsbrynet. När vi alla låg på marken sa jag att detta måste vi ändra på, vi står ju här som en levande måltavlor för den som vill skjuta oss. Vi står mitt i strålkastarljuset och ser inte vad som sker i skogen eller på ängarna runt omkring. Om det är någon i skogen som är ute i oärligt syfte eller vill mörda oss så har denne alla möjligheter eftersom han ser oss hur tydligt som helst men vi ser bara mörker.

Jag rapporterade detta till KP Lund.

- Är du rädd 85:an
 - Nja sa jag, men om man tänker på att det finns nazister som kan smyga omkring här i skydd av mörker så börjar man ju fundera. Du har ju själv sagt att det finns många nazister i den här delen av landet och du vet att jag är efterlyst av Gestapo.
 - Jag tycker att vi skall rikta strålkastarna mot skogsbrynet och fälten i stället och att vakterna patrullerar runt i stället för att stå still, fortsatte jag. Om vi rör oss runt förrådet i mörker blir vi svårare att sikta på och de som är ute i oärligt syfte har vi lättare för att upptäcka. Dessutom blir vaktpassen trevligare om vi får röra på oss lite i stället för att bara stå helt still. Man kan ju stelna till som en gammal senil gubbe, sa jag med glimten i ögat.
 - Det låter som en bra idé, sa Nilsen, jag talar med bataljonschefen om detta.
- Redan vid nästa pass hade strålkastarna riktats mot skogen och ängarna runt omkring. De fyra vakterna cirkulerade i mörker runt ammunitionsförrådet, de var inte längre upplysta stillastående måltavlor, vilket kändes betydligt tryggare än tidigare.

Rapport från Varde

En kväll när jag var på väg till vårt logement stoppades jag av en soldat från ett annat kompani.

- Hej 85:an, känner du mej.
- Nej sa jag.
- Jag heter Jens, eller 26:an som dom säger här, jag kommer från Varde. Heter inte du Hans Jakobsen och bor i Varde.

- Tyvärr kan jag inte avslöja min identitet sa jag.
 - Du är väl boxare, en mycket duktig sådan.
 - Jag har boxats några gånger men duktig är jag inte, svarade jag.
 - Jag vill inte skrämma dej, sa 26:an, men jag fick ett meddelande från min flickvän att dom arresterat en kvinna i Varde som heter Jakobsen. Hennes man skall tydligen finnas här på Sättra brunn.
- Jag låtsades tänka en stund innan jag svarade.
- Nej, jag känner överhuvudtaget ingen i Varde, jag vet knappt inte ens var byn ligger.

Det var som om någon kört en bajonett rätt i hjärtat på mej. Hjärnan pulserade och jag kände mej svimfärdig, va fan är det som hänt. Jag måste prata med någon innan jag blir tokig men vem, vem fan kan man lita på i detta jävla krig.

Jag fick tag på 86:an Holst.

- Kan vi snacka lite privat i enskildhet, frågade jag.
 - Självklart, sa Holst. Vad är det som hänt, du är ju blek som ett lik.
- Jag berättade vad 26:an sagt.
- Vet du vem han är, frågade 86:an, är det någon man kan lita på.
 - Nej, jag har varken pratat eller sett honom tidigare. Jag måste ta mej hem, sa jag, för jag står inte ut med inte veta.
 - Det gör du inte, sa Holst, för då är du inte klok. Tyskarna kommer att ta dej direkt eftersom du är efterlyst av Gestapo och skulle det vara så att dom arresterat din hustru så kan du ändå inget göra. Dom släpper inte henne i utbyte mot dej om du tror det. Det är krig Hans, ingen jävla bytesmarknad.
 - Men barnen då, sa jag.
 - Dom har säkert din svärmor tagit hand om, sa 86:an Holst. Du stannar här och hör nu vad jag säger. Jag är inte så gammal som du men jag begriper ändå att du med ditt förflutna kommer att hamna i koncentrationsläger om tyskarna får tag på dej.

Det kändes något bättre inombords när jag talat med 86:an Holst och jag lovade honom att inte göra något överilat eller dumdrigt.

Det blev en lång och sömnlös natt efter mötet med 26:an. Tankarna for okontrollerat runt, var det därför jag inte fått något brev, varför skulle dom fängsla Stine, hon kan väl inte ha gjort något, vad gör barnen och så vidare.

Min minnesbild for tillbaka till den ödesdigra natt när vår grupp överfallit fyra fulla tyskar på väg hem från krogen, varav den ene, enligt hörsägen, dog av sina skador.

Jag känner ingen ånger för det som hände och jag blir fortfarande hatisk när jag tänker på dom fulla högljudda tyskar. En samling objudna gäster som mörklagt hela vårt land, tagit över våra krogar och våldför sej på våra kvinnor. Jävla svin. Men samtidigt funderar jag på om detta hat verkligen är värt allt som jag just nu får genomlida.

Jag kunde gjort som de flesta andra danskar bara varit följsam och väntat på den dag när kriget var över. Men som sagt, det som är gjort är gjort och det går inte att ändra på.

Vid morgonuppställningen nästa dag såg jag nog helt bedrövlig ut. LT Nilsen kom fram till mej och sa att han visste vad som hänt och gav mej ledigt resten av dagen.

Jag promenerade, eller irrade omkring, och mina tankar var hela tiden hos dom därhemma. Vad har hänt. Vad är sanning?

På eftermiddagen sökte LT Nilsen upp mej och sa att kapten Lynn ville tala med mej nu och när han säger nu så menar han nu.

- Kände du mannen du talade med igår, frågade kapten Lynn.

- Nej sa jag, jag kan inte minnas att jag sett honom förut, men han sa att han tillhörde gruppen som sist anlände till Sättra Brunn.

- Nu skall du bara ta det lugnt sa Lynn, gör inget dumt för vi har möjlighet att undersöka om det är sant eller ren lögn. Du kommer snart att få reda på hur vi skall få fram sanningen.

Ett par dagar senare sökte Paul Erik upp mej, idrottskamraten från vår hemby. Han berättade att han delgivits mina bekymmer.

- Jag har pratat med kapten Lynn, sa Paul Erik. Han tänker skicka mej till Danmark för att ta reda på vad som hänt i vår hemby. Jag vill ha din frus namn och adress innan jag åker. Du måste hålla det här samtalet hemligt för annars kan det gå riktigt illa för mej. Du får inte ens nämna att du talat med mej i dag. Jag kommer tillbaka om någon vecka så håll dej lugn så länge och som sagt, prata inte med någon om detta.

Det var en oändlig lång väntan och jag gick alltid ner till bussen när den kom, för att se om Paul Erik var med. Efter en dryg vecka kom han.

- Jag har goda nyheter att komma med, sa han. Han sken som en sol med ett brett leende, han gav mej inte dom vanliga ryggdunkningarna utan han till och med kramade om mej.

- Jag såg din hustru och dina barn på promenad i stan men av säkerhetsskäl undvek jag att tala med henne. Alla fyra såg friska och krya ut och hon har aldrig varit arresterad. Däremot finns det en fru Jakobsen på Vestergade som varit hos Gestapo på förhör. Så du kan känna dej lugn, sa Paul Erik.

Lugn var inte rätta ordet, det bubblade och kokade av lycka inombords. Det var som att släppa en femtiokilos säck som jag gått och burit på i nästan två veckor.

Jag tackade Paul Erik så mycket och lite nyfiket frågade jag vem som var hans kontaktman i Varde.

- Vi har alla olika uppdrag här i Brigaden, sa Paul Erik och du känner till reglerna 85:an. Nu pratar vi inte mer om detta så länge kriget pågår, sa Paul Erik.

Någon dag senare kallade Lynn in mej till sitt kontor där han berättade att mannen som kallade sej 26:an, var arresterad och förd till den Danska Brigadens militärpolis. Han misstänks, på goda grunder, för att ha samarbetat med Gestapo och han var utsedd att locka dej till Varde.

Senare på dagen beordrades uppställning av kapten Lynn, där han berättade för hela bataljonen om händelsen.

Han avslutade med att poängtera hur viktigt det är att vi alla är uppmärksamma och att vi rapporterar minsta misstanke till närmaste befäl.

Armar och ben

Dagarna flöt på i Sättra Brunn, vi underhöll vår kondition och utbildning med dagliga upprepningar och nu var vi i så god form att vi tyckte att alla övningarna var lätta.

En dag när jag kom tillbaka från övningsfältet låg det ett brev på min säng. Jag såg direkt att det hade avsändaradress, Virserum. Jag öppnade kuvertet och såg att där fanns ytterligare ett brev, ett brev från Stine, jag kände direkt igen hennes handstil. Jag blev varm i hela kroppen och en kärlekslåga tändes i mitt hjärta.

När jag öppnade brevet märkte jag att det varit öppnat tidigare, det var säkert Gestapo, för dom öppnar all post till och från Danmark.

”Hej Hans

Vi mår bra allihop och vi har inga svårigheter.

Varma hälsningar från din familj och dina vänner”

Nu förstod jag vad Winter menade när han sa att ett personligt igenkännande är viktigare än en massa ord, för pulsen steg direkt när jag såg Stines handstil.

Jag hade så klart önskat lite mer text samtidigt som jag förstod att det, av säkerhetsskäl, var bäst att det var fåordigt.

Efter ett svettigt pass med gymnastik och boxning på programmet avslutade vi dagen med en härlig dusch och nytvättade rena underkläder. Alla kände sej trötta men avslappnade efter träningspasset och alla såg fram mot kvällsmaten som stod som nästa punkt på dagordningen. När vi skulle marschera hem till förläggningen igen var det en korpral från 2:a kompaniet som skulle leda oss. Vi visste vem det var för han kallades allmänt för ”Armar och Ben”, ett öknamn han fått för sina långa ben och armar. Två tredjedelar av kroppslängden var ett par smala ben, därefter kom en liten, liten överkropp med två långa armar som hängde ner till knäna. Ovanför kroppen satt en lång smal hals och längst upp ett litet huvud med en enormt stor hjälm. Han måste vara en önskedröm för vilken skämttecknare som helst, tänkte jag.

Vi visste att han var en tråkig och gapig korpral så vi beslöt oss för att vara lite extra retsamma för testa hans humör.

När vi marscherat en bit beordrade korpralen språng.

- Det är ingen brådska korpral, ropade Blåljus, maten är inte färdig än.

- Framåt marsch med språng, ropade Armar och Ben och for iväg på sina långa rangliga ben.

Vi stod kvar på samma plats och joggade lätt med höga knälyft. Han vände sej om och ropade både könsord och svordomar till oss men vi brydde oss inte. Detta upprepades tre gånger innan vi kände att vi kanske gått över gränsen, och mycket riktigt.

Vi stod precis intill en nyplöjd åker när korpralen kom tillbaka till oss för tredje gången. Han var högröd i det lilla huvudet när han skrek och pekade med hela sin långa högerarm, ålning medels hasning, mot grinden.

Grinden låg omkring 50 meter bort i andra änden av den nyplöjda åkern. Nu var det vi som inte tyckte att det var så roligt längre, krypa i den skiten nu när vi var nyduschade med nytvättade underställ.

86:an Holst försökte snacka bort det hela med att vi tycker om att retas och testa nya yngre befäl.

- Vi tycker egentligen lika mycket om dej som vår egen KP Lund sa 86:an Holst.

- Det vi skall göra nu är också roligt sa korpralen som inte lät sej luras av 86:ans smicker.

Blåljus, som alltid har svar på tal, steg fram, gjorde honnör med rätt hand och sa.

- Korpral, vi har under alla dessa månader lärt oss att befälet själv skall instruera nya övningar.
 - Detta är ingen ny övning, sa korpralen.
 - Jo sa Blåljus, vi har aldrig haft ålning medelst hasning i en nyplöjd åker, vi har bara ålat i högt gräs och vattenfyllda diken.
 - Ålning är ålning sa korpralen.
 - Skall ni förgå med gott exempel så skall ni också göra det. Ni är ju utbildade att leda oss. Korpralen gav till slut upp eftersom vi alla höll med Blåljus i hans resonemang.
 - Efter mej, ropade korpralen och slängde sej rätt ut i den nyplöjda åkern med sina långa armar och ben. Han krälade omkring som en bläckfisk i det blöta och leriga underlaget.
 - Efter mej, ropade han igen, med en lätt begynnelse till en mental genomklappning.
 - Det kan du glömma, ropade Blåljus. Jag tar över kommandot och nu marscherar vi tillbaka till förläggningen.
 - Vänta bara hördes från leråkern, jag kommer att anmäla er allihopa, ni kommer att bli bestraffade för detta.
- Korpralen berättade det hela för vår egen KP Lund. Lund tittade på honom en kort sekund innan han sa, du skall vara snäll mot mina soldater, det är dom duktigaste vi har här på förläggningen. Efter KP Lunds ord hörde vi aldrig något mer om händelsen.

Julafton

Genom den danska flyktingorganisationen i Stockholm hade jag fått adressen till en av mina kamrater hemifrån som jag visste hade flytt till Sverige något halvår tidigare än mej. Han tillhörde inte vår motståndsgrupp i Varde men han hade tvingats till flykt av andra skäl som jag inte kände till. Arnold som han heter hade etablerat sej i Ljungby och skaffat både arbete och bostad.

Jag visste att jag skulle få permission över hela julhelgen så jag skrev ett brev till honom och förklarade att jag gärna ville träffa honom.

Jag fick ett snabbt svar att han såg fram mot en träff. Dagen före julafton tog jag tåget från Sala till Ljungby där Arnold mötte mej på stationen. Det blev ett kärt återseende med många ryggdunkningar och skratt.

Jag hyrde ett rum på ett pensionat där vi även bestämde oss för att äta vår kvällsmat. Efter maten slog vi oss ner i pensionatets storstuga och skojade om gamla minnen och upplevelser. Det blev både skratt och allvarssnack och vi blev väldigt förvånade när servitrisen helt plötsligt kom och sa att det var stängningsdags, det var midnatt.

Innan vi skildes bestämde vi oss för att träffas på pensionatet och dricka morgonkaffe tillsammans. Sedan skulle vi gå på stan, köpa lite god mat, några goda öl och en riktigt härlig snaps.

Det var julaftons morgon och jag njöt verkligen av morgonkaffet för det var länge sedan jag suttit i ett ombonat rum med vita dukar på borden, färggranna hemvävda mattor, tapeter på väggarna och allt annat som gör ett rum hemtrevligt.

Vi pratade om både det ena och det andra, men när vi kom in på nära och kära sa Arnold.

- Det kanske inte är så trevligt det jag berättar nu sa han, men jag känner att jag vill säga det ändå. Jag fick ett brev från min hustru där det kort och gott stod att hon träffat en annan man.

Hon skrev också att vårt äktenskap inte varit tillräckligt bra för att satsa på en flytt till Sverige.

- Det var tråkigt att höra, sa jag, ni verkade ju ha det så bra.
- Ja så är det, det tyckte jag också, men jag är ändå tacksam att hon var ärlig nog att berätta det själv så att jag slapp höra det bakvägen.

När vi var på stan gick jag in i närmaste speceriaffär och kom ganska fort ut igen.

- Vad gjorde du därinne, sa Arnold.
- Vi skulle ju köpa en snaps, sa jag. Men damen i butiken sa att dom inte har alkoholhaltiga drycker utan det får man köpa på Systembolaget. Vet du var det ligger.
- Ja det vet jag jag, sa Arnold och gick vidare.

När vi kom in på Systembolaget beställde vi en Aalborg Akvavit.

- Ja tack sa damen bakom disken, har ni motbok.
- Nej vad är det för något sa Arnold på knagglig svenska.
- Det måste man ha för att få köpa sprit.
- Konstiga spritregler dom har i det här landet, sa vi tillsammans, men vi får väl skaffa en motbok då. Vi gick fram till samma dam inne på bolaget igen och sa att vi bestämt oss för att köpa en sån där motbok. Kosta vad det kosta vill, det är ju bara jul en gång om året.

Nu hade damen bakom disken svårt att hålla sej för skratt.

- Jag är ledsen men ni kan inte köpa motbok här, sa hon.
- Nähä, var kan vi köpa den då, frågade Arnold.
- Motbok går inte att köpa sa damen bakom disken, man fyller i en ansökan här som ledningen för Systembolaget skall godkänna och det kan ta upp till en vecka innan ni får besked om ni har uppfyllt alla krav för att få köpa sprit.

Hon fortsatte med att lite sarkastiskt tala om att i Sverige är det myndigheten som bestämmer hur mycket och vad du får dricka. Här i landet bestämmer man inte över sej själv eftersom det är myndigheterna som tror sej veta bäst.

- Okey, sa jag, vi får väl gå till pensionatet då.
- Kände du inte till dessa regler, frågade jag Arnold.
- Nej, sa han, eftersom jag hade alkoholproblem när jag flyttade hit så har jag aldrig brytt mej om det.
- Var det därför du flyttade, sa jag.
- Ja det var det och det var nog även därför min fru ville skiljas.

När vi kom tillbaka till pensionatet för att boka bord, såg vi till vår stora förvåning att det var stängt. På dörren stod det ”I afton stängt” med stora textade bokstäver.

- Jaha, och vad gör vi nu då, sa jag.
- Nästa steg, sa Arnold är Stadshotellet, det är dyrt men det är ju som sagt bara julafton en gång om året.

Vi gick hem och klädde upp oss för ett riktigt krogbesök på stadens finaste hotell.

Med fånigt ansiktsuttryck, vattenkammat hår, vit skjorta och slips, blankpolerade skor och nyrensade naglar, stirrade vi på skylten ”Julafton stängt”. Jag gick fram till dörren och ryckte i den. Den var stängd.

- Men va´ fan firar dom inte julen i Sverige, sa jag och vände mej mot Arnold.

- Jodå sa, Arnold, men dom sitter oftast hemma i sina egna bostäder med familjen. Dom har lite andra traditioner än vad vi danskar har. Vi får väl sitta hemma i min lilla lya då, fortsatte han.

Det var den minsta lägenhet jag någonsin sett men det fanns åtminstone en stol och en soffa som jag kunde sitta på, samt ett mycket litet bord.

Eftersom vi inte handlat något fick vi hålla till godo med det Arnold hade hemma och det var inte mycket. Han öppnade två små sillburkar, en liten stenhård ostbit, ett par tunna skinkskivor och något som han kallade kalvsylta, som såg allt annat än aptitligt ut. Till det fick vi ett par skivor hårt bröd och varsin Lyckholms Ljusa.

- Har du ingen öl, frågade jag.

- Det du dricker nu är svenskt öl.

Jag tog en klunk till av drycken som skulle föreställa öl. Det smakade mest vatten och till råga på allt var det nästan helt alkoholfritt. Men efter drygt ett år i flykt, med boende på olika läger, var inte mina krav så höga och vi hade det trivsamt med varandra eftersom det fortfarande fanns hur mycket som helst att snacka om.

Juldagen

På juldagens morgon kom Arnold till pensionatet och när jag öppnade sa han att vi, tillsammans med två andra danskar, var bjudna till en äldre dansk dam på juldagsmiddag.

Det var som ljuv musik i mina öron.

- Tror du att vi får lika god mat som igår, frågade jag.

- Stig upp nu och var bara tyst, helt tyst, sa Arnold. Jag har med mej en öl till dej som du kan suga på medan du klär dej.

- Tack, sa jag, men kalla bara inte detta staketpiss för öl.

Vi välkomnades av den äldre damen som bjöd in oss i en riktigt ombonad lägenhet mitt i stadens centrum. Det var julpynt med julgran och allt och i rummet satt dom två andra männen bekvämt tillbakalutade med varsin "handbajer".

Vi bjöds också på varsin riktigt god Tuborg medan vi väntade på att få sätta oss bords.

Vi småpratade lite om ditten och datten och det visade sej att både männen och damen flyttat till Sverige några år före den tyska invasionen i Danmark, de var alltså inte på flykt utan dom hade emigrerat till Sverige för att arbeta.

Julbordet var dukat med vackert porslin och silverbestick och såg verkligen inbjudande ut med en rykande varm kalkon i centrum. Det vattnades i munnen och förutom kalkonen fanns det en härlig fläskstek med rutmönstrad knaperstek svål, som alltid tillhört mina kulinariska favoriter. Det fanns sill, danskt rågbröd, brysselkål, rödkål, varm leverpastej, fet starkt doftande ost, risgrynsgröt, smågodis och allt annat som man kunde önska sej. Och som kronan på verket, äkta danska öl och en immig flaska Aalborgs akvavit.

Jag fick nypa mej i armen fler gånger för att vara säker på att jag var vaken. Det var som att komma till himmelriket efter alla dessa månader som jag tillbringat i tält och baracker med soldatkost, i stimmig mässmiljö med plåtmuggar och plåttallrikar.

Jag frågade lite försiktigt om allt detta fanns att köpa i Sverige.

- Nej, nej, sa damen och log, i Sverige äter man julskinka och lutfisk och till det dricker man svagdricka eller mumma, nån konstig blandning mellan lättöl och julmust som är alkoholfritt. Sverige har nämligen en konstig alkoholpolitik, man får köpa alkohol på systembolaget om man har motbok. Motbok får man ansöka om och för att få en måste man vara över 21 år och inte finnas med i straffregistret. Den som har motbok kan köpa en helflaska sprit i veckan samt någon flaska vin.

Även om du fått myndigheternas tillstånd att köpa sprit så måste du dricka den i smyg så att ingen tror att du har alkoholproblem. Du får aldrig dricka på offentlig plats för då bötfälls du och motboken blir indragen.

- Å herre gud sa jag, det verkar krångligt.

- Ja, sa damen, det är många krångliga regler och förbud i detta land men det känns ändå tryggt på något sätt att bo här. Jag åker ofta till Danmark, fortsatte hon, för att hälsa på mina släktingar och då passar jag på att köpa med mej lite god dansk mat. Sprit och öl får jag smuggla men det är nästan aldrig några sådana kontroller nu när tyskarna styr landet. Det är faktiskt den enda fördelen med invasionen.

Vi satt till bords i flera timmar, snackade, åt och drack, skrattade och njöt tills långt fram på småtimmarna innan jag var tvungen att tacka för mej. Jag skulle packa och göra mej klar för att ta tåget till Sala klockan 10.42 sa jag.

- Skall du åka redan i morgon, sa Arnold. Du skulle ju stanna här en vecka.

- Ja det stämmer, sa jag, men det har kommit något emellan.

- Jaha sa Arnold, men det var trevligt så länge det varade och lova att du snart kommer tillbaka igen.

Jag lovade Arnold att höra av mej och så tackade jag damen för hennes gästfrihet och alla för ett trevligt sällskap innan jag avslutade denna härliga juldag.

På min väg tillbaka till pensionatet tänkte jag på en av Arnolds kompisar. Jag blev mycket misstänksam mot honom när han ställde väldigt ingående frågor om varför jag flytt till Sverige, om vad som hade skett innan flykten och om min familj. Han frågade också en hel del om Sättra Brunn, om hur många vi var där, hur vakten fungerade, vad det fanns för aktiviteter och annat smått och gott. Jag vet inte om det var av vänlighet eller annat, men jag fick en känsla av att allt inte stod rätt till och eftersom jag redan lämnat ut för mycket information som namn och varifrån jag kom, tänkte jag ta det säkra före det osäkra.

Jag skyndade mej tillbaka till pensionatet, plockade ihop mina tillhörigheter, la ett kuvert med pengar på disken och gick ner till tågstationen för jag hade noterat att det gick ett tåg till Sala redan klockan 5.46.

När jag stod där i den kalla vinternatten var det någon som klappade mej på axeln. Jag vände mej om och där stod han, Arnolds kompis. Ådrorna frös till is, tankarna for runt i huvudet, vá fan är detta. Jag tittade mej omkring för att se om det fanns andra i närheten, men såg bara några som tycktes vänta på tåget.

Jag skärpte mej och frågade om han också skulle med tåget.

- Nej, sa kompisen, jag är på väg hem och fick se dej här. Jag blev lite förvånad sa han för jag trodde inte att du skulle åka så tidigt.

- Nej, det var heller inte meningen, sa jag, men jag kunde inte sova så jag tänkte att då kan jag lika gärna sova på tåget tillbaka till Sala.

Just som tåget kom in på stationen sa vi farväl till varandra, men jag hade fortfarande rysningar i kroppen. Jag kunde inte komma underfund med den mannen.

Brand i Riksrådet

När jag kom tillbaka till Sättra Brunn hade hela Riksrådet, baracken jag bodde i, brunnit ner. Allt jag köpt på mej för pengar jag tjänat för att gå andras vakt på helgerna var borta. Jag hade ett lager med varma kläder till barnen, underkläder till mej och hustrun, tobak, kaffe, te osv.

För varje extravakt på helgerna när ungtupparna skulle ut och roa sej betalade dom mej en krona och det hade blivit åtskilliga pass i vaktkuren.

Eftersom jag hade en noggrann bokföring på mina inköp och utgifter kunde försäkringsbolaget uppskatta min förlust i pengar till 700 kronor. Alla fick sina ägodelar värderade och alla fick en check på motsvarande summa samt en tur och retur biljett till Stockholm.

Kapten gav oss en dags permission för att resa till huvudstaden och inhandla det vi förlorat på en jättestor butik i flera våningar som hette PUB. Här fanns allt det vi behövde och när vi var klara lämnade vi våra inköp och checken till kassören.

Jag hade några kronor tillgodo på mina inköp och frågade då om jag kunde få se på en taske. Den kvinnliga kassören stirrade ilsket på mej och sa.

- Vet hut människa.

Jag fattade ingenting, jag undrar bara om ni har tasker här sa jag igen, på knagglig svenska.

- Nu får det vara nog sa kvinnan och ropade på butikschefen.

- Jag vill bara köpa en taske sa jag till butikschefen, men damen förstår nog inte vad jag menar.

Butikschefen gapskrattade och kvinnan såg än mer förvirrad och förbannad ut.

- Taske betyder väska på danska, sa butikschefen och kunden här vill gärna se på en väska.

När vi anlände Sättra Brunn igen efter dagsutflykten till Stockholm, hade Brigaden gjort i ordning en ny barack åt oss med nya möbler, sängar och allt. Det var som att flytta in i ett nytt hem än en gång.

Efter nyårshelgen kallades 1:a kompaniet till uppställning för en 30 kilometer lång marschtur. Vi skulle vara fältmässigt utrustade men eftersom inte alla fått egna vapen efter branden så slapp alla bära vapen.

Jag och Blåljus hade inte hunnit ersätta all vår klädsel så vi ställde upp oss i givakt med militärmössa och privata lackskor. Det blev ett fnissande i leden och LT Nilsen fick ett fullständigt utbrott.

- Va i helvete är det för civilister som ställer upp mitt bland mina elitsoldater, ni ser ju för fan ut som om ni var på väg till Folkets Park. Får man kanske be om en förklaring.

Blåljus som är mest påhittig försökte med att vi haft permis och några andra ej godtagbara undanflykter.

- Jävla barnrumpor ropade LT Nilsen. Ni får en halvtimme på er att skaffa pjäxor, strumpor och hjälm.

Syftet med vår klädsel var delvis att vi ville slippa marschen så nu funderade vi på andra lösningar.

- Vi kan byta hjälmar sa Blåljus. Jag har många nummer större än dej och så skyller vi på att dom bara hade dessa i lager.

När vi närmade oss de uppställda leden blev det återigen många glada miner. Jag hade för stor hjälm, det var knappt att jag kunde se under ut under hjälmkanten och Blåljus hjälm såg ut som en liten plåtburk på toppen av en stor kulle.

Ju närmare vi kom ju fler var det som skrattade. Alla skrattade utom LT Nilsen som bara skrek ut ord som inte lämpar sej i skrift.

Han bad dom andra att sluta skratta men inget hjälpte. När vi ställde in oss i givakt i ledet brast det även för LT Nilsen, han kunde inte hålla igen skrattet längre.

- Hade dom ingen som passade lite bättre sa LT Nilsen.

- Nej sa jag, men dom skulle få hem nya inom en vecka så vi tog dessa så länge.

- Jaha, sa LT Nilsen, men som ni ser ut så får ni inte följa med på marschturen, ni skämmer ju ut hela kompaniet, men ni skall anmäla er till mej när jag är tillbaka.

- Förstått! ropade vi i kör och slog ihop klackarna så det small om det.

På kvällen gick vi till LT Nilsen och anmälde oss. Vi var beredda på en ordentlig utskällning men Nilsen log mot oss och sa.

- Hör här pojkar, jag såg att ni bytt hjälm med varandra och jag förstod att ni inte ville gå med på marschen. Ni spelade så oförstående och med sådan humor att hela kompaniet fick sej ett gott skratt. Och det skall ni veta, det behöver vi ibland, det är viktigt att få skratta i allt elände som pågår runt omkring oss.

- Vårn LT Nilsen är allt toppen sa jag till Blåljus när vi gick därifrån. Det är mycket människa bakom den stränga fasaden.

- Ja sa Blåljus, en go gubbe med oerhörda röstresurser.

Sala boxningsklubb

Boxningen var före kriget en av de största idrottsutövningarna i Danmark. Själv hade jag gått ett 30-tal matcher och var på väg in i det danska landslaget innan kriget kom och satte stopp för min karriär.

I Sala fanns också en boxningsklubb, som några av oss ibland besökte på deras träningar. Vi snackade ofta med killarna i klubben och vi nämnde väl någon gång att det skulle vara roligt att mötas. Deras ordförande nappade på idén och skickade en inbjudan till Kapten Lynn, vår kompanichef. I inbjudan stod det att matchen skulle gå i Sala Folkets Park och att det skulle vara tio boxare från varje lag i olika viktklasser.

Kapten Lynn samlade sina korpraler för att ta reda på om kompaniet hade tio dugliga boxare för skulle vi ställa upp på detta, så var det bara vinst som gällde.

- Vi kan ju inte som danska elitsoldater komma till Sverige och få stryk i en boxningsmatch. Det skulle helt enkelt vara förnedrande, sa Lynn.

LT Nilsen, hade god kännedom om sitt manskap och han svarade direkt att jag har fyra mycket kompetenta boxare varav den ena, det var mej han menade, var på väg in i det danska landslaget innan han flydde hit.

- Gott, sa kapten Lynn, och ni andra då.

- 2:a kompaniet har tre duktiga boxare, sa Armar och Ben, men jag tror att det finns ytterligare någon som jag inte riktigt vet var han går för.
 - OK, sa Lynn, då gäller det bara att vaska fram ett par till och sortera oss i viktklasser.
 - Vi har ju sergeant Jensen och löjtnant Sindling plus dej själv, sa LT Nilsen.
 - Nej jag är för gammal, sa Lynn, men jag tror att vår rustmästare kan boxas också.
- Sagt och gjort, Kapten Lynn tackade för inbjudan och det bestämdes att matchen skull gå om två veckor, så att alla hann förbereda sej.

Alla som ingick i vårt lag fick så mycket tid vi ville för träning. Kapten ordnade träningslokaler i Sättra Brunn och även en mindre hall på förläggningen. Vi fick en egen tränare och en massör som efter varje träning gnuggade våra kroppar mjuka och fina. Det köptes in förstklassiga handskar, skor och snygga dräkter med röda byxor och vit singel. Inget lämnades åt slumpen för matchen skulle till varje pris vinnas.

Jag tränade hårt och njöt av att äntligen få riktig boxningsträning igen och några dagar innan matchen ville jag ha en riktig genomkörare. Jag bad sergeant Jensen, som var tre viktklasser tyngre än jag om några sparringronder. Det gick bra till en början med, men efter ett par ronder träffade han mej stenhårt strax ovanför solarplexus så hårt att två revben gick sönder. Jag var gråtfärdig när jag leddes till vår omtalade sjukstuga, men denna gång var det inte albyl och våtvarmt omslag som gällde. Hela bröstet lindades med elastisk binda och jag blev förbjuden att delta i matchen.

Jag fick i stället agera sekond i vår ringhörna vilket ändå var bättre än att sitta på åskådarplats. Jag hjälpte boxarna att torka av svett och jag bidrog med goda råd i rondpauserna. Jag kände mej på så vis delaktig för jag vet själv hur viktigt det är med goda råd när man är mitt inne i matchen.

Till allas glädje såg vi domaren sträcka den ena danska högerarmen efter den andra i luften efter matcherna och när alla matcherna var över stod vi som segrare med 8-2 och samtliga vinster på poäng.

Arbetslov

I mitten av februari 1945, efter drygt åtta månaders utbildning i Brigaden, tilläts alla som ville söka sej ett civilt arbete. Sverige ropade efter arbetskraft och det var ett sätt för Brigaden att betala tillbaka den gästfrihet som vi erbjudits under vistelsen här i Sverige. Men det fanns ett krav, vi skulle med kort varsel återinkallas i Brigadens tjänst om behovet uppstod. Vi skulle, så snart vi hittat en bostad lämna vår nya adress till Brigadens administration och vi skulle även uppge namn och adress på vår arbetsplats om vi fått anställning. Vid eventuell återinkallelse förmedlades det via telegram.

Jag tog chansen och reste på vinst och förlust till min kamrat Arnold i Ljungby.

När Arnold öppnade sin dörr blev han verkligen både glad och överraskad.

- Fan är du här igen ropade han. Det var ju bara ett par månader sedan sist. Välkommen, välkommen, men vad är det som hänt.

Jag berättade att vi fortfarande var i Brigadens tjänst men att vi fick söka civilt arbete så länge det är lugnt på krigsfronten.

- Fantastiskt sa Arnold, vi söker precis folk i den maskinverkstad som jag jobbar. Det är inte så bra betalt men det är ändå ett arbete.

- Betalningen är det ingen fara med sa jag, jag har ju ersättning från Brigaden också.

Med hjälp av Arnold hittade vi ett ledigt rum hos en familj som jag hyrde. Ett litet trångt rum med plats för en säng och ett litet kokskåp.

Vid ett tillfälle pratade vi om Arnolds kamrater, de vi träffade på julafton.

- Träffar du dom fortfarande, sa jag.

Arnold skruvade på sej lite innan han svarade.

- Det blir mer och mer sällan för vi har så vitt skilda politiska åsikter. Kurt, som den ene heter, hans värderingar lutar mer åt det nazistiska hållet vilket inte är min syn på mänskligheten.

- Men vet du något mer om dom, sa jag och berättade min känsla när jag skulle ta morgontåget till Sala på juldagen.

- Jaha, sa Arnold, det var intressant. Här i Ljungby finns det gott om organiserade nazister och enligt rykten så är Kurt medlem i en sådan. Du får nog passa dej för vad du säger om du träffar honom igen. Men för guds skull, rör honom inte för då får du hela nazistkåren efter dej.

- Nej jag lovar, sa jag. Jag kommer att hålla mej undan.

Jag arbetade nio timmar om dagen plus fem timmar på lördagarna och det kändes verkligen härligt att leva lite civilt igen. Efter dagens arbete satt jag ofta i min fåtölj i det lilla rummet och tänkte på familjen därhemma. På min fru som själv fick bära lasset med våra tre småtingar, orkar hon med allt ansvar. Frågorna var många och jag skickade ofta brev. Breven jag skickade blev väldigt innehållsfattiga eftersom jag visste att alla brev granskades av tyskarna. Man kunde i stort sett bara skriva om hälsotillståndet och vädret. Det tillhörde ändå höjdpunkterna när jag fick ett brev hemifrån, även om informationen inte gav så mycket. Men bara känslan av att se Stines handstil och hennes sätt att uttrycka sej återskapade bilden av den kvinna jag älskar mest i hela mitt liv. Ofta föll tårarna när jag satt där i min ensamhet med alla återkommande tankar, var detta tyskhata verkligen värt allt vad både jag och min omgivning nu får utstå. Svaren uteblev för det mesta för det fanns både för och nackdelar och det viktigaste av allt, det går inte att förändra i efterhand, det är bara att acceptera situationen som den var. Men om jag kunnat ha det gjort så hade jag nog tänkt mej för innan vi överföll de fyra tyskarna som var orsaken till att vi blev efterlysta av Gestapo. Den hatiska masspsykos som vår grupp fick den natten saknade all medmänsklig känsla för andra människors liv vilket fick till följd att en tysk avled av sina skador.

Efter bara några veckor tog arbetet slut, eller rättare sagt, det blev metallstrejk i landet. Vi fick inte arbeta under konflikten och jag tror att strejken gällde arbetstiderna. För närvarande arbetade man 50 timmar i veckan och hade två veckors semester vilket facket ville ändra till 48 timmars arbetsvecka och tre veckors semester.

Till en början var det ju rena semestern att få sitta hemma och njuta av en god bok, en kopp kaffe och min älskade pipa. Jag njöt i fulla drag och även fast jag inte arbetade fick jag ett bidrag från metalls fackförening, kunde man ha det bättre.

Det gick inte många dagar innan tristessen och sysslolösheten tog överhand och allt blev mycket tråkigt. Jag upptäckte för första gången i mitt liv att jag var en mycket ensam människa i det civila. Jag gick långpromenader, läste böcker och jag hälsade på Arnold, fan vilket andefattigt liv, jag kände mej som en pensionär i en arbetsför kropp.

Till slut bestämde jag mej för att åka tillbaka till Sättra Brunn. Där fick jag veta att den som inte tog ut sitt arbetslov hade möjlighet att följa med Svenska friluftsförbundet till de svenska fjällen där vi skulle bo i fjällstugor. Det lät ju verkligen frestande men sen kom det, under tiden i fjällen skulle vi genomgå korpralskolan och de som klarade proven skulle utnämnas till underkorpraler eller korpraler.

86:an Holst var också kvar på förläggningen och vi diskuterade hur vi skulle göra. Visst hade vi stor lust att följa med på en fjälltur, men någon militär bana var inte att tänka på. Efter krigets slut skulle vi bara hem till de våra igen och fortsätta det liv som vi genom oförstånd tvingades fly ifrån för ungefär ett och ett halvt år sedan.

Svenska militärtält

Efter en svinkall längre marsch tänkte vi att nu blir det vila resten av dagen. Marschen var mycket besvärlig och inte nog med att det var kallt, det var glashala vägar också, vilket inte var den bästa kombinationen tillsammans med de stålskodda kängorna som vi tilldelats av militären.

Musklerna och fötterna var stela efter all spänning för att inte halka omkull och väl framme vid förläggningen vandrade vi förbi vår ordinarie uppställningsplats. Vi frågade LT Nilsen vart vi skulle. Nilsen smålog lite lömskt innan han sa att vi skulle få en överraskning och fortsatte till en öppen plats några hundra meter längre bort. Där såg vi att någon ställt upp ett tält, ett runt tält med en pinne i mitten som höll upp taket. Det liknade ett cirkustält i miniatyr vilket direkt fick Blåljus att ta till orda.

- Hurra, vi skall gå på cirkus.

- Nej, sa Nilsen, detta är ett svenskt militärtält som vi skall demonstrera.

- Varför då sa Blåljus, det är väl inte campingsäsong nu och förresten vad tror du tyskarna säger om detta. Dom undrar nog om den danska Brigaden har fått fnatt. Att se över sin campingutrustning i 15 graders kyla verkar mer än lovligt onormalt. Dom tänker nog att nu förbereder dom lata danskarna en lyxig sommarsemester med socialbidrag från den svenska staten.

Det blev många muntra skratt när Blåljus satte igång med sina underfundiga infallsvinklar. Alla visste hur han var och inte ens befälens tillåtelse att bli arga. Han var trots allt en frisk fläkt som ofta höll andras humör på topp.

LT Nilsen förklarade för oss att dessa tält använder svenska militärer både sommar och vinter. Tältet rymmer tolv man och i mitten på tältet finns en kamin i plåt som man eldar i.

Skorstenen på kaminen är ett smalt metallrör som även är till för att hålla upp tältets tak.

Alla lutar sin ryggsäck mot ytterkanten på tältduken och på marken lägger man först ett tjockt lager gränis som man sedan täcker med ett lager halm. Ovanpå det lägger man en tjock filt. LT Nilsen fortsatte sin instruktion med att tala om att alla ligger med huvudet mot sin egen ryggsäck och att fötterna ligger närmast eldstaden. Uppifrån sett ser det ut som ett cykelhjul med navet i mitten, eldstaden och fötterna. Kropparna utgör ekrarna och längst ut är själva fälgen på hjulet.

Tältet är enligt tester beboeligt i så låga temperaturer som 40 minusgrader, vilket fick många att ifrågasätta sanningshalten.

LT Nilsen gav order om att vi gruppvis skulle gå in i tältet för att med egna ögon se tältets fantastiska användbarhet.

- Nå vad tycks, sa LT Nilsen, när vi var klara med vår inspektion.
- Jag vill i alla fall inte bo där, sa Blåljus. Campa skall man göra varma sommardagar och inte mitt i iskalla vintern.

LT Nilsen låtsades som om han inte hörde och fortsatte:

- I de norrländska fjällen ligger svenska militärer hela vintrar i dessa tält eftersom dom inte har tillgång till annat uppe på de kala fjällvidderna. Alla sover med kläderna på och samtliga har en timmes eldvakt varje natt. Eldvakten sitter på en liten enbent pall mitt i gången framför kaminen och förser hela tiden elden med bränsle i form av kvistar och finhugget ved.

Eldvakten har ett mycket stort ansvar för om han somnar på sitt pass är risken stor att hans kamrater fryser ihjäl när det är 40 minusgrader utanför tältet.

Alla såg mer eller mindre skräckslagna ut när Nilsen sa.

- Om det är någon som har några frågor så ställ dom nu innan vi utser vilket lag som skall prova på att övernatta här i natt.

Blåljus kunde som vanligt inte vara tyst.

- Mitt intresse för camping, vid denna årstid är helt främmande och att tälta i 15 minusgrader är ren idioti, sa han.
- Om jag är en av dom som blir utsedd att ingå i första campinggänget så vill jag här och nu tacka för den härliga tid vi haft tillsammans. Dessutom hoppas jag verkligen att detta jävla krig snart är över så att åtminstone några av er får återse vårt kära Danmark.
- Vad bra, sa LT Nilsen.
- Eftersom du redan sagt adjö till dina vänner så tar jag det som att du vill vara med i försöksgruppen, du har anmält dej frivilligt vilket vi tackar för. Egentligen var det soldater från 2:a kompaniet som skulle utses som dom första nattgästerna.
- Vi samlas som vanligt klockan sju i morgon bitti och då skall du, död eller levande, få berätta för dina kamrater om din campingupplevelse. Jag önskar dej lycka till Blåljus och jag hoppas du får en underbar natt.
- Tack detsamma sa en något blek och ihopsjunken man som inte var van vid att hans egna ord hade vänt sej mot honom.

Dagen efter sken Blåljus som en sol.

- Jag lever och det var faktisk inte så dumt att vintercampa som jag trodde. Det som var mest jobbigt var eldvakten. Jag blev tilldelat ”svinpasset”, som det kallas mellan klockan tre och fyra. På en enbent stol försökte jag med alla medel att hålla mej vaken. Övriga i tältet snarkade och släppte väder om vartannat och jag hade fullt upp att hålla ögonlocken öppna så att jag kunde förse pannan med bränsle. Jag är faktiskt imponerad av hur varmt och skönt det ändå var i tältet och hade man sluppit eldvakten så skulle man säkert kunna bo så under en period.

LT Nilsen stirrade förvånat på Blåljus för han hade aldrig hört sådana positiva ord från honom.

- Fan vet, sa Nilsen, jag tror bestämt att du håller på att bli vuxen, Blåljus.
- Det gör inget att du tror det, sa Blåljus, bara du inte får för dej att gradera upp mej till befäl.
- Alltid sista ordet, sa Nilsen och gick därifrån med ett brett leende.

Stor manöver i Sättra Brunn

I slutet av mars månad 1945 marscherade hela 2:a bataljonen, fullt fältutrustade till ett öppet fält cirka tio kilometer väster om förläggningen, där vi slog läger.

Det var en kall morgon och det ryktades att vi skulle få besök av någon höjdare inom det militära. Ryktena förstärktes när vårt befäl beordrade oss att gräva skyttegravar till samtliga inom bataljonen.

Vi lade ifrån oss all utrustning, förutom spadarna, och tillsammans med befälen såg vi ut skyttegravarnas placering. Varje grav skulle ha plats för sex - åtta man. Gropen skulle vara minst två meter djup med en förhöjd avsats i botten som man kunde ställa sej på när man ville se över kanten mot skogen. Bakkanten på gropen skulle släntas av så att man lätt kunde ta sej upp vid ett eventuellt överfall. Alla massorna från grävningen lades framför gropen i den riktningen som den befarade fienden fanns och den svarta jorden kamouflerades med gammal moss, kvistar och fjolårslöv.

Medan halva styrkan grävde höll övriga på med att sätta upp höga taggtrådsstängsel tvärs över fältet mellan skyttegravarna och skogen. Det tog oss flera dagar att ändra fältet till en fullgod fästning och när allt var godkänt av befälen återvände vi till förläggningen.

Dagarna gick och vi spekulerade ofta i vad som skulle hända med vår fästning, men vi förstod att det skulle bli en större manöver.

Tidigt en morgon, långt före gryningen, beordrade LT Nilsen uppställning på gården. Vi skulle vara fullt stridsutrustade och våra synliga huddelar skulle kletas in med svart skokräm. Nu steg pulsen för nu kände alla att det var något stort på gång.

Kompanichefen, Kapten Lynn, hälsade god morgon och talade om att vi hade en stor övning framför oss, en övning som kommer att betyda mycket för hela bataljonen.

- Vi har även en gäst, fortsatte han, som tillsammans med ett antal domare kommer att bedöma vår utbildning. Gästen är ingen mindre än generalmajor Dewing, chef för den allierade militärkommissionen i Danmark och utsänd av fältmarskalk Montgomerys högkvarter.

Vi marscherade till vår fästning som vi byggt för några dagar sedan och ställde upp oss på fältet, ett hundratal meter från skyttegravarna. Spänningen steg, pulsen steg och det kändes lite pirrigt trots att det bara var en manöver.

Jag funderade för mej själv hur det skulle kännas om det var ett krig på riktigt, när man blir nervös inför en övning. Kanske det berodde på att Lynn sagt att övningen var viktig för hela bataljonen.

Framför oss hade vi det stora öppna fältet och på vänster sida gick ett djupt dike som sträckte sej hela vägen förbi oss och taggtrådsstängslet ner till skogsbrynet. På den högra sidan övergick fältet till ganska tät sly med några enstaka lövträd.

Vi beordrades ner i liggande ställning, ett hundratal meter bakom skyttegravarna och vid grön signal skulle övningen starta. Signalen kom men inget hände. Vi låg och tryckte med ansiktet mot den kalla marken en lång stund och det blev helt tyst. Det blev så tyst att vi till och med hörde fågelkvitter från fältet.

Plötsligt brakade det till och vi förstod att det var order till spränggruppen att åla sej fram i diket, nästan ända fram till taggtrådshindret. Först lade de en rökridå i taggtrådshindret för att inte fienden skulle kunna se oss och sen blev det helt tyst igen. När röken tätat fick vi order om framryckning och vi rusade mot skyttegravarna. På vår förflyttning över fältet detonerade flera sprängladdningar framför oss, vid sidan om oss och in emellan oss. Hur de placerats där vet jag inte men vid en detonation fick jag en kraftig smäll på mitt högra lår. När vi tagit skydd i skyttegravarna fick vi order om eldgivning mot skogen samtidigt som spränggruppen fick order att kasta bomber i taggtrådshindret.

Det small från sprängningar, kulsprutorna dånade, träflisor och matjord haglade ner över oss, allt i ett öronbedövande dån. Mitt i dånnet fick vi kommandot framåt. Stormstyrkan lämnade gravarna och ålade sej mot skogen förbi det nu helt söndersmulade taggtrådshindret.

Skyttarna, som jag tillhörde, stod kvar i gravarna och fortsatte skjutandet mot skogen.

Vi sköt med skarpladdade skott strax ovanför stormstyrkans huvuden som i skydd av vår eldgivning och rökridån, ålade sej närmare fienden i skogsbrynet. När stormstyrkan nått skogen gav de tecken till oss att rusa fram. Vi rusade mot skogen med full kraft och när vi var framme möttes vi i närstrid med några få överlevande från vårt skjutande.

Efter ca en timme blåstes övningen av.

Domarnas bedömning

Vi hade skjutit med skarpladdade skott mot skogsbrynet där det stod ett helt kompani med skyltdockor som liknande militärer.

Innan vi gick in i närstrid räknade domarna antalet skyltdockor som kunnat överleva vår beskjutning. Samma antal riktiga soldater som ”överlevande dockor” beordrades fram från ett skydd som dom befunnits sej bakom under vår eldgivning.

Domarna beräknade att 15 procent av anfallsstyrkan, vår styrka, mist livet under framryckningen vilket var ett fåtal mot de skyltdockor ”som inte överlevt”.

I närstriderna blev vi därför mycket överlägsna och efter bara några minuter visade fienden vit flagg.

När vi marscherade tillbaka till Sättra Brunn kände vi oss nöjda och glada, skitiga och småskadade men nu hade vi ändå genomgått en krigssituation som var så nära ett verkligt krig man kan komma.

När vi senare på kvällen, rena och fräscha igen, snackade igenom dagens övning var vi mest förvånade över den masspsykos som uppstod när vi rusade mot skogsbrynet. Alla ropade och skrek som om det var blodigaste allvar och alla var fullt beredda på en riktig närstrid. Men som tur var lugnade vi ner oss när vi fick se de sönderskjutna skyltdockorna och det fåtal fiender som fanns kvar, annars kunde det, med våra adrenalinfyllda kroppar, gått riktigt illa.

På samlingen dagen efter övning lät LT Nilsen hälsa oss att generalmajor Dewing var mycket nöjd med övningen och på vilket sätt vi genomfört den. Han gav hela bataljonen fullt godkänt och sa att ”Operation rädda Danmark” nu är mogna för att göra en insats, det vill säga, jaga ut tyskarna ur Danmark.

Livet i fält

Tidig morgon lämnade den Danska Brigaden, 2:a bataljonen, den gamla hälsobrunnen i den norra delen av Västmanland. En fantastisk förläggning i ett fantastiskt landskap i den svenska naturen.

Målet vi hade framför oss var Veberöd i Skåne som ligger cirka 70 mil närmare Danmark. Efter de senaste stormanövrerna runt om i landet, beslutade de högt uppsatta herrarna i den Danska Brigaden att det var dags att flytta samtliga Brigader, totalt ca 3 000 man, närmare Danmark. Nu var det dags att jaga ut tyskarna, nu skulle arbetsnamnet ”Operation rädda Danmark” sättas i verket, nu skulle vi, soldater och befäl, visa vår styrka.

Under vår marsch mot tågstationen i Sala stoppades vi vid Kila Kyrka. Den svenska pastorn hade framfört ett önskemål om att få välsigna de danska soldaterna innan de flyttades tillbaka till Danmark igen. Efter pastorns långa bön som skulle ge oss kraft och styrka i framtida strider, kysste han Dannebrogen, den danska flaggan, som var uppställd vid altaret och han önskade oss alla, all lycka på vår resa mot vårt hemland.

Vad jag inte riktigt förstod var hur en präst som skall förkunna den bibliska skriften kan stå och önska oss militärer lycka till, vi som bara hade ett enda mål, att döda fiender. Det kan väl ändå inte vara den heliga skriftens lära, den som bara vill förkunna kärlek och förlåtelse. Det kändes som hyckleri alltihop. Om någon önskar oss lycka till med vårt krig är väl okay, men att en präst gör det, tveksamt, hans mål var nog bara att hamna i historieböckerna.

När vi kom fram till Sala station föstes vi in i godsvagnar som var försedda med ett tjockt lager halm på golven. Vi fick plats tio man i varje vagn där det fanns provisoriska toaletter, några spanner med vatten och filter till var och en. När alla var ombord och en korpral tecknade för avgång stängdes lastluckorna till vagnarna vi satt i och det blev totalt kolsvart därinne. Det gick inte att se någonting.

- Hur fan skall man hitta toaletten här inne, ropade Blåljus som var med på samma vagn som jag, jag kan ju inte ens hitta min egen snopp i detta mörker.

- Det är väl inga problem för dej, hördes i vagnen, du fick ju piller för att den skulle bli stelare.

Som vanligt blev det skratt men det var en lång resa vi hade framför oss och skämten avtog i takt med att tröttheten infann sej.

Tre stopp blev det på den drygt tolv timmar långa resan för fika, bensträckare och toabesök och ganska sent på kvällen anlände vi stationen i Veberöd.

- Nu känner jag mej som en stel gammal gubbe, sa Blåljus till LT Nilsen.

- Ja, ja jag förstår, sa Nilsen, jag förstår din ironi och det där lär jag få höra till döddagar.

Vi marscherade drygt elva kilometer till Härkeberga Slott utanför Genarp, där svenska militärer byggt ett provisoriskt lägerområde i skogen. Det fanns ett tiotal kamouflerade, väl dolda militärtält, en väl dold kokvagn och ett högkvarter för befälen i ett annex intill slottet. Nu äntligen, förstod jag syftet med att vi skulle tälta i 15 graders kyla i Sättra Brunn, eller varför man vintercampar, som Blåljus uttryckte det.

Under marschen mot vårt tältläger möttes vi av många nyfikna svenskar som såg att vi inte hade svenska militärkläder och våra befäl fick av flera frågan vilka vi var.

LT Nilsen blev lite besvrad av alla frågor så han skämtade till det med att säga

- Vi är danska soldater som kommit hit för att ta tillbaka Skåne och befria er från Sverige. Det uttalandet föll inte i god jord. LT Nilsen fick en sträng reprimand och tvingades, vid vår nästa samling, att be om ursäkt för sitt uttalande. Vi tyckte det var roligt, men de högre officerarna som lunchar med den svenska militäreliten, tyckte inte likadant.

Det fanns inte tillräckligt många tält så vi tvingades ligga 14 man i varje tält som egentligen är avsedda för tolv personer. Vi fick själva plocka granris i skogen som vi skulle ha som underlag och halmen som vi skulle ha ovanpå granriset kunde vi hämta i en närliggande förfallen bondgård.

Varje person markerade sin plats med sin ryggsäck mot tältdukens ytterkant, precis som vi lärt oss, och ovanpå halmen lade vi ut den filt som vi fått med oss från godsvagnen.

Ända sedan vi gick med i Brigaden har vi haft bra boende i baracker med värme, varmt vatten, toaletter, samlingsrum, matsal, bibliotek, träningslokaler och så vidare. Det riktiga fältlivet hade vi enbart provat på under några få dygn under förplanerade former, men nu, nu blev det camping på riktigt utan tillgång till närliggande bekvämligheter.

Toaletten, som varje tätlag fick bygga själva, bestod av en djup grop mellan ett par större träd inne i skogen. Mellan träden spikade vi upp en planka i lagom sitthöjd som vi kunde sitta på när vi gjorde våra behov. Kallvatten fick vi hämta på den förfallna gården och tvätta oss gjorde vi vid en hopsnickrad bänk utanför varje tält. Maten serverades i det fria från en kokvagn som stod väl kamouflerad med nät och granris.

Vid ett par tillfällen, när våra kroppslukter började bli obekväma, fick vi packa vår ryggsäck med rena underkläder och marschera till Härkeberga Slott där vi fick tvaga oss i en härligt varm badtunna.

Det var fortfarande kalla nätter, vi var i mitten på april och det var nästan alltid någon eldvakt som somnade på sitt pass. När reveljen gick vaknade vi oftast stelfrusna och att därefter göra sin morgontoalett utomhus, på en planka med röven bar mot Guds natur, var ingen njutning. Att sedan tvätta sej i iskallt vatten var en hemsk upplevelse. Det hade varit konstigt om dofterna från våra kroppar varit angenäma. Trots allt fick man tillbaka värmen efter att man torkat sej med en stelfrusen handduk, det liksom hettade till i skinnet efter en stund.

Lottakårens arbete

Maten ordnades av några trevliga danska lottor som levde i tält under samma förhållande som oss, men med den skillnaden att de fick stiga upp halv fem varje morgon. De startade dagen med att sätta fyr i spisen på kokvagnen, koka kaffe, gröt och ta fram bröd, smör och pålägg. Detta skulle stå klart på det långbord som vi snickrat ihop, innan vi soldater kom för att äta vår frukost.

Efter frukosten och rengöring av kokvagnen var det dags att påbörja dagens lunch, som skulle stå klar när de svultna vargarna släntrade in efter förmiddagens övningar.

Därefter var det dags att förbereda kvällsmålet och sist men inte minst kvällskaffet. Så fortskred hela deras långa arbetsdag som avslutades med att spola rent kokkärl och annat med en kallvattenslang och innan der började förberedelserna för nästkommande dags frukost hade det mörknat för länge sedan.

Vi beundrade verkligen dessa lottor. Alltid rena och fräscha trots att dom liksom vi fick stå ute i alla väder och göra sin morgontoalett. Det var aldrig något gnäll eller tjat oavsett om det var storm, om regnet öste ner eller om vattnet i grytorna hade frusit efter nattens frost och trots detta slit möttes vi alltid av vänliga leenden och glada tillrop. Många soldater blev väldigt förtjusta i dessa damer och vissa hade nog en viss framgång som det såg ut.

I väntan på Montgomerys order finslipade vi all den utbildning vi fått under drygt ett år i Brigaden. På förmiddagarna var det oftast anfallsövningar och på eftermiddagarna teori, gymnastik och närkampsövningar.

Vi skulle vara fullt stridsklara dygnet runt och på given signal skulle vi inom några minuter vara stridsklara för transport till Danmark.

Vi hade två timmars lunch varje dag och då kunde vi ibland sitta fem-sex man på vår naturtoalett, plankan, och snacka om både det ena och andra. Mestadels handlade det om kriget och hur det gick för nazisterna på dom olika fronterna eller om familjerna därhemma.

En morgon fick vi besked om att det var en tysk transport på väg mot vår förläggning. Det var övning alltså, och vi skulle obesett ta oss fram till vägen där kolonnen skulle passera och på en grön ljussignal skulle vi göra ett överraskande anfall.

Vi bäddade in oss i granris och sly intill dikeskanten och smorde våra synliga huddelar med kladdig lera från dikets botten. Vi låg helt tyst, ingen pratade och nu var det bara väntan på den gröna signalen.

Regnet och kylan gjorde att vi frös ordentligt och efter ca 15 minuter i diket kom den gröna signalen.

Ett öronbedövande inferno bröt den tidigare så stillsamma tystnaden och tio minuter senare lystes himlen upp med en röd signal vilket var kommandot på att vi skulle dra oss tillbaka in i skogen.

Gruppen formerades och började marschen tillbaka till lägret när vi överraskades av fiender som låg gömda bakom en gärdesgård. Vi fick order om bajonettanfall och under vilda rop stormade vi fram mot fienden som vi tillintetgjorde på några få minuter.

Övningen gick bra och vi fick beröm av LT Nilsen för vårt disciplinära handlande.

Han var bra LT Nilsen, han kunde både lära och berömma oss på ett behagligt sätt trots att han som alla andra befäl, var lite väl högljudd ibland.

Efter lunchen satt vi som vanligt på vårt naturdass och diskuterade. Vi började bli otåliga och undrade varför vi inte fick komma hem och hjälpa hemmafronten med att rensa landet från ogräset som var så svårt att utrota. Vi ansåg att hela Brigaden tillsammans med 40 000 man från hemmafronten skulle kunna sätta stort tryck på tyskarna samtidigt som vi förstod att våra högt uppsatta befäl hade en mer djupgående och genomtänkt strategi än vårt tyckande.

På vägen tillbaka från utedasset kom en korpral springande.

– Tyskarna har kapitulerat, tyskarna har kapitulerat, ropade han.

– Nej du ljugar ropade vi tillbaka, det är säkert bara ett rykte.

– Inte, sa korpralen, jag hörde det från BBC i London. Tyskarna har kapitulerat i Holland, Norge och Danmark, det är helt säkert, jag skojar inte.

Vi blev helt tysta, men efter några minuter kom besvikelsen. Hade allt vårt slit, all uppoffring för Danmarks bästa varit till ingen nytta. Hade alla dessa månader från den dagen jag flydde undan Gestapo och koncentrationslägren, till dagens kylslagna krigsliknande övning varit helt onödig. Skulle vi inte få mäta våra krafter öga mot öga mot dessa förhatliga nazister.

LT Nilsen försökte med alla medel att muntra upp oss men det var ingen som var särskilt mottaglig för skämt i denna stund, alla hängde med huvudet och inte ens Blåljus hade något att tillägga.

Efter någon halvtimmes depression kom ett nytt meddelande.

Tyska och danska SS i Köpenhamn vägrar att kapitulera. Först trodde vi att det var våra befäl som hittat på detta för att muntra upp oss men efter ett ytterligare några minuter läste LT Nilsen upp den senaste rapporten om förstärkningen som Danmark fått från England för att jaga ut resterna av SS-trupperna i Köpenhamn.

- Anledningen till att vi fortfarande är kvar i skogarna runt Genarp, sa LT Nilsen, är att den brittiska flottan inte valde den traditionella vägen förbi Skagen på Nordjylland och söderut utmed den svenska kusten. Fältmarskalk Montgomerys hade räknat ut att den brittiska flottan skulle observeras vid tyskarna fästning på Hanstholm på den Jylländska västkusten och att tyskarna då skulle proppa igen Öresund i höjd med Helsingborg. Därför valde man i stället en långsammare men mer skyddad väg genom att från Skagen smyga söderut in i Lilla Bält mot Sönderborg och den tyska Ostkusten. Konvojen gick förbi Aerö mot Langeland utmed den tyska kusten och vid Falsters södra udde vek dom direkt norrut mot Köpenhamn. På så sätt kom man in i Köpenhamn söderifrån samtidigt som Brigades styrkor skulle marschera in norrifrån.

Efter LT Nilsens genomgång förstod vi att han talade sant, det var inte bara för att muntra upp oss.

Hela kompaniet livades upp igen, alla hoppade och dansade, dunkade varandra i ryggen, sjöng och skrattade och lottorna satte på ett extra stort kärl med starkt kaffe.

Dagen efter kom beskedet. Vi skall snarast transporteras till Danmark och tillsammans med hemmafronten skall vi invänta order från fältmarskalk Montgomery.

Grabbarna i ammunitionsförrådet fick mycket att göra. Alla vapen, gevär och kulsprutor skulle skarpladdas, handgranater skulle apteras med skarp ammunition och ammunitionsbältena skulle var fyllda.

Lottorna delade ut torrkost för 24 timmar som skulle packas i ryggsäckarna tillsammans med extra kängor, filt, underkläder, kappa, strumpor och toalettartiklar. På ryggsäckens vänstra sida spände vi fast spaden, ett två meter långt rep samt bajonetten och en närkampskniv.

Sista resan på svensk mark

Den svenska arméns lastbilar, som skulle transportera hela Brigaden till Helsingborg, började strömma in till de provisoriska förläggningarna i de skånska bokskogarna.

Klockan halv elva på kvällen var alla gruppers utrustning kontrollerad och genomgången och innan vi lämnade lägret ställde sej Blåljus i givakt mot vårt utedass och gjorde honnör, med rätt hand, samtidigt som han ropade.

– Farväl du sköna latrin som givit oss så många glada stunder.

Skratten uteblev inte och det blev mycket snack om dessa provisoriska toaletter. Vi var ganska överens om att det var ett naket och avslappnat sätt att umgås när man väl släppt alla hämningar och spärrar som man haft med sej sen barnsben. Alla är skitnödiga ibland men det är få som talar om att dom gör det och framför allt inte visar det.

Klockan elva satt alla förläggningens soldater under lastbilsflakens presenningar och karavan efter karavan började, i ösregn, att rulla in mot hamnen i Helsingborg.

Humöret var på topp. Äntligen skulle vi få visa vad vi går för och på resan sjöng vi danska sånger typ ”Frihetsangen” och ”Der er en pige der venter der hjemme”.

Resan från Veberöd till Helsingborgs hamn tog nästan sex timmar och under tiden började allt fler att lätta sitt hjärta. Det berättades mer personligt på denna korta tid än vad som skett under hela utbildningstiden i Brigaden. Det kändes som om många villa ösa ur sej en massa uppdämt som man inte velat eller vågat tala om tidigare. Det blev även en hel del fräcka historier som ungdomarna haft tillsammans med svenska kvinnor. Sanningshalten i vissa historier var säkert friserade, men humorn fanns där hela tiden.

Utmed vägen kunde vi i mörkret skönja grupper med svenska luftvärnssoldater som stod uppställda och vinkade till oss och önskade oss lycka till på vår resa. Det värmdes i hjärtat och jag fick en klump i halsen när jag tänkte tillbaka på allt som hänt här i Sverige. Jag tyckte om Sverige, det var inte så gemytligt och fritt som hemma men det var ändå något visst. Naturen, vintrar med snö, arbetstillfällen, välkommandet och så vidare hade fastnat i hjärnan. Bara att svenska soldater bevakade vår färdväg mellan Veberöd och Helsingborg och önskade oss lycka till kändes stort.

I tidig gryning var vi framme i ett regnigt Helsingborg. Skratten och skämten avtog för nu närmade vi oss allvaret, nu skulle vi över Öresund och vi visste att tyska flottan låg och bevakade oss. Skulle den sänka våra fartyg eller skulle den obehindrat låta oss gå i land i Helsingör.

Frågorna var många och enligt rykten hade tyskarna sänkt åtskilliga fartyg här i Öresund. Tankarna gick även till familjen därhemma. Skulle jag någonsin få se min lille pojk som nu var över ett år gammal men trots alla dessa tankar så fanns det ingen rädsla. Det var detta vi tränat för. Allt från att vi började med att lära oss att göra honnör och att marschera i trupp till de senaste överlevnadsövningarna som helt gick ut på att jaga hem tyskarna till sitt eget land. Målsättningen med ”Operation rädda Danmark” har under hela utbildningstiden varit att vi åter skulle få leva vårt fria glada liv igen, som en enda stor dansk familj, utan tyskar och andra nazister.

Vi beordrades av bilarna och möttes av att hela hamnen myllrade av soldater. Vår grupp marscherade fram till en stor lagerbyggnad där Nilsen beordrade oss att invänta vidare order. Regnet hade upphört och solen började visa sej över horisonten i öster och den värmdes gott på våra kroppar när vi lutade oss mot lagerbyggnadens vägg. Vi hade inte sovit riktigt på över ett dygn och många slumrade till i den härliga morgonsolen.

Danska Brigaden lämnar Sverige

Jag och 86:an Holst satt och småpratade när en annan kamrat kom fram till oss.

- Jag är rädd, jävligt rädd, sa han. Jag vet inte vad jag skall ta mej till, jag kommer att vägra att gå ombord.

Hela karlen skakade som ett asplöv, han var likblek och orden var osammanhängande. Jag och Holst tittade på varandra en lång stund innan Holst lade sin arm runt kamratens axeln, satte honom mellan oss och sa på ett mycket förtroligt och övertygande sätt.

- Håll dej till mej och 85:an, håll dej hela tiden bredvid oss, vad som än händer, så skall du se att allt kommer att gå bra. Vi är ju på väg till vårt kära fosterland som nu nästan är helt befriade från dom som en gång skilde oss från familjer och kompisar. Detta kommer att bli ditt livs höjdpunkt, det lovar jag.

Dessa ord från Holst kommer jag aldrig att glömma. Han sa det lika övertygande, som en far som tröstar sin lille son.

Vår kamrats rädsla visade sej delvis bero på alla rykten som florerade i grupperna. Det gick bland annat ett rykte om att hela 1:a kompaniet från Sätra Brunn, som skeppats ut från Helsingborg några timmar tidigare, hade sänkts av tyska flottan.

Det var ett typiskt falskt rykte som på något sätt uppstått, kanske genom ett skämt eller missförstånd. Vi som kände många grabbar från Sätra Brunn såg ju att dom fortfarande fanns kvar på kajen i Helsingborg.

Från vår plats i solen såg vi fäderneslandet på andra sidan sundet. Det såg fridfullt ut och solen speglade sej i det gröna koppartaket på Kronborgs Slott i Helsingör.

Den svenska flottan låg stationerad mitt i sundet och alla ryktena om att tyskarna sänkt ett fartyg för bara några timmar sedan trodde vi inte på när vi såg det rådande lugnet.

Vår kamrat höll sej tätt intill oss när vi steg ombord och på kajen hade tusentals svenskar samlats för att ta farväl av oss. Dom viftade med flaggor, hurrade och sjöng ”Der er et yndigt land” och när vi lämnade kajen sjöng vi tillbaka ”Du gamla du fria du fjällhöga nord”.

Känslorna svallade över, inte bara på mej, jag såg fler av mina kamrater som stod i honnörställning vända mot Sverige och grät. Det var en otroligt känsloladdad stund som för alltid etsat sej fast i mitt minne.

När vi var mitt i sundet rapporterade LT Nilsen att det förekommit strider i Öresund tidigare på morgonen, hårda strider, men ingen från Brigaden hade kommit till skada.

- Dom är hemma nu sa han med ett leende, samtidigt som han uppmanade oss att vara vaksamma för det var fortfarande lite oroligt.

Den svenska flottan låg på båda sidor om vår färdväg över sundet med aktern vänd mot oss för att bevaka eventuella anfall från tyskarna. Flottans besättning stod i aktern på sina fartyg och ropade lycka till när vi passerade. Det var en fantastisk insats som svenskarna gjort för vår Brigad. Allt från att tillhandahålla förläggningar under utbildningstiden, transportera hela Brigaden till Helsingborg och till sist, skydda oss med stora delar av sin flotta för att säkerställa vår överfart till Helsingör.

Resan gick lugnt och stilla över det smala sundet helt utan några incidenter. När vi närmade oss Helsingör såg vi att en stor skara människor samlats på kajen. De viftade i en vågliknande rörelse med sina rödvita pappersflaggor ovanför huvudena. Det var en fantastisk syn och än

en gång stod de flesta från Brigadens 2:a kompani och grät av glädje. Vår kamrat som tidigare varit så rädd strålade av lycka, tårarna strilade, han hurrade, hoppade runt och kramade allt och alla i sin närhet.

När vi kom fram till Helsingörs hamn ropade alla på kajen, ”Välkomna hem igen pojkar”, det hurrades och sjöngs och alla stämde in i ”Frihetsangen” och ”Der er et yndigt land” när vi steg iland.

I glädjerusets stund var det ingen som tänkte på faran som fortfarande fanns.

Kronborgs Slott, inte långt från hamnen, var fortfarande belägrad med beväpnade tyska styrkor, men det verkade på något sätt som de givit upp kriget för ingenting hände från deras sida.

Det var en enormt stor folkmassa på kajen i Helsingör, som hälsade oss välkomna hem med sina rödvita flaggor. Här fanns även stadens Borgmästare som, när vi stigit iland, höll ett mycket vackert välkomsttal som bland annat innehöll vår utbildning inom den Danska Brigaden. Dansken i gemen kände inte till att det fanns en brigad som utbildats i Sverige och det var därför, både nu och senare, som många undrade varför vi bar uniformer som varken liknade danska, tyska eller svenska militärkläder. Borgmästaren avslutade sitt tal med.

- Vi danskar är så stolta över er pojkar som frivilligt genomgått en lång, hård och krävande utbildning i något som kallas ”Operation rädda Danmark”. En utbildning som förmodligen bidragit till att tyskarna nu försvunnit från området runt Helsingör. Det var ni pojkar som fick vågskålen att väga över. Vi vill tacka er alla, här och nu, med en stående ovation!

Det blev applåder och visslingar innan det var dags att marschera vidare till Stortorget.

Totalt hade dryg 3 000 danska brigadsoldater skeppats över sundet denna dag.

På dansk mark

Allt gick så fort nu. Svenska konvojen som bildat säkerhetskedja över Öresund, folkhavet som välkomnade oss på kajen med sina rödvita flaggor, borgmästarens tal, stående ovationer och sist men inte minst, att få beträda den danska marken igen efter drygt ett och ett halvt år på flykt.

Nu återstod bara att slänga sej ner och kyssa marken på mitt kära Danmark när jag hörde LT Nilsen ropa.

- Uppställning för marsch i två led.

Den korta sträckan mellan hamnen och torget kantades av flerdubbla rader människor som viftade med flaggor, skålade och sjöng, det var fest och alla var på ett strålande humör.

Många sökte såklart efter bekanta ansikten, medan andra bara ville visa sin uppskattning.

Någon undrade varför vi bar uniformer, vi var ju inga militärer, vi var ju flyktingar.

Precis som borgmästaren sagt var det inte många danskar som kände till den Danska Brigaden som bestod av flyktingar, som i smyg för tyskarna, utbildades till elitsoldater i Sverige.

Helt plötsligt hörde jag en kvinnoröst som ropade, där går ju Hans. Jag sökte efter rösten i vimlet av människor och fick syn på min hustrus moster och man. Jag tror de hette Petter och Lise, men jag är inte helt säker. Jag vet bara att dom bodde i Korsör.

Efter uppställning och väntan på torget tills alla samlats fick vi order om att våra grupper, åtta soldater och ett befäl, skulle hålla ihop och att grupperna själva skulle hitta någon plats att sova på.

Helsingörs befolkning, plus många andra, strömmade till från alla håll med brickor fyllda med härliga danska smörrebröd och korgar fulla med riktiga danska öl. Nu var vi hemma, nu var det fest igen.

När jag stod där med en öl i ena handen och ett smörrebröd i den andra kom Petter och Lise fram till mej och bjöd in mej till en intilliggande restaurang. Jag bad LT Nilsen om lov att få avvika för att träffa familjemedlemmar och han gav mej 15 minuter.

Restaurangen var proppfull men vi fick ändå ett litet bord där vi kunde sitta och snacka.

Jag undrade om det var någon särskild som dom kommit för att ta emot, men det visade sej att dom rest hit enbart för att delta i festen när flyktingdanskarna kommer hem.

- Vi ville vara med och fira svenskarnas hemkomst, sa Lise och vi hade inte en aning om att du var en av dom.

Dom hade inte hört talas om min flykt till Sverige eftersom vi inte haft kontakt på flera år.

Det blev inte så mycket sagt, dels för att det var ett fruktansvärt skålande och tjoande på restaurangen och dessutom var tiden kort. Men dom lovade att ringa Stine och tala om att vi träffats, att jag var välbehållen och att jag skulle höra av mej vid första bästa tillfälle.

Jag återkom till gruppen efter en kvart och vi promenerade runt i byn för att hitta någon övernattningsplats. Alla vi passerade ville snacka med oss och bjuda oss på både det ena och det andra. När vi tackade nej såg många väldigt besvikna ut, men dom förstod nog att vi var trötta efter allt som hänt. Vi ville i första hand hitta en plats att sova på ett par timmar, för nu var det över 40 timmar sedan vi lämnat tältlägret i skogen vid Hækkeberga Slott utanför Genarp.

Vi hittade en plats under tak, på järnvägsstationens perrong. Trötta, men framför allt upprymda, packade vi upp våra ryggsäckar med filter och extratröjor och la oss på den stensatta perrongen tätt intill varandra för att hålla värmen. Där kunde vi sova ut i lugn och ro och det fanns ingen risk för att vi försov oss eftersom samtliga kvarvarande Brigadsoldater skulle vara uppställda utanför järnvägsstationen, klockan åtta nästa morgon.

Det senaste dygnet var bland det mest känslosamma jag upplevt. Det varma och hjärtskärande avskedet från Sverige, den fantastiska välkomsten till Danmark och framför allt att få träffa Stines moster och man. Folk som vi knappt inte umgåtts med på grund av det långa avståndet mellan Varde och Korsör, men ändå de första familjemedlemmarna jag sett på över ett och ett halvt år.

Ledbrutna men ändå utsövda packade vi ihop våra tillhörigheter, sträckte ut våra stela leder och gick till samlingsplatsen strax före klockan åtta som var bestämt.

Vid uppställningen på järnvägsstationen fick vi veta att vi skulle transporteras med ett extrainsatt tåg till Hellerup en knapp mil norr om Köpenhamn.

Ett befäl hade hört rykten om att det fanns tyska och danska SS-soldater i Hellerup som planerade någon sorts anfall mot tåget som skulle avgå från Helsingör klockan nio. Vårt extrainsatta tåg avgick 45 minuter tidigare.

Efter snabb avstigningen i Hellerup posterades vi ut, två och två, i byns alla gathörn och en grupp på åtta personer utsågs att bevakade järnvägsstationen.

Jag och Holst, stod i en folktom korsning i utkanten av byn och snackade för det hände överhuvudtaget ingenting. Vi tänkte att det var kanske mer rörelse inne i centrum. Men inget hände där heller så efter drygt tre timmar återsamlades hela gruppen.

Tyskarnas kapitulation

LT Nilsen talade om att det förmodligen var ett falsklarm så vi ställde upp oss för avmarsch mot Köpenhamn och Frankrikegatans skola som skulle bli vår nästa förläggning.

Vägen, som går strax intill Öresunds vackra stränder, är fantastisk och den knappa milen vi hade till förläggningen var rena nostalgipromenaden i strålande solsken. En väg som både jag och Stine gått och cyklat vid flera tillfällen.

Jag minns tillbaka på vår ungdom när vi lastade våra cyklar och tält på tåget och tog en semestervecka i Köpenhamn. Vi cyklade utmed Östersjöns kust, vi drack öl på strandbarerna, badade, sprang barfota hand i hand i den vita sanden och njöt av livet och på kvällarna satte vi upp vårt lilla tält i sanddynerna intill stranden. Vi låg långt in på nätterna och lyssnade på vågornas brus, skojade och skrattade innan vi somnade för natten. Morgonen började med ett härligt uppfriskande bad i soluppgången och sen var det bara att packa ihop och fortsätta till nästa plats. En dag hamnade vi på Klampenborgs nöjesfält och Dyrehavsbakken i Gretofta kommun strax norr om Köpenhamn som vi hört talas om. Där lastade vi på våra cyklar och tält för av tradition skulle man åka häst och vagn från järnvägsstationen vid kusten till nöjesområdet. Detta var otroligt stort för oss för vi hade aldrig sett något liknande med karuseller, berg och dalbana, lotterier, restauranger och allt annat som tillhör ett tivoli och en djurpark. När vi dansat sista dansen slog vi upp vårt lilla tält i bokskogen som omgärdade hela området. Bara det att få ligga i tält i en kolsvart bokskog var något helt nytt och spännande.

Vi marscherade förbi badstränder, ölkrogar, vackra byggnader och så vidare innan vi närmade oss tätbebyggelsen i storstaden Köpenhamn. Jag fick en tår i ögat varje gång vi passerade platser där jag och Stine hade firat vår första riktiga semester.

Redan i utkanten av staden möttes vi av folksamlingar som hälsade oss välkomna hem. När vi närmade oss centrum var trängseln så stor att vi tvingades marschera i enkelled för att komma fram. Alla jublade och alla villa klappa på oss, ta oss i hand, krama oss. Det var helt ofattbart. Köpenhamnarna var i extas, glädjen visade inga gränser och alla kramade alla, skålade och sjöng "Frihetsangen".

Först trodde vi att det var oss de välkomnade och det var det också, men de hade även fått beskedet att kriget, efter fem års förtryck, var över. Tyskarna hade kapitulerat.

När tyskarna fick höra att delar av den Danska Brigaden marscherade mot Köpenhamn samtidigt som Montgomerys styrkor närmade sej huvudstaden söderifrån förstod de att det var lika bra att ge upp. Dessutom hade motståndsrörelsen bara några veckor tidigare bombat den tyska polisens högkvarter, Shellhus i Köpenhamn, som totalförstördes och samtliga tyskar och danskar som arbetade där för Gestapo omkom. 18 av de 26 fångarna på Shellhus, lyckades dock fly undan bombningarna.

Nu fanns inga tyska trupper kvar och det ryktades även om att Hitler skulle vara död, inga säkra uppgifter men troligtvis sanna. Spillror av danska nazistorganisationer fanns fortfarande kvar och dom vill danska staten till varje pris fånga in för att ställa dom inför rätta.

Det blev ett gemensamt uppdrag för polisen och Brigaden att så fort som möjligt fånga resterna av nazister, danska och tyska, som krupit undan som råttor i sina hålor.

Vi hade ju inte upplevt danskarnas senaste år i förtryck men vi förstod deras enorma glädje. Men samtidigt var vi lite besvikna eftersom det var Brigaden som under hård träning i Sverige skulle komma hem och visa vad vi gick för. Nu fick vi inte visa vår styrka men det var trots allt bäst det som skedde, alla från vår grupp lever och alla är oskadda.

I en dagstidning från Fyn kunde vi läsa att Brigaden förlorat 21 unga pojkar i Vejle de senaste dagarna och att förlusten kunde blivit större om inte tyskarna frivilligt lämnat landet. Efter Brigadens återkomst till Danmark placerades bataljonerna ut på olika platser i landet. Vår bataljon och några till, vi som fick hitta egen liggplats i Helsingör, skulle marschera mot Köpenhamn. Övriga sattes på tåg till olika platser som låg i riskzonen för ett anfall. Vi hade tur, eller otur beroende på hur man ser det, för innan vi kom fram till Köpenhamn hade Tyskarna kapitulerat där.

Vår förläggning var en utrymd skola på Frankrikegatan i centrala Köpenhamn, inte långt från Nyhavn, den plats jag där jag med en fiskebåt lämnade Danmark för drygt ett och ett halvt år sedan. Jag kan än i dag känna skräcken när den lilla fiskebåten stoppades av en tysk båt mitt ute på havet. Då var jag helt säker på att Jerusalems klockor skulle klämta.

Trötta efter dagens utpostering i Hellerup, marschen till Köpenhamn och feststämningen där, drog vi oss sakta men säkert tillbaka till skolan där vi skulle bo. Vi såg fram mot härliga madrasser men såg inga och vi tittade på LT Nilsen.

- Det ordnar jag, sa LT Nilsen och efter en stund kom han tillbaka med en 90 centimeter bred grå pappersrulle som vi fick riva av en tvåmetersbit per man. Det var vår madrass, men vi var ju härdade soldater så det var bara att bita ihop. Trots allt var det bättre än den kalla stenbeläggningen i Helsingör.

En kväll när Holst och jag var på Tivoli i Köpenhamn, träffade vi ett äldre par som vi småpratade med om kriget. Efter en stund sa mannen att jag och min hustru skulle bli väldigt glada om ni kunde tänka er att ta en bit mat tillsammans med oss, vi betalar förstås. Det tackade vi såklart inte nej till. Det var två mycket trevliga personer som var väldigt intresserade av vad den Danska Brigaden och Operation rädda Danmark var för något. Både jag och Holst berättade ivrigt om vår utbildning och var vi varit någonstans i Sverige och vi berättade även om vilket vackert land Sverige är.

- Om ni har möjlighet, sa Holst, så kan jag verkligen rekommendera er ett besök där och framför allt ett besök i Dalarna som är fantastiskt vackert.

- Det skall vi verkligen göra, sa den äldre mannen, vi får se hemma vad som finns kvar i sparbössan.

När vi ätit och skojar färdigt tackade vi så hemskt mycket och började promenaden tillbaka till våra "underbara madrasser".

Vi passerade en liten klunga med kvällsflanörer som stod och snackade när plötsligt den ene sa.

- Har ni hört att en krypskytt har skjutit en av era kompisar, en Brigadsoldat, här på gatan. Ådrorna frös till is, här gick vi helt aningslösa utan att ens ha ett vakande öga på vad som händer runt omkring.

Vi gick i rask takt tillbaka till skolan och där fick vi veta av vakten att det var 2140 från vårt kompani som blivit dödad. Det var ingen av dem som tillhörde vår pluton men det var ändå en person vi ofta träffat under vår utbildning både i Håtunaholm och Sättra Brunn.

Efter två veckor i Köpenhamn fick vår grupp order om förflyttning till fästningen i Hanstholm, en utpost mot Västerhavet, på norra Jylland. Där skulle vi ha vaktjänst på en av tyskarnas nu nedlagda bunkerbyar.

Hela Danmark förutom Bornholm hade nu befriats från de tyska ockupanterna. Men där pågick det strider mellan tyska och ryska styrkor vilket bornholmarna oroade sig för. Om tyskarna vann, skulle de då stanna på Bornholm, troligtvis inte för hela nazityskland var på väg mot en total kollaps. Skulle ryssarna segra var risken stor att de skulle stanna på ön. Arbetarna på Bornholm, som med sitt otroliga civilkurage uppmanade till civil olydnad och sammanhållning, började omedelbart att reagera med slagord som ”Vi har jo både haft lybäckere, svenskerer och tyskerer rendende (springande) her, men de forsvant sgu (fanemej) igen. Så det gör sgu rusisk også”. Och mycket riktigt, ryssarna lämnade ön redan nästkommande vår.

Fästningen på Hanstholm

Vid varje tågstation och vid färjeterminalen över Stora Bält stod det folk och hurrade och vinkade på oss. Jag skämdes lite över att bli bemött som en kung för egentligen fick vi ju aldrig visa vad vi gick för. Besvikelsen fanns fortfarande kvar, det var ju vi som skulle jaga ut tyskarna, det var ju vi som skulle stå på podiet och motta äran, vi skulle hyllas för vår bragd. Nu hyllas vi ändå utan att egentligen ha utfört något.

Vi steg av tåget i Thisted som var sista stationen om man skall till Hanstholm.

Det var sen eftermiddag och vi skulle alla inkvarteras hos familjer. Jag och fyra kamrater skulle bo hos en virkeshandlare som hämtade oss på torget i byn.

Efter kvällsvarden med härlig dansk hackeböff, lättbrynt lök, kokta potatis och rödkål, fick vi gott kaffe och kranskaka. Vi satt hela kvällen och pratade med familjen och det bjöds på både öl och ”den lille”. Det var en mysig familjekväll, en sådan som jag snart ville ha tillsammans med min egen familj.

Vi fick ligga i riktiga sängar med ett 30 centimeter tjockt duntäcke över oss. Det var fantastiskt, nu kändes det verkligen att vi var i Danmark igen, jag hade nästan glömt bort hur skönt det var att ligga under ett riktigt duntäcke.

Utsövda och pigga efter en härlig natt, i riktiga sängar, marscherade vi till bunkerfästningen i Hanstholm.

För att nå radarstationen och förläggningen fick vi gå i sicksack genom en taggtrådsavspärning och utanför taggtråden var det minerat så det gällde att följa rätt stig. Mitt på avspärningen fanns vaktkuren och ett 50 tal meter närmare kusten fanns en liten barack som tyskarna använt som observationsutpost mot Västerhavet med en stor kikare, en säng och några stolar.

Min vakt var från klockan fyra på morgonen till klockan åtta. Vi förstod egentligen inte varför vi skulle stå på vakt. Kriget var ju över och vi tog inte så allvarligt på uppgiften.

En morgon när jag i mörkret slingrat mej genom taggtrådsstigen från förläggningen till vaktkuren för vaktombyte såg jag till min stora förvåning att kuren var tom. Jag intog

knäställning, osäkrade mitt gevär och synade av området i mörkret. Inget hände så jag ålade mej upp till den lilla baracken och innan jag var framme hördes det snarkningar inifrån stugan. Jag skrattade för mej själv, ryckte upp dörren och skrek givakt. Holst som hade vakten före mej flög upp som en skrämmd höna och innan han såg att det var jag ropade han att han bara var i stugan för att hämta något. Efter en stund skrattade vi gott båda två och när Holst lämnat stugan lade jag mej på hans plats i en varm och go säng. Tyskarna lämnade efter sej lite av varje i både baracken och på förläggningen vid radarstationen. En del saker var stöldbegärliga och för varje dag försvann det alltid något. Ingen brydde sej och ingen frågade, det kändes bäst så. Själv stal jag några gardiner och ett par lakan som jag skulle smugla med mej hem.

Min första orlov, ledighet

Efter att vi bevakat Hanstholm i två veckor skulle vi få vår första permission och vi skulle bli avlösta av ett danskt kavalleri, som kom marscherande till fots.

- Var har ni era hästar, frågade Blåljus.

- Dom har tyskarna ätit upp, svarade en i ledet, med ett gapskratt.

Stämningen var på topp, all rädsla och hat som nazisterna framkallat var som bortblåst. Det gamla gemytliga Danmark höll på att hitta tillbaka igen.

Detta var slutet på drygt fem års förtryck, ett förtryck som vändes till att hela det danska folket blev som en enda stor familj. Alla hälsade på varandra, såg varandra i ögonen, skakade hand, tog sej tid att småprata och gemensamt för alla var att vi var glada. Alla var glada och allt gammalt skit som släktfejder, gårdsfejder, avundsjuka och smågnäll var som bortblåst, det hade vi lagt bakom oss. Nu var siktet inställt på framtiden.

Men det stämde inte till 100 procent. Många familjer hade splittrats framför allt genom att det fanns nazistsympatisörer inom familjen som inte längre kunde se sina släktingar i ögonen, flickor som förlustat sej med tyska soldater och fött tyskebarn, affärsmän som skott sej på invasionen och så vidare. Det fanns en hel del smolk i botten på bägaren som förmodligen skulle ta lång, lång tid att tvätta bort.

Jag tog morgontåget från Thisted och på resan söderut genom Jylland satt jag halvslumrande och tänkte på min familj, på min vackra hustru, mina två halvstora döttrar och minstingen, en pojk som jag aldrig träffat, som borde vara nästan ett och ett halvt år nu. Jag tänkte tillbaka och som så ofta förr, var det värt att missa dessa år med familjen, missa min sons första år i livet, missa livet här hemma under belägringen och upplösningen. Det kändes som ogjort arbete, men samtidigt, vad hade hänt om jag stannat hemma, jag hade förmodligen fångats av Gestapos män och blivit deporterad till något koncentrationsläger.

Felet, eller det man kan ångra och fundera över, var att vi var några adrenalinstinna unga män som till varje pris ville jävlas med tyskarna för att dom ockuperat vårt land. Ung, stöddig och oförstående var hela upprinnelsen till denna resa, en resa från vapenvägrare till elitsoldat i den Danska Brigaden.

Tåget gick sakta, det stannade nästan vid varenda mjölkpall och ibland stod vi helt stilla för att elda upp ångtrycket. På stationen i Skjern var det två timmars uppehåll och då passade jag på att ringa hem och tala om att jag var på väg. På stationen träffade jag en god vän som

också skulle till Varde. Han tittade på min uniform och undrade vad det var jag hade på mej och då berättade jag om Brigaden och utbildningen i Sverige.

- Jo nog har jag hört talas om danska soldater i Sverige, men varför har ni inte danska uniformer. Vi går över på andra sidan gatan och tar en öl så får du berätta mer, föreslog han. Min vän beställde två öl och när servitrisen kom tillbaka hade hon bara en flaska.

- Jag beställde två öl sa kompisen.

- Ja jag hörde det, men på den här restaurangen får vi inte servera öl till tyska soldater, sa servitrisen.

Jag skrattade och började förklara, för andra gången på en kort stund, att dessa uniformer hade vi som ingick i den Danska Brigaden i Sverige. Hon såg med misstänksamma ögon på mej och gick för att hämta värden. Han kom strax tillbaka med en öl till i handen och bad så mycket om ursäkt för missförståndet.

På stationen i Varde blev jag mottagen av hela min familj. Min hustru, barnen, mor och far, mina bröder och så vidare. Det var en helt fantastisk känsla, tårarna strömmade utmed kinderna på både mej och välkomstkommittén. Jag fick långa hårt tryckande kramar och alla gladdes över att jag kommit hem helskinnad. Jag var ju faktiskt den ende från vår motståndsgrupp som överlevt och totalt hade elva unga vardepojkar mist livet i detta jävla krig.

Kvällen tillbringades hemma på Krammergade 10 med de närmaste. Stina bjud på festmåltid, ölen flödade och det gick även åt några flaskor Aalborg.

Mina töser, nu 5 och 9 år gamla satt tätt uppkrupna i mitt knä, precis som om dom ville hålla fast mej. Min lille pojk brydde sej inte så mycket om ståhejet, han hade hittat några brädbitar som han lekte med. Men fin var han och när jag lyfte upp honom för att få en kram visade han tydligt att han ville ner på golvet igen.

Min svärfar, som ägde Varde taxi, berättade att han kört till Skjern för att hämta mej när han fick veta att tåget hade ett längre uppehåll där, men han kunde inte hitta mej. Jag berättade då att jag gått till hotellet med en bekant som också var med på tåget.

- Ja herregud sa svärfar, hur dum får man bli, det var ju såklart det första stället jag borde sökt dej på.

Nu var man hemma igen, nu började det gamla råa men hjärtliga snacket igen. Det kändes härligt.

Efter en lång härlig kväll med slakten, med många gliringar, överdrivna händelser, mycket skratt och så vidare, blev vi till slut ensamma jag och Stine. Barnen hade lagt sej för länge sedan och nu stod vi där bara vi två och höll om varandra länge, länge, länge. Mellan kyssarna tittade jag djupt i hennes vackert tindrande ögon och klockan hade gått långt över midnatt innan vi gick in i sovrummet. Efter välkomsten på stationen, festen med slakten, barnen och natten med Stine förstod jag hur tacksam jag borde vara av att vi undkom strider med tyskarna. Det finns ingen ära och berömmelse som kan mäta sej med denna eftermiddag och natt.

Långt innan jag sovit ut väcktes jag av ett hårt slag i huvudet. Framför mej stod min son och tittade förnärmat på mej, det var han som väckt mej genom att slå mej i huvudet med sin glashårda nappflaska. Det var hans plats, när han vaknade på morgonen så kröp han alltid upp

i mammas säng och nu låg jag på hans plats. Jag förstod inte vad han sa men jag lyfte i alla fall upp honom och la honom mellan oss i sängen.

Det fungerade bra och efter att han sugit lite på sin flaska så somnade han om så gott igen.

Nu hade jag en hel dag framför mej innan det var dags för vaktjänst på Hanstholm igen, en dag som helt skulle tillägnas hustrun och barnen.

När vi satt vid frukostbordet frågade Inga varför jag varit borta så länge, var jag hade varit, vad jag hade gjort och så vidare. Barn har alltid lättare för att ställa obekväma frågor som vi vuxna många gånger har svårt att svara på. Jag försökte så gott det gick och Stine flikade in med bra inlägg emellanåt för att vi verkligen ville visa att vi var intresserade av hennes frågor. Arly, som den lille heter, hade nog blivit kompis med mej för efter frukosten kom han och satte sej i mitt knä.

Vi bestämde oss för att besöka Arnebjerg, Vardes lunga, med vackra lövträd, lekplatser och uteserveringar. I parken hade kommunen även byggt en minneslund för de danska pojkarna som stupade under kriget. Det var en vacker och rofylld minneslund som låg inbäddad i en trädunge. Jag stod där ensam en lång stund och läste gång på gång namnen på de stupade. Stine tog med barnen till lekparken för att jag skulle få en stund för mej själv, hon såg på mej att jag behövde det. Jag vet inte hur länge jag stod där, tårarna rann och hela kroppen skakade när jag läste den ena kompisens namn efter den andra som var inristade i en sten. Jag tänkte för mej själv, det kunde lika gärna varit mina egna barn som stod här och läste sin fars namn på stenen. Hemska tanke och allt är inte över än, för vissa av de hemvändande danska nazisterna hade bildat en polisorganisation (HIPO) som med skoningslös hårdhet sökte upp danska sabotörer och motståndsmän. Resten av dagen ägnade vi åt att flanera runt i byn i den härliga sommarvärmen. Alla kom fram för att hälsa och snacka för i en småstad som Varde känner alla, alla. På gott och ont för även personer med onda avsikter vet vem jag är. Många pratade om flykten, men det mest förvånande var att de allra flesta önskade få se mej i boxningsringen igen. Vissa påstod att Varde boxningsklubb inte är det den var tidigare. Vi har inga bra boxare och inga ungdomar som är intresserade. På boxningsgalorna är läktarna inte ens halvfulla och det är inte alls den stämning i lokalen som det var på din tid. Det är klart att det är smickrande att höra sånt, men det där med boxning har jag lagt bakom mej, jag har byggt upp en alldeles för stor muskelmassa på fel ställen vilket även hämmar min smidighet.

Vi avslutade promenaden med en härlig lunch på Järnbanehotellet där min svärmor arbetade och eftermiddagskaffet drack vi hos mina föräldrar på Grydegade innan vi fortsatte hem där vi återigen hade en fantastisk kväll och natt.

Klockan 9.30, dagen efter, klev jag på tåget till Thisted för det var åter dags för tjänstgöring. Det var inte lika svårt att lämna familjen denna gång eftersom jag visste att vi snart skulle återgå till ett normalt liv igen. Tyskarna hade ju flytt så nu gällde det bara att fånga in så många landsförräddare som möjligt. Regeringen misstänkte att det fanns cirka 40 000 danskar som på ett eller annat sätt allierat sej med tyskarna under ockupationen. 40 000 i ett litet land som totalt bara har 3,5 miljoner innevånare, det innebär ju för fan att två av tio danskar var allierade med nazister. Det var en skrämmande siffra som jag inte tänkt på tidigare och jobbet med att fånga in alla dessa såg genast betydligt svårare ut.

Åter på Hanstholm

Vi avlöste kavalleriet som skulle återgå till sina ordinarie uppdrag.

- Ni måste nog stiga upp tidigt, sa Blåljus, om ni skall hinna tillbaka utan era uppätta hästar.

Och som vanligt lyckades Blåljus framkalla skratt utan att vara stygg eller spydig.

Klockan åtta på morgonen hörde vi befälet ropa uppställning och när vi tittade ut såg vi att kavalleriet hade samlats på gårdsplanen. Vi gick ut för att ta adjö och tacka för att vi blev avlösta en helg och önskade alla lycka till med marschen.

När alla stod uppställda för marsch ropade befälet.

- På två led uppsittning.

Vi tittade förvånat på varandra, va fan menar han?

Kavalleriet formade om sej från fyra till två led och varje bakomvarande soldat hoppade upp på framförvarandes rygg.

- Framåt marsch i skritt, ropade befälet och hela kavalleriet flyttade sej med markerande knälyft men i normal gånghastighet framåt.

Jag tror aldrig att vi skrattat så mycket. Vi satt länge på fästningen och såg kavalleriet, sakta men säkert, försvinna bort bakom sanddynerna. Vi skrek av skratt och var nu helt säkra på att detta bara kan hända i Danmark. Hade ett befäl kommit på en sån rolig grej i något annat land hade han blivit arkebuserad.

Varför vi vaktade Hanstholm hade vi inte riktigt kommit underfund med men det var väl bara för att hålla igång Brigaden ett tag till. En säkerhetsåtgärd kanske, ifall tysken får för sej att komma hit igen. Man får säga vad man vill om tyskarna men deras perfektion var fantastisk.

Vi vandrade runt bland alla bunkrar och allt var uträknat i minsta detalj. Säkerheten för de själva, observationsrummen, liggplatser och sist men inte minst placeringen av bunkerfästningen. Härifrån hade de total kontroll över allt som hände ute på Västerhavet.

När vi tittade i de enorma kikarna som fanns uppsatta på toppen av den gamla fyren och härifrån kunde man se minsta lilla rörelse på många mils avstånd. När vi tittade i kikaren som var riktad österut såg vi allt som händer vid Danmarks nordligaste udde, Skagen, och bortanför skymtade den svenska västkusten. Kikaren som pekade norrut var inställd på den norska sydspetsen och vred man kikaren lite åt vänster kunde man skönja delar av Sörlandets kuststräcka.

Nu begrep vi varför tyskarna byggde örlogshamnar utmed denna kustremsa för när vi tittade i en tredje kikaren såg vi långt, långt borta krusningar av den brittiska ostkusten. Vid ett eventuellt krig hade tyskarna från observationsanläggningen på Hanstholm total kontroll av händelserna på Västerhavet och skulle i ett tidigt skede förvarnas om motståndarnas taktiska drag.

Tack och lov kapitulerade mannen med storhetsvansinnet innan planerna sattes i verket men det var ändå spännande och skrämmande att få sätta sej in i hur genomtänkta planerna var.

Mannen som trodde han var guds gåva till mänskligheten, begick ju självmord strax före tyskarnas fall. Det var allt en ynkelig gudagåva som inte ens fanns på plats när miljontals tyska ungdomar, som på grund av hans verk, kröp tillbaka söndertrasade både kroppsligt och själsligt.

Dagarna gick i lugnets och avkopplingens tecken på Hanstholm. Vi badade i det härliga Västerhavet, solade oss på de vita sandstränderna, spelade kort och umgicks. Befälet vi hade, en fänrik som jag glömt namnet på, var precis lika ointresserad som oss av att utföra militära uppdrag. Det var inga marscher, inga givakt, ingen morgonrevelj, det var inte ens något vaktombyte.

Med fänrikens goda minne kom vi överens om att stoppa upp en docka som vi satte i vaktkuren så att det ändå såg ut som om det var någon där och den satt där ända från första dagen efter vår permission. Skulle någon höjdare komma på oss så skulle vi alla ta på oss en lika stor del av skulden och alla skulle ha exakt samma bestraffning oavsett gradbeteckning. Vi turades om, eller rättare sagt, när någon kände för det så tog denne en tur till vaktkuren för att se att allt var i sin ordning där nere.

Det fanns inga telefonledningar på fästningen, de hade tyskarna rivit ner innan de lämnade, men jag skrev ett brev till Stine och barnen. Jag skrev bland annat att vi hade det väldigt bra och att det varit ett fantastiskt väder här ända sen jag kom tillbaka hit.

Någon vecka senare kom det ett svar från Stine att allt var bra där också men vi längtar efter att få hem dej snart, skrev hon.

Avskedet

Tidig morgon i mitten på juni samlade Fänriken oss för att informera oss om att Brigaden kommer att upplösas inom några dagar. Brigaden kommer helt enkelt inte att finnas längre vilket ju också var dess syfte. Den var inte tänkt som en permanent organisation utan en tillfällig militärisk plats för frivilliga flyktingar som skulle upphöra så fort kriget var över.

- Som sagt, sa Fänriken, Brigadens existens försvinner inom ett par dagar och ni skall, var och en, söka upp och anmäla er för tjänstgöring på er ordinarie militärförläggning och den bataljon eller kompani ni tillhör.

Vi behöver inte jäkta för vi får vara kvar här i tre dagar så ni hinner gott och väl med en rejäl avskedsfest.

- Kan vi ha fest här på fästningen, undrade jag.
- Ja det kan vi, sa Fänriken, det tar jag ansvar för.
- Jag kan springa ner till affären och be dom skicka hit ölutköraren, sa Blåljus.
- Gör du det, sa Fänrik, du kan väl be honom ta med ett massa smörrebröd och några flaskor snaps också och du, räkningen skall skickas till den danska försvarsmakten.
- Kommer det höjdare hit, ropade Blåljus.
- Nej, sa Fänrik, de skall bara betala och är det så att de undrar varför, så kommer jag berätta att ni är den bästa och mest disciplinära grupp jag någonsin arbetat med och att jag tyckte inte att det var mer än rätt att försvarsmakten visar sin uppskattning.
- Du gör mej tårögd Fänrik, sa Blåljus med ett stort brett leende.

Vi började packa ner våra ägodelar, kläder, hygienartiklar och vapen.

- Hallå där, hur skulle det se ut om du kommer hem med gevär, du är ju vapenvägrare, ropade Blåljus och vände sej mot mej. Har du glömt det.

Det blev som vanligt skratt.

- Men, sa jag, du kan ju ta geväret med dej till din militärtjänst för jag skall ju hem, hem som i hemvärn.

Nu blev det ännu mer skratt och efter att Blåljus muttrat något om glädjedödare så fortsatte replikerna och skratten att hagla.

Vi hade avskedsfest i två dygn med öl, snaps, smörrebröd, tillbakablickar och mer eller mindre sanna historier från Brigadtiden och flickorna i Sverige. Alla kramade alla och alla lovade varandra att vi snart skulle träffas igen. En efter en lämnade vi Hanstholm fästning för att ta tåget till nästa destination som i mitt fall var hem till Varde och familjen. Nu var det över, nu kändes det verkligen som att normallivet började återkomma igen.

Hemkomsten

Stine och barnen mötte mej på stationen i Varde och vi stod länge på perrongen och bara kramades, alla i en stor klump. Vi grät av lycka, inte Arly kanske, för han ville bara till mormor som jobbade strax intill. Vi gick dit tillsammans och värden bjöd hela familjen på en underbar måltid som tack för mina militära insatser.

Hela atmosfären dallrade av kärlek och glädje de första veckorna efter hemkomsten. Vi höll oss hela tiden tätt intill varandra och det var klappar, smekningar och kyssar. Jag och Stine lovade varandra än en gång att nu skulle vi hålla ihop familjen resten av vårt liv.

På kvällarna, när barnen lagt sej kunde vi länge, länge krama om varandra, kyssas och smekas och det älskades till långt in på natten. Det var en fantastisk tid. Vi hade mycket att ta igen men framför allt hade inte kärlekens gnista slocknat under min långa bortavaro, den var om möjligt hetare än någonsin.

Hela mitt hjärta ville bara skrika ut sin glädje för att jag fick uppleva detta igen. Jag svävade fram på moln, förträngde alla tillbakablickar, nu var det bara nuet som gällde.

På dagarna tillgodosåg vi mestadels barnens behov genom promenader i Arnebjerg, besök på lekplatser cykelturer i och runt Varde och vid fint väder tog vi bussen ut till Västerhavet där vi badade och roade oss.

Vid några tillfällen cyklade vi till Ansager där jag var uppväxt, en nostalgitripp som uppskattades mer av mej än de övriga och detsamma gällde när vi besökte Stines hemby Hodde och godset där Stine och jag, som barn, träffades första gången.

Vi berättade för barnen att vi bara var några år äldre än Inga när vi för första gången möttes som sommararbetare på det stora godset, men det var nog några år för tidigt för dom att förstå det hela. Dom verkade måttligt intresserade och tyckte mest att det luktade illa ute på landsbygden.

Men allt var inte frid och fröjd. Tyskarna hade visserligen lämnat Danmark men det fanns fortfarande hämndlystna nazister kvar i landet, danska nazister som gömt sej undan lagens långa arm och som så sakterliga börjat krypa ut ur sina mörka hålor igen.

Första gången jag påmindes om deras existens var en mörk höstkväll när jag gick ensam utmed Varde å. Det var helt tyst förutom kluckandet från båtarna som låg förtöjda utmed strandkanten och några sjöfåglar som simmade omkring.

Plötsligt hörde jag steg bakom mej och när jag vände mej om såg jag två män med neddragna kepsar, uppvikta kragar, händerna djupt nedstuckna i fickorna och uppskjutna axlar. Jag kände direkt en viss oro inombords och drog mej sakteliga mot ett båtskjul som låg strax intill stigen. Där vände jag mej om med ryggen mot skjulet och inväntade männen bakom mej.

När dom fick se mej stannade dom till och började prata med varandra innan dom kom fram till mej.

- Godafton, sa jag, lugnt och stilla utan att visa min oro.
 - Godafton, sa dom båda männen, är det inte du som är Hans Jakobsen frågade den ene.
 - Ja, svarade jag, hur kan ni veta det för jag tror inte att jag vet vilka ni är.
 - Nej, sa den ene med lite hotfullare röst, det behöver du inte veta heller. Det du behöver veta är att vi vet varför du flydde landet under kriget och du skall även veta att vår organisation kommer att hämnas på både dej och din familj.
 - Vad har min familj med detta att göra frågade jag.
 - Kanske lika lite som de mördade unga tyska pojkarna hade med er organisation att göra. Nu kände jag än en gång hur ådrorna frös till is, huvudet pulserade och hela kroppen skakade.
 - Om ni vill mej något så gör vi upp det här och nu sa jag. Och hur uppgörelsen än slutar så måste ni lova att lämna min familj utanför. Är det okey?
- Männen tittade på varandra och med ett hånkratt vände dom sej om och försvann i mörkret utan att säga ett ord.
- Kom tillbaka era fega ynkryggar, ropade jag efter dem, men till ingen nytta.

Tiden gick och några månader senare när jag och Stine var på torget och handlade smög det upp en okänd man bakom mej och viskade i mitt öra.

- Är det där din fru, viskade han och tittade åt Stines håll.

Innan jag ens hann svara var mannen försvunnen i folksamlingen mellan torgstånden. Det kändes obehagligt för jag förstod direkt vad det handlade om. Hot.

Jag hade fortfarande inte berättat för Stine om händelserna, men efter ytterligare ett antal månader, när jag kom hem från ett tillfälligt arbete, hade någon ristat ett hakkors på vår dörr. Stine undrade vad det var och då berättade jag om de andra episoderna.

Vi påmindes ytterligare några gånger om nazismens närvaro och vid ett besök i minneslunden där mina elva kamraters namn var inristade i sten hade någon med vit färg skrivit Hans Jakobsen med stora bokstäver.

Stine och jag satt ofta och pratade om dessa händelser. Skulle jag behöva fly undan nazismen ytterligare en gång eller skulle vi låtsas som om inget hänt och hoppas på att det inte blir mer än ett hot.

Jag började må allt sämre och eftersom jag inte hade något fast arbete så satt jag ofta för mej själv och grubblade på flykten, Brigaden, dom uppvaknade danska nazisterna, på Stine och barnen och allt annat som hände i Danmark.

Jag blev mer och mer deprimerad och rädd för vad som skulle hända mej själv, men framför allt vad som kommer att hända Stine och våra barn.

Det var inte det här jag längtade tillbaka till under min tid i Sverige. Jag ville hem för att arbeta och umgås med min familj och mina vänner som jag lämnat för knappt fyra år sedan. Jag trodde i min enfald att Danmark skulle bli detsamma som före ockupationen, men så blev det inte, inte än i alla fall.

Hela Danmark hade gått i stå och all den glädje som visades när tyskarna lämnade landet, var som bortblåst. Fortfarande, knappt två år efter frihetsdagen, var det svårt att få kvarnhjulen att snurra igen. Det rädde arbetsbrist, ekonomin sattes på hårda prov och jag var absolut inte den ende dansk som längtade efter att samhället skulle börja blomstra igen.

Tiden gick och jag hamnade allt djupare ner i mörka håll. Jag kände mej mer och mer ensam, jag var rädd och jag kunde inte se någon framtid framför mej.

Stine arbetade deltid på Järnbanekrogen och jag fick lite ströjobb här och där. Båda flickorna gick i skolan och Arly var med Stine på arbetet när hon inte var hemma.

Jag besökte vid flera tillfällen vår husläkare som gav mej tips och råd.

- Det tar tid att komma tillbaka efter allt som hänt dej de senaste åren, sa han ofta.
- Ja det kan jag förstå, sa jag, med det finns något därinne som vill ut, jag vill få det ur mej.
- Tänk såhär, sa läkaren, ni utbildades till riktiga dödsmaskiner från att ha varit vanliga adrenalinstinna ynglingar. Ni var så hjärntvättade att ni till och med blev besvikna när det inte blev ett krig.
- Ja det är rätt, sa jag.
- Det ni blev matade med varje dag i Brigaden var att aldrig tänka själva, sa läkaren.
- Ni beordrades att utföra saker och ni fick aldrig ifrågasätta varför. Om ett befäl sa att ni skulle ställa er mitt på torget och pissa så gjorde ni det utan att undra varför, det är så man utbildar mänskliga stridsmaskiner och det var så Hitler och hans stab arbetade också. Därför lyckades tyskarna få miljontals unga pojkar att marschera, med öppna ögon, rakt in i döden, för något som dom inte ens trodde på från början.

Jag förstod precis hur läkaren tänkte och jag visste ju att det var sant. Jag kommer så väl ihåg KP Lunds ögon när jag första och enda gången ställde en motfråga.

- I det militära frågar man inte, ropade han, här lyder man order. Om jag säger att du skall ta ner månen så är det bara att lyda order.

Efter det utbrottet så lydde både jag och de andra order och det blev till slut så invant att vi inte ens tänkte på det.

- Men, sa läkaren, du kommer att bli bra igen, ge det bara lite tid.

Flytten till Sverige

När jag var som mest deprimerad började mina tankar vändas till Sverige som blomstrade ordentligt efter kriget. Jag pratade ofta med Stine om att vi kanske skulle starta upp på nytt i en ny miljö och jag talade också om att läkaren vid fler tillfällen sagt att ett miljöombyte kanske är enda lösningen på mina problem.

Det blev många och långa diskussioner fram och tillbaka och till slut enades vi om att göra ett försök med ett nytt liv i Sverige. Jag skulle än en gång fly undan nazismen men denna gång skulle jag inte göra det utan min familj.

Vi var långt ifrån ensamma med dom tankarna. Många danskar hade redan lämnat landet och fler var i startgroparna.

Vi bestämde att jag skulle åka till Avesta där jag kände några danska ungar. Jag skulle skaffat arbete och bostad så vi inte stod på bar backe när resten av familjen kom.

Det tog inte lång tid. Jag välkomnades och både Stine och jag erbjöds arbete på Järnverket som även ordnade med en bostad strax intill.

När Stine fick veta detta auktionerade hon ut alla våra tillhörigheter. Ingenting förutom det vi gick och stod i, plus en liten väska med underkläder och sådant var allt hon skulle ha med sej. Stine hade en nästan omänsklig uppgift framför sej med tre minderåriga barn och att i det läget dessutom släpa på resväskor och sådant var helt otänkbart.

Den drygt 100 mil långa resan tog sammanlagt mer än ett och ett halvt dygn med många byten från tåg till buss, från buss till båt, från båt till tåg och så vidare.

Det var fyra mycket trötta resenärer som anlände tågstationen i Avetsta, men dom klarade det och nu började vi vårt nya liv i ett nytt och främmande land.

Stine med våra tre barn Grete, Arly och Inga före flytten till Sverige

Avslutning

”Flykten undan nazismen” slutade således med att hela vår familj emigrerade till Sverige där vi blev mottagna med öppna armar

*Det tog många år innan Hans vågade besöka släkten i Danmark
för enligt rapporter från vänner var han fortfarande
eftersökt av de danska nazisterna*

*Med hårt arbete och mycket slit
lyckades Hans och Stine få ihop ekonomin
så pass att vi hade ett riktigt hem med varsin säng,
vi hade kläder på kroppen
och det fanns alltid mat på bordet*

*Ären gick och vi barn bildade egna familjer och
Hans och Stine fanns där alltid som ett stöd för oss*

*Jag har aldrig sett ett så kärleksfullt par som mina föräldrar.
Dom gick alltid hand i hand och dom kramades och pussades
ända tills döden skiljde dem åt*

*Men trots att det gått många år sedan andra världskrigets
slut lyste alltid hatet i Hans ögon när nya nazistiska organisationer började
göra sej hörda på den politiska arenan*

*Vi min mors bortgång dog även en del av min far och
när han lämnade detta jordeliv några år senare
såg man en lättnad i hans blick*

Nu skulle han äntligen återförenas med sin kära Stine

Arly Jakobsen